21 TEMMUZ 2026 SALI
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.06
BAŞKAN: Yusuf BEYAZIT (TOKAT)
BAŞKAN VEKİLİ: Lütfiye Selva ÇAM (ANKARA)
SÖZCÜ: İsa Mesih ŞAHİN (İSTANBUL)
KÂTİP: İbrahim ÖZYAVUZ (ŞANLIURFA)
----- 0 -----

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli uzmanlarımız, değerli basın mensuplarımız, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen değerli yöneticiler; hepiniz hoş geldiniz.

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş Okul Olaylarını ve Dijital Riskleri Araştırma Komisyonumuzun 12'nci Toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Hemen daha başlangıçta çoğunluğumuz olduğu için, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Komisyonumuz bilindiği gibi üç ayını tamamlamış durumdadır. Komisyonumuz 29 Nisan 2026 tarihinde toplantılarına başladı, 29 Temmuz 2026 tarihinde Meclis Genel Kurulunun bize vermiş olduğu normal süre sona ermektedir. Komisyonumuza verilen üç aylık süre içerisinde Komisyon çalışmalarımızın bitmeyeceği anlaşıldığından Komisyonumuzca da uygun görülürse bir aylık ek süre talep etmeyi planlıyoruz. İç Tüzük'ün 105'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Komisyonun öncelikle bu kararı alması ve talep yazımızın Genel Kurula arz edilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, Komisyon çalışmaları için ek süre alınarak sürenin 29 Temmuz 2026 tarihinden geçerli olmak üzere bir ay uzatılması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim, konuyla ilgili söz alabilir miyim?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Açılış konuşmasını yaptıktan sonra söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama özür dilerim, o zaman bir şey değişmeyecek.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Peki, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Evet, Değerli Başkanım, 105'inci madde bir ay ama orada kesin bir aylık süre... Benim sizden istirhamım yani burada "bir ay" deyip de kendimizi bağlamayalım. Çok önemli, siyasetüstü bir konuyla karşı karşıyayız. Amacının tam gerçekleşmesi, tam istenilen noktaya gelinebilmesi açısından biz yine uzun süre talebinde bence bulunalım. Erken bitirdiysek erken bitirmiş olalım, bunun mahzuru olmaz yani. O yüzden bence bu konuda o bir aylık kesin süreyi bağlayıcı bir şey yapmasak sevinirim. Evet, orada devamında bitmeyeceği anlaşılırsa "bir on beş gün daha" deniliyor ama yani burada kendimizi bence bağlamasak netice itibarıyla, siyasetüstü bir konu olması nedeniyle bunu bir ay yerine iki ay yapın, işi bitirelim diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

105'inci madde malumualiniz "üç artı bir" noktasını düzenleyen bir düzenleme. Eğer üç ay içerisinde bitirilmezse bir ay daha süre alınıyor. Eğer o zaman ihtiyaç hissedersek o süre zaten Meclis tatile girse bile Meclis açıldığı zaman tekrar aynı süreyi de alabilme imkânımız var.

Ama şu anda İç Tüzük'ün 105'inci maddesine göre bir ay daha süre alınmak üzere oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Başkanım, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Meclis tatile girdiğinde bildiğim kadarıyla, süre donuyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Donuyor, evet.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - O zaman sıkıntı yok.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sıkıntı yok, evet.

Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; gündemimize geçtikten sonra, Komisyonumuzun üçüncü toplantısında sunum yapan TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi ve aynı zamanda Orta Doğu ve Orta Asya Araştırmalar Enstitüsü Direktörlüğünü yürüten Sayın Profesör Doktor Hilmi Demir iki haftadır hastanede entübe durumundadır. Bu değerli hocamıza, değerli ilim adamımıza geçmiş olsun diyoruz, aile fertlerine geçmiş olsun diyoruz. Allah'tan bir an önce sağlığına kavuşmasını temenni ediyoruz, niyaz ediyoruz. Onun için, onu da Komisyonumuzda bilgilerinize sunmak istedim. Biliyorsunuz, üçüncü toplantısında çok güzel bir çalışmayı burada sunmuştu.

Değerli arkadaşlar, Komisyon üyelerimiz ve heyetimizle birlikte 17-18 Temmuz Cuma ve Cumartesi günleri İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz çalışma ziyaretinden bahsetmek istiyorum. İstanbul ilimizde Komisyonumuzun çalışma alanına giren konular ve

Fatma Nur Çelik öğretmenimizi kaybettiğimiz Çekmeköy'de, o günkü adıyla Taşdelen Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde meydana gelen ve hepimizi derinden üzen menfur olayla ilgili olarak İstanbul Valimiz Sayın Davut Gül, Vali Yardımcılarımız, Çekmeköy Kaymakamımız, İl Müdürlerimiz, Çekmeköy, İlçe Müdürlerimiz, okul idarecilerimiz ve öğretmenlerimizin katılımıyla çok verimli bir çalışma gerçekleştirdik.

Menfur saldırıda, olayın meydana geldiği gün ve sonrasında yürütülen süreçle ilgili yapılan çalışmalar ve alınan tedbirler hakkında kurum yetkililerinden detaylı bilgiler alarak değerlendirmelerde bulunduk. Ayrıca, İstanbul ilinde çocuklarımızın güvenliğini esas alan çalışmalar, güvenli okul ortamlarının güçlendirilmesine yönelik çalışmalar, uygulamalar, dijital risklerle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler, kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon süreçlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirdik.

Bu vesileyle, Fatma Nur Çelik öğretmenimize, yine, Kahramanmaraş'ta öbür dünyaya intikal eden Ayla Öğretmenimize, menfur olaylarda hayatlarını kaybeden, yine mezarları, kabirleri cennet bahçesi olan 9 yavrumuza Allah'tan rahmet diliyorum. Hâlâ yaralı öğrencilerimiz var, onlara da acil şifalar diliyorum. Ailelerine sabrıcemil niyaz ediyorum. Bu vesileyle, çalışmalarımıza katılan bütün milletvekillerime bir kez daha teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bir önceki toplantımızda sosyal medya platformları TikTok, Meta, Google ve X'in temsilcilerini dinlemiştik. Kurumları dinleme kapsamında, daha önce İçişleri Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığının temsilcilerini dinledik.

Bugünkü toplantımızda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığını dinleyeceğiz. Öncelikle araştırma konumuzla ilgili sunumları dinleyeceğiz. Sunmaların ardından konuya ilişkin soru, görüş ve değerlendirmelerinizi alarak müzakere edeceğiz.

Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'nın Siverek ilçesinde okullarda meydana gelen şiddet olayları sadece belirli okullarda yaşanan münferit güvenlik sorunları değildir, çocukların yaşam hakkını, güvenli eğitim hakkını, fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü doğrudan ilgilendiren çok boyutlu ve toplumsal bir sorunla karşı karşıyayız. Bu çerçevede, öncelikle Adalet Bakanlığımızdan beklentimiz, çocuk adalet sisteminin cezalandırma, koruma ve rehabilitasyon boyutlarını birlikte değerlendirmesidir. Çocukların ağır şiddet olaylarına karışmasına yol açan koşulların belirlenmesi, sosyal inceleme mekanizmalarının güçlendirilmesi, silaha erişimde yetişkin sorumluluğunun açığa kavuşturulması ve çocukların yeniden topluma kazandırılmasına yönelik modellerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Sağlık Bakanlığımızın alanı ise çocuk ve ergen ruh sağlığı hizmetlerinin erişilebilirliği, risk işaretlerinin erken belirlenmesi ve olaylardan etkilenen çocuklara uzun süreli psikososyal destek sunulmasıdır. Şiddet davranışı tek başına bir ruh sağlığı sorunu olarak görülemez, bununla birlikte keskin davranış değişikliklerinin, kendine veya başkasına zarar verme ifadelerinin ve kriz belirtilerinin zamanında değerlendirilmesi hayati önemdedir. Okullar ile çocuk ve ergen ruh sağlığı birimleri arasında hızlı ve işleyen bir yönlendirme sistemi kurulmalıdır.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızdan özellikle Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu üzerinden çocukların dijital ortamlarda maruz kaldığı şiddet içeriklerini, tehdit paylaşımlarını, silah kullanımını özendiren yayınları ve algoritmik yönlendirmeler değerlendirmesi yerinde olur. Dijital alan, çocukların sınırsız biçimde izlendiği bir denetim alanına dönüştürülmemeli. Ancak açık tehditlerin, saldırı hazırlıklarının ve çocukları şiddete sürükleyen içerik zincirlerinin de görmezden gelinmemesi gerekir. Güvenlik ile mahremiyet arasında hak temelli bir denge kurulmalıdır.

Gençlik ve Spor Bakanlığımızın rolü okul dışındaki yaşam alanlarında ortaya çıkmaktadır. Okuldan kopan, sosyal çevreden uzaklaşan veya aidiyet sorunu yaşayan gençlere ulaşılabilecek en önemli kurumlardan biri gençlik merkezleri ve spor kuruluşlarıdır. Gençlerin kendilerini değerli hissettikleri, güvenli ilişkiler kurdukları ve gerektiğinde yardım alabildikleri alanlara ihtiyaçları bulunmaktadır. Eğitim gören çocuklarımızın gençlik ve spor il, ilçe müdürlükleri bünyesinde gençlik merkezleri, kapalı spor salonları, tenis kortları, yüzme havuzları, futbol sahaları, atletizm sahaları, çok amaçlı spor salonları gibi alanlarda sosyal, sportif ve sanatsal etkinliklere yönlendirilmesini sağlayabilirsek olumlu neticeler alabiliriz diye düşünüyoruz.

Aile ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığımız çocuk koruma sisteminin merkezi aktörlerden biridir. Okul, aile, sağlık, kolluk ve sosyal hizmet birimleri arasındaki bilgilerin parçalı kalmaması, risk altındaki her çocuk için sorumluluğu belirlenmiş bir vaka yönetiminin kurulması yerinde olur. Ailelerin, ihtiyaç duydukları sosyal ve psikolojik desteğe erişebilen paydaşlar olarak görülmesi önemlidir; bununla birlikte, ağır ihmal, şiddet ve silaha erişim gibi durumlarda yetişkin sorumluluğu da açık biçimde değerlendirilmelidir.

Diyanet İşleri Başkanlığımız, ailelere ve gençlere kuruduğu yaygın temas nedeniyle önemli bir önleme kapasitesine sahiptir. Din görevlilerinin ve aile danışmanlarının şiddet, kriz ve kendine zarar verme belirtilerini tanıyabilmesi, gençleri gerektiğinde profesyonel sağlık ve sosyal hizmetlere yönlendirebilmesi gerekir. Şiddetsizlik, merhamet, sorumluluk, öfke kontrolü ve yardım isteme davranışları gençlik çalışmalarının temel unsurları arasında yer almalıdır.

Değerli arkadaşlar, kıymetli katılımcılar; bugünkü toplantıda kurumlardan sadece genel değerlendirmeleri beklemiyoruz, her kurumun kendi sorumluluk alanıyla ilgili olarak şu 4 hususu açık biçimde ortaya koymasını istiyoruz: Birincisi, mevcut sistemde gördüğü temel eksiklik nedir? İkincisi, bu eksikliğin giderilmesinde kurumun doğrudan sorumluluğu nedir? Üçüncüsü, kısa ve orta vadede hangi somut adımları atacaklardır? Dördüncüsü, bu adımların başarısı hangi göstergelerle ölçülecek ve sonuçlar kamuoyuyla nasıl paylaşılacaktır? Ayrıca, geliştirilecek her tedbirin çocukların eğitim hakkını, mahremiyetini, kişisel verilerini ve damgalanmama hakkını koruması gerektiğini özellikle belirtmek isterim. Damgalanmama hakkını korumak ise bütün bunların ana unsurudur. Güvenlik

adına çocukları, sürekli gözetlenen şüpheli veya potansiyel suçlu kişi olarak gören bir yaklaşım asla kabul edilemez. Aynı şekilde, çocuk hakları adına ağır şiddet olaylarını veya mağdurların adalet talebini görmezden gelen bir yaklaşım da kabul edilemez. İhtiyacımız olan şey, güvenlik, adalet, eğitim, sağlık, sosyal hizmet, aile desteği, gençlik politikaları ve medya sorumluluğunu bir araya getiren bir bütüncül çocuk koruma sistemidir.

Bu toplantının sonunda, her katılımcıdan benzeri bir olayın yeniden yaşanmaması için kurumun üstleneceği, süresi ve başarı ölçütü belirlenmiş en az bir somut taahhüdü Komisyonumuzla paylaşmasını bekliyoruz. Katılımınız ve sağlayacağınız katkılar için teşekkür ediyor, toplantılarımızın çocuklarımızın güvenliği, hakları ve geleceği bakımından kalıcı sonuçlar doğurmasını temenni ediyorum.

Ben, bu aşamada, basın mensuplarımıza, görsel basın mensuplarımıza teşekkür ediyor, Komisyon çalışmalarımıza Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı temsilcisinin sunumlarıyla başlayacağımızı ifade ediyorum.

Şimdi ilk sözü Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz'e veriyorum.

Hasan Bey, buyurun, söz sizin.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Sayın Başkanım, kıymetli komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum. Toplantımızın hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Genel Müdürlüğümüzün çocuk koruma alanında yürüttüğü çalışmaları zaman içerisinde, bana öngörülen zaman içerisinde kısaca arz edeceğim.

Bakanlığımızın çocuk politikasının temelini aile bütünlüğünün korunması ve çocuğun sağlıklı aile ortamında sağlıklı bir birey olarak yetiştirilmesi oluşturmakta. Bu doğrultuda, öncelikle çocukların gelişimini kendi aileleri yanında desteklemek, risklere karşı bilinçli ve duyarlı nesillerin yetişmesini sağlamak üzere koruyucu ve önleyici hizmetler yürütmekteyiz. Müdahale noktasında ise aile odaklı hizmetlere öncelik vermekte, bunun mümkün olmaması hâlinde ise son seçenek olarak kurum bakımı hizmetini devreye almaktayız. Sunumunda bu üç ana eksendeki yaklaşımımızı kısaca paylaşacağım.

Üç ana eksenimizden ilki koruyucu ve önleyici hizmetler. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan tedbir kararları bu eksenin önemli bir bileşeni. Danışmanlık, sağlık, eğitim, bakım ve barınma tedbirleri farklı bakanlıklarımız ve yerel yönetimler tarafından uygulanmakta. Saha tecrübelerimiz ışığında farklı kurumlar tarafından uygulanan bu tedbirlerin koordinasyonunun güçlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmektedir. Şu anda Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan kanun teklifinde buna yönelik bir düzenleme bulunmaktadır. Düzenlemeye göre merkezî koordinasyonun Bakanlığımızda, yerel koordinasyonun ise illerde vali ve ilçelerde kaymakam uhdesinde olması öngörülmektedir. Daha etkin bir koordinasyonu temin etmek üzere sunulan bu düzenleme yüce Meclisimizin takdirindedir.

Koruyucu ve önleyici hizmetler kapsamında dezavantajlı bölgelerde sokakta çalıştırılan veya dilendirilen ihmal veya istismara uğrama, suça yönelme riskleri bulunan çocukları tespit ederek çocuklar ile ailelerini durumlarına uygun sosyal hizmet modellerinden faydalandırıyor ve ihtiyaç duydukları diğer hizmetlere yönlendiriyoruz. Başta okul devamsızlığı olmak üzere çeşitli göstergelerle risk altında olduğu veya sosyal hizmet müdahalesine ihtiyaç duyduğu değerlendirilen çocuklar ile aileleri ihtiyaçlarına uygun sosyal hizmet veya sosyal yardım modellerimizle destekliyoruz. Diğer kurumlar tarafından sunulan hizmetlere ihtiyaç duyulması hâlinde ise gerekli yönlendirmeleri yapıyoruz. Okul ve sokak çalışmalarımızla bugüne kadar 125 bin 494 çocuğumuza mesleki müdahalede bulunduk. Diğer yandan, ebeveyn kaybı yaşamış çocuklara hane ziyaretleri yaparak çocuğun ve ailenin ihtiyaçlarını tespit ediyor ve Bakanlığımızın hizmet modellerinden faydalandırıyoruz. Erken çocukluk döneminin çocukların gelişimindeki önemli rolüne binaen çocuklarımızın gelişimini ve güvenliğini temin edecek standartlarda kreş ve gündüz bakımevlerinin ülke genelinde yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarımızı da hızlandırdık. Ayrıca, deprem bölgesindeki illerimiz öncelikli olmak üzere koruyucu ve önleyici hizmetlere erişimi artırmayı ve fırsat eşitliğini hedeflediğimiz çocuk yaşam merkezlerinin yaygınlaştırmak üzere çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Koruyucu ve önleyici yaklaşımımızın temel alanlarından birisi de dijital dünya. Çocuklarımız dijital teknolojilere çok ciddi ölçüde maruz kalıyorlar. Bu maruziyet onlara önemli bir gelişim alanı sağlıyor ancak beraberinde bazı riskleri de getiriyor. Bakanlık olarak yaklaşımımız çocuklarımızı dijital dönüşümün aktif ve bilinçli bir öznesi hâline getiren güçlendirme vizyonuyla çalışmalar yürütmektir. Bu kapsamda, şubat ayında dijital dünyada çocuklarının güçlendirilmesine yönelik bir eylem planımızı duyurduk. İlgili kurum ve kuruluşlara ödevler veren bu eylem planımız, 4 temel başlık üzerine kurulu. 1'inci stratejik amacımız farkındalık ve bilinçlendirme; bu kapsamda, çocukların dijital dünyada neyin risk neyin fırsat olduğunu bilmesini istiyoruz. 2'ncisi koruyucu ve önleyici çalışmalar; çocuklarımızın ekran dışında daha sağlıklı ve nitelikli zaman geçirmelerini destekleyen politika ve uygulamaları güçlendirmeyi amaçlıyoruz. 3'üncüsü müdahale ve destek mekanizmaları; dijital dünyada bir riskle karşılaşan ya da zarar gören çocuklara yönelik danışmanlık ve rehberlik sistemlerini güçlendirmeyi hedefliyoruz. 4'üncü ve son başlık ise yasal ve kurumsal düzenlemeler; buradaki amacımız, çocukların, çocuklarımızın dijital ortamda korunmasını sağlayacak mevzuatın güçlendirilmesi ve kişisel verilerin korunmasıdır. Bu doğrultuda yaptığımız kapsamlı çalışmalar neticesinde ülke örneklerinden hareketle sosyal medya ve oyun düzenlemesine öncülük ettik. 1 Mayıs 2026 itibarıyla sosyal medya kullanımına 15 yaş sınırı ve platformlara yaş doğrulama için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getirdik. Şu anda Siber Güvenlik Başkanlığı ve BTK'yle yaş doğrama tekniklerine dair yönetmeliğin teknik çalışmalarına devam ediyoruz. Sosyal medya ve oyun platformlarına ayrıca ebeveyn kontrol araçları ve raporlama yükümlülükleri de getirdik. Derecelendirilmemiş yani yaş sınırı belirlenmemiş oyunların çocuklarımıza sunulmaması için

de adımlar attık. Geçtiğimiz yıl aralık ayında "Çocuklar Güvende" internet sitesi ve mobil uygulamasını devreye aldık. Çocukların ve ebeveynlerin bilinçlenmelerini desteklemek üzere ebeveyn denetim araçları, çevrimiçi riskler ve akran zorbalığına ilişkin bilgilendirici içerikler sunuyoruz. Ayrıca, "zararlı içerik bildir" ve "yardım iste" bölümleri üzerinden çocuklar ve ebeveynlerin risk içeren durumları güvenli bir şekilde bildirebilmelerine imkân tanıyoruz. Uygulamamız Uluslararası Telekomünikasyon Birliğinin bu yıl düzenlediği Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi'nde kendi kategorisinde Şampiyon Proje Ödülü'nü almıştır. Bakanlığımız bünyesindeki Sosyal Medya Çalışma Grubu, BTK ve Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığıyla iş birliğinde bildirilen zararlı içeriklere dair gerekli müdahaleleri hızla yapmaktadır. Sosyal Medya Çalışma Grubumuzla bugüne kadar 3.188 içerik hakkında işlem yaptık. Güncel gelişmeleri takip ederek çocukların ve ailelerin dijital dünyanın risklerine karşı farkındalık geliştirmeleri için rehberler ve eğitici materyaller yayınlıyoruz. Çocukların yaşam becerilerinin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik Farkındalık Eğitim Programı kapsamında eğitimler veriyoruz. Bugüne kadar 3.976 ebeveynimize bu eğitimleri sunduk. Ayrıca, çocuk alanında çalışan paydaşlarımızla Bakanlığımız hizmet modellerinden yararlanan ebeveynlere yönelik "Çocuklarda Mahremiyet Bilinci" eğitimlerini de sürdürüyoruz. Öte yandan, Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilk imzacısı olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın da desteğiyle çocukların dijital haklarının korunmasında ulusal ve uluslararası farkındalığa öncülük ediyoruz. Bu çalışmalarımıza çocukların katılımını da oldukça önemsiyoruz. 81 ilde faaliyet gösteren Çocuk Hakları İl Komiteleri tarafından 2025 yılında temel gündemimiz dijital dünyada çocuk haklarıydı. Bu kapsamda 6.345 etkinlik yapıldı ve 251.397 çocuğa ulaşıldı. Her yıl 20 Kasımda düzenlediğimiz Ulusal Çocuk Forumu'nda, yine, dijital dünyada çocuk hakları gündemiyle çocuklarımızı bir araya geldiler. Forum sonucunda kendi kalemlerinden dijital dünyanın çocuklar için daha güvenilir hâle gelmesi dikkat çeken 17 maddelik bir bildiriyi bizlerle paylaştılar. Politika yapımında çocuklarımızın sesini duymaya ve dinlemeye devam ediyoruz. Çocuk koruma sistemimizin ikinci eksenini aile odaklı hizmetlerimiz oluşturmakta. Bakanlığımızın çocuklara yönelik hizmetlerinde temel hedefi her çocuğun aile ortamında bakımını sağlamak. Bu doğrultuda sosyal ve ekonomik destek hizmeti, koruyucu aile hizmeti ve evlat edinme, edindirme hizmetini sunuyoruz. Sosyal ve ekonomik destek hizmeti, kısaca "SED" dediğimiz hizmet, çocukların kendi ailelerinin yanında ihtiyaçlarının karşılanması, ailenin güçlendirilmesi, geçici olarak yaşanan sosyal ve ekonomik güçlüğün önüne geçilmesi amacıyla uygulanan sosyal hizmet modelimizdir. 2026 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 195.885 çocuğumuz SED'le ailesi yanında desteklenmektedir. SED hizmetinin etkinliğini artırmak, çocuklara okul dışı zamanlarını kaliteli ve verimli kullanılabilecekleri ortam ve imkânları sunmak amacıyla Okul Destek Projesini de yürütüyoruz. SED hizmetinden yararlanan çocuklarımız bu proje kapsamında akademik, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerden faydalanıyorlar. Koruyucu aile hizmetimiz; çeşitli nedenlerle biyolojik ailesi yanında bakımı sağlanamayan çocuklarımızın güvenli bir aile ortamında bakım, eğitim ve yetiştirilmesini sağlayın bir hizmetimizdir. 2026 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 9.289 koruyucu ailemizin yanında 11.034 çocuğumuzun bakımı sağlanmaktadır. Öte yandan, Aile odaklı hizmetlerimiz kapsamında durumu evlat edinmeye uygun olduğu değerlendirilen çocuklarımızı sırada bekleyen evlat edinecek ailelerimizin yanına yerleştiriyoruz. 2026 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla evlat edindirilen çocuk sayısı 21.197'ye ulaşmış durumda. 3'üncü politika eksenimiz bakım hizmetleri. Kurumsal politika öncelikleri doğrultusunda son seçenek olarak uygulamaya çalıştığımız, kuruluş bakımından temel anlayış olarak kısa süreli bir kuruluş bakım hizmeti sunulması çocuklarımıza. Odağımız, aile odaklı hizmetler. Bununla birlikte, süre fark etmeksizin kuruluş bakımında yer alan çocuklarımızın da kaldıkları süre zarfında en iyi ve sağlıklı bir şekilde hayata hazırlanması, yetiştirilmesi, zihinsel, ruhsal, fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişiminin desteklenmesi ve topluma tekrar uyumunun sağlanması nihai hedefimiz. Bu doğrultuda daha sağlıklı nesiller yetiştirmek amacıyla çocuk bakım hizmetlerinde yıllar içerisinde köklü bir değişim gerçekleştirdik. Çocuklarımızın psikolojik ve ruhsal gelişimlerini daha elverişli aile, ortamına yakın ev tipi yatılı birimler olan çocukevleri ve çocukevleri siteleri modeline geçtik. Bugün ülke genelindeki 1.192 çocukevimizde 6 bine yakın çocuğumuzun bakımını sağlıyoruz. Yine, 125 çocuk evleri sitemizde 8.275 çocuğumuz uzman personelimizin desteğiyle hayata hazırlanmakta. Ayrıca ihtisaslaştırılmış olarak hizmet veren 62 çocuk evleri sitemiz de bulunmakta. İhtisaslaşlarımız çocuk evleri sitelerimiz suça sürüklenmesi veya suç mağdur olması sebebiyle haklarında bakım tedbiri veya korunma kararı verilen çocuklardan psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilenlerin bu ihtiyaçları giderilinceye kadar geçici süreyle bakım ve korumalarının sağlandığı, çocukların suç mağduru olma, suça sürüklenme, yaş ve cinsiyet durumuna göre ayrı ayrı yapılandırılan veya ihtisaslaştırılan kuruluşlardır. Bu kuruluşlardan 8 tanesi mevcut durumda suça sürüklenen çocuklar alanında ihtisaslaşmış durumdadır. Hâlihazırda İÇES'lerimizde Bakanlığımız personeli büyük bir özveriyle 1.471 çocuğumuzun rehabilitasyon çalışmalarını yapmaktadır. Rehabilitasyon çalışmalarımızda Bakanlığımızca geliştirilen profesyonel bir psikososyal destek aracı kullanılmakta.

ANKA Çocuk Destek Programı'mız bireysel farklılıklar ve ihtiyaçlar dikkate alınarak olumlu tutum ve davranış değişikliğinin oluşturulmasına, olumsuz yaşam deneyimlerinden kaynaklanan örselenmeyi ve davranış bozuklarının sağaltmaya, aile ve çocuk, aile ve sosyal çevreyle uyumunun sağlanmasına, travmayla çalışan meslek elemanlarını desteklemeye yönelik hazırlanmış psikososyal destek ve müdahale programımız. Bu programımız kapsamında bireysel risk değerlendirmesi, grup çalışmaları ve aile çalışmaları yer alıyor. Bu programımız çocuğun yalnızca bireysel özellikleri üzerinden değil içinde bulunduğu aile sistemiyle de birlikte ele alınması hasebiyle bütüncül bir müdahale sunmakta. Bu bağlamda ayrıca önem arz etmekte. ANKA Çocuk Destek Programı'ndaki destekleyici ortam bileşenleri de kuruluş içerisindeki çocuklara yönelik çalışmalarımızı yapılandırmakta. Çocukların günlük programları, uygulanan basamak ve puan sistemi, etkin danışmanlık ve amaca uygun faaliyetleriyle yapılandırılmakta ve kurum içi

yaşam düzeni oluşturulmakta. Çocuklarla sözleşmeler oluşturarak çocuklara sorumluluklar verilmekte, güne başlarken toplantılarımızla çocukların bu programa daha etkin katılmaları sağlanmakta.

Rehabilitasyon sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bağlamında kurumlar arası işbirliğini geliştirmeye yönelik olarak geçtiğimiz yıl çok önemli bir adım attık. Bakanlığımız ile Adalet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti işbirliğinde güçlendirici bakım modelinin ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesine uygulanmasına dair iş birliği protokolünü imzaladık. Güçlendireceği bakım modeli psikososyal destek, sağlık hizmetleri, eğitim süreçleri ve güvenlik tedbirlerinin ilgili tüm paydaşlarla koordineli şekilde ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitelerinde yürütülmesine imkân tanımakta olup çocukların güvenli, destekleyici ve gelişim odaklı bir ortamda hayata hazırlanmalarını amaçlamaktadır.

Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri; sunumumda bahsettiğim hususlardan özetle söyleyebileceğim; kurumlar arası koordinasyonun etkin bir şekilde uygulanmasının çocuk koruma sistemimiz bağlamında çok önemli bir husus olduğudur. Bakanlığımız aile odaklı bir yaklaşımı esas alarak ve kurumlar arası etkin koordinasyonu önceleyerek Sayın Bakanımızın öncülüğünde çocuk koruma sistemini güçlendirmeye devam edecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de konuşma...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, bu konuyla ilgili unutulabilir belki çok anlamlı bir şey var.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Sunumuz için çok teşekkür ediyorum ben. Sunumunuzun 10'uncu sayfasında basa basa dediniz ki: "Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilk imzacısı olarak..." Bir sefer, böyle bir uluslararası sözleşme yok. Bu Türkiye'de bir sivil inisiyatif olarak hazırlanmış ulusal bir farkındalık yaratma taahhütname metnidir. Böyle bir sözleşme yok. Yarın öbür gün bizler bunu bir yerde "Böyle bir uluslararası sözleşme..." dersek, bize gülerler. Bunu lütfen kayıtlardan ya çıkaralım ya da düzeltelim. Böyle bir sözleşme değil. Bizim kendi iç hukukumuzda bir taahhütname metnidir, uluslararası bir sözleşme değildir, bunun uluslararası bir bağlayıcılığı da yoktur. Uluslararası bir sözleşme de olmadığı için bunu düzeltme ihtiyacını hissettim.

Teşekkür ediyorum.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Dijital dünyada değil mi?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Evet, Üstadım, Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi. Yani şu anda böyle bir "Dijital Dünyada Çocuk Hakları" başlıklı bir sözleşme yok. Varsa ben özür dilerim, cümlelerimi aynen geri alırım ama böyle bir Türkiye'de sivil bir inisiyatifi geliştirme anlamında bir farkındalık metni var mı? Var, eğer bunu dersek "okey"iz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, Hasan Basri Bey...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama siz 10'uncu sayfada direkt "Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi" demekle...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tamam, Mahmut Bey, anlaşıldı, anlaşıldı, bir cevap versin.

Var mı böyle bir sözleşme?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Sayın Başkanım, bu Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi bir sivil inisiyatif kapsamında başlatılmıştır, Bakanlığımız ve Millî Eğitim Bakanlığı öncülüğünde yaygınlaştırılması noktasında hem ulusal hem uluslararası düzlemde bu sözleşmeye taraf olunması, imzacı olunması noktasında farkındalık çalışmaları devam etmektedir.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Başka ülkeler de taraf oldular mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - İmzalayan ülkeler var Sayın Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bize metni dağıtabilir misiniz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Tabii ki.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bize metni dağıtın yani.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Peki, arkadaşlar, çok fazla genel müdürümüz ve başkan yardımcılarımız burada. Genellikle söz ve soru değerlendirmelerimiz oluyor, bu teknik bir şey olduğu için Mahmut Bey araya girdi sağ olsun. Dolayısıyla bir süremiz içerisinde devam edelim.

Evet, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürümüz Basri Bey'e teşekkür ediyorum.

Şimdi de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürümüz Sayın Tuncay Cevheroğlu'na söz veriyorum.

On beş dakikada kısaca toparlayın efendim.

Buyurun Tuncay Bey.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ TUNCAY CEVHEROĞLU - Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri, kamu kurumlarının değerli temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, aile ve toplum hizmetleri bağlamında faaliyetlerimizi 4 başlık altında özetleyebiliriz: Sosyal hizmet faaliyetleri, ulusal politika ve stratejiler, koruyucu ve önleyici hizmetler, bağımlılıkla mücadele eğitimleri. Söz konusu sosyal hizmet faaliyetlerinin bütün bu çalışmaları malumunuz olduğu üzere 2024 ve 2028 yıllarını kapsayan ve ülkemizde de ilk defa uyguladığımız Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi Eylem Planı'nın yürürlüğe girmesiyle bütüncül bir aile ve toplum hizmet modeli geliştirilmiş oldu. Özellikle 5 amaç, 15 hedef, 100 faaliyetten oluşan strateji belgesindeki 1 ve 4'üncü amaca dikkat çekmek isterim. Birinci amacımız, küresel riskler ve demografik dönüşüm karşısında ailenin korunması, 4'üncü amacımız ise dijitalleşme sürecinde ailelerinin desteklenmesidir. Bu bağlamda, dijitalleşme sürecinde medya ve teknolojilerin bilinçli kullanımının teşvik edilmesi ve dijital bağımlılıkların azaltılması, aile dostu medya yapımları ile dijital içeriklerin ve bunlara erişimin artırılması, medya ve dijital mecralarda aile ve toplum değerlerinin korunması hedefleri öncelikli olarak belirlenmiştir. Söz konusu bu faaliyetleri taşrada 449 sosyal hizmet merkezi aracılığıyla yürütüyoruz. Bunun yanı sıra bazı ilçelerimizde, merkezimiz olmayan ilçelerde ise vatandaşlarımızın erişimini kolaylaştırma amacıyla sosyal hizmet irtibat birimleri oluşturuldu Sayın Başkanım. Şu anda 345 ilçemizde de irtibat birimleri oluşturuldu. Örnek olarak şunu söyleyebilirim, Gölbaşı'nda sosyal hizmet merkezimiz, Bala, Koçhisar ve Evren'e hizmet vermektedir. Ancak Evren'deki bir vatandaşımızın Gölbaşı'na gelmemesi adına bir SED başvurusu ya da evde engelli bakım başvurusu söz konusuysa Evren'de kaymakamlık veya sosyal yardım ve uhdesindeki irtibat birimine başvurusunu gerçekleştirebilir, koruyucu önleyici faaliyetlerin temelinde aile eğitim programları söz konusu. 2013 yılında devam eden aile eğitim programlarımızda özellikle sağlık alanındaki madde kullanım riski ve madde bağımlından korunma eğitimleri yaygınlaştırılarak devam etmektedir. Şu ana kadar Türkiye bağımlılıkla mücadele eğitimlerinin dışında 778 bin kişiye bu konuda eğitim verilmiştir. Aynı zamanda yine medya alanında medyayı tanımak, medyayı kavramak ve bilinçli medya kullanımı, aile ve internet konularında da 1 milyon 38 bin kişiye ulaşmış bulunmaktayız.

Sayın Başkanım, malumunuz olduğu üzere değişen şartlardan ötürü yeni hizmet modelleri bizim için zorunlu hâle geliyor. Bu kapsamda, özellikle seminer niteliğindeki aile eğitim programlarından farklı olarak 2025 yılında uygulamaya geçirdiğimiz pilot uygulamaları tamamlanıp şu anda ülke genelinde yaygınlaştırılmış modüler aile eğitim programları faaliyete girmiş durumda. Bu, özellikle tutum ve davranış değişikliğine etki edecek bir eğitim modelidir. Söz konusu iki, üç saatlik bir eğitimden ziyade dokuz ile on iki haftayı kapsayan davranış değişikliklerini esas alan bir eğitim programı, aynı zamanda bunların geri bildirimi, ön test ve son testlerle geri bildirim alarak analizleri de gerçekleştirilmektedir.

Bir diğer husus, teknolojiyi faydalı ve verimli kullanma anlamında İlk Öğretmenim Ailem mobil uygulamasını hayata geçirdik. Şu anda da etkin bir şekilde uygulanmaktadır. Yaklaşık 2,5 milyon indirme gerçekleştirildi. Burada uygulamada çocuk gelişimi ve rehberlik, aile köşesi, faydalı kaynaklar ve başvurular, oyunlar, aktiviteler, gelişim takibi ve aşı takviminin yanı sıra anne ve babalarımız çocuklarıyla ilgili uzmanlarımıza doğrudan soru yöneltip cevap alabiliyorlar. Eğitim faaliyetlerinin yanı sıra dört alt başlıktan oluşan danışmanlık hizmetlerini de etkin olarak uygulamaya çalışıyoruz. Burada bireysel danışmanlık, boşanma süreci danışmanlığı, aile danışmanlığı ve evlilik öncesi danışmanlık hizmetlerini yürütmekteyiz. Ayrıca şunu belirtmek isterim: Çevrim içi psikolojik destek malumunuz olduğu üzere, çalışma hayatı içerisinde insanların fiziksel olarak erişiminin güç olmasından hareketle çevrim içi psikososyal destek 2025 yılının sonundan itibaren yürürlüğe girdi. Şu anda 9 ilde pilot olarak uygulamaktayız.

Bir diğer önemli konu, ulusal düzeyde etkin olan sosyal risk haritalarının çalışmaları tamamlanmış olup şu anda özellikle iki konuda sahada etkin bir uygulama süreci başlamıştır. Sosyal risk haritalarına aynı zamanda Aile Rehberi uygulamasını da dâhil ederek bütüncül bakılması gerekir. Az önce de ifade ettiğiniz gibi bütüncül vaka yönetimini esas alan modellerdir. Burada söz konusu sosyal hizmet ve sosyal desteğe ihtiyaç duyan birey ve aileler doğru şekilde tespit edilmekte, akabinde meslek elemanlarımız hane ziyaretini gerçekleştirmekte, ihtiyaç tespitinde bizim Bakanlık olarak uygulayacağımız bir model ise biz yerine getiriyoruz. Diğer durumda, örnek veriyorum: İŞKUR, Sağlık, Millî Eğitim gibi ilgili kurumlara da duruma göre yönlendirmeler gerçekleştirmekte, bunun diğer önemli bir sonucu, efendim, takip ve izlemeyi dijital ortamda gerçekleştirme imkânımız var. Aile Rehberi kapsamında söz konusu risk haritasına gelen verilerle hane ziyaretinin yanı sıra yine 2025 yılında Sincan'da pilot uygulamaya başladığımız akabinde Nisan ayı itibarıyla yine 81 ilde yaygınlaştırılmış aile ve toplum temelli sosyal destek modeli. Burada özellikle muhtarlarımız en önemli paydaşımız durumunda. Halk eğitim merkezleri, gençlik merkezleri, okullarımız, hastane, aile sağlığı merkezleri ve İŞKUR'la bizzat ziyaret etmek suretiyle, hatta şöyle söyleyeyim, şu ana kadar yaklaşık 27 bin paydaşımız bizzat ziyaret edildi, muhtarlarımıza verilen eğitim, bilgilendirme ve rehberlik faaliyetlerinin dışında. Örnek olarak, okula devam etmeyen bir çocuğun bilgisi rehber öğretmen tarafından formla bildirilmesi hâlinde direkt hane ziyaretini gerçekleştiriyoruz ya da bir şiddet vakası var ise muhtarın bize bunu bildirmesi hâlinde burada bir sosyal hizmet modeli uyguluyoruz.

Bağımlılıkla mücadele de görev alanlarımız arasındadır. Her ne kadar bağımlılıkla mücadele sekreteryası Sağlık Bakanlığımızda olsa da ancak sosyal uyum süreciyle ilgili görevin yürütülmesi Genel Müdürlüğümüz uhdesindedir. Bağımlılıkla mücadele kapsamında yine koruyucu önleyici, danışmanlık, destek ve izleme koordinasyon faaliyetleri yürütülmekte. Burada süreçte bilgilendirme, yönlendirme, danışmanlık, psikososyal destek hizmetleri var. Sosyal uyum sürecinde de arınma ve rehabilitasyon sürecinden sonra kişinin hem kendisiyle, ailesiyle ve çevresiyle ilgili mesleki becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra sağlıklı iletişimin kurulması anlamında burada bir rehberlik sağlanmakta. Söz konusu bu model de 2025 Ocak ayında yürürlüğe girdi. Yine, Türkiye bağımlılıkla mücadele eğitimlerini Yeşilay Cemiyetiyle birlikte yürütüyoruz. Her geçen yıl kurumsal kapasitemizi artırmak suretiyle

formatörlerimiz aracılığıyla şu ana kadar 1 milyon 700 bin vatandaşımıza bağımlılıkla mücadele kapsamında eğitimlerimizi gerçekleştirdik.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; 1 Ekim 2024 yılında bir Dijital Bağımlılık ve Aile Çalıştay'ı gerçekleştirildi. Bu çalıştayda şöyle bir farklılık vardı: Akademisyen ve kamu kurumlarından ziyade bunlar bir "masa" olarak gerçekleşti ama asıl burada 12-18 yaş arasında çocuklar bir masada yer aldı ve bunların anne babaları için ayrı bir masa oluşturuldu. Bizzat bundan etkilenen kişilerin geri bildirimine göre bir model oluşturuldu. Burada özellikle dijitalleşmeden uzaklaşmak adına dijital detoks etkinlikleri ve özellikle sanal kumardan kaynaklı olarak bununla mücadele edilebilmesi adına bir aile rehberi oluşturuldu. Geçen yılın "Aile Yılı" olması hasebiyle başlayan dijital detoks kampları diğer Bakanlıklarımızın, paydaşlarımızın da değerli destekleriyle sahada etkin olarak uygulandı ve bundan sonra kurumsal bir şekilde yaygınlaştırılarak devam etmektedir. Bağımlılıkla Mücadelede Sosyal Uyum Çalıştayı bildiğiniz üzere, bağımlılıkla ilgili birçok STK çalışmaktadır ancak bunun norm ve standartlarının belirlenmesi, STK'lerin de burada etkin olarak sürece dâhil edilebilmesi adına Yeşilayla bir çalıştay gerçekleştirildi. Bunun mevzuatsal zemininin oluşturulması, ilke ve standartlarının belirlenmesi ve olabildiğince iş birliği...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Toparlayalım Sayın Genel Müdürüm, bir de tekliflerinizi, sistemde gördüğünüz eksiklikler nelerdir, bu eksikliklerin giderilmesi konusunda teklifleriniz falan varsa onları da toparlayın lütfen.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ TUNCAY CEVHEROĞLU - Anlaşıldı Sayın Başkanım.

Yine, Yeşilay Protokolü Bakanlığımızın, Yeşilay Başkanımızın da katılımıyla gerçekleştirildi. Yakın zamanda Dijital Anafor Ekran Bağımsızlığı Zirvesi gerçekleştirildi. Burada önerilerimizde de yer aldığı gibi aile ve çocuk dostu yapımların teşvik edilmesi kapsamında 6 kategoride 10 tane ödül verildi ve bunu olabildiğince de RTÜK'le müşterek olarak yaygınlaştıracağız. Efendim, bu modelden bahsetmemiz gerekir. Şu anda Batman modeli, bütüncül aile modeli de yine valilerimizin koordinasyonunda, paydaş kurumlarımızın yer aldığı önemli bir faaliyet çünkü burada geri bildirimler ve çıktılar şeklinde yani bir faaliyetin sonuçlarını ortaya koyma adına, az önce bahsettiğim gibi bağımlılık sosyal risk haritasına benzer bir modeli burada uyguluyoruz. Sonuçları itibarıyla da özellikle mesela bu kapsamda yaptığımız hane ziyaretlerinde bağımlılık öyküsü bulunan hanelerde yaklaşık 172 kişinin işe yerleştirilmeleri gerçekleştirildi.

Son olarak, Sayın Başkanım, şunu arz edebilirim: Altı maddede belirledik. Burada söz konusu yürüttüğümüz faaliyetlerin daha da etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve erişimini kolaylaştırmayı planlıyoruz. Özellikle sosyal risk haritalarını Aile Rehberi'yle entegre edip STK'ler ve muhtarlarımız dâhil, paydaşlarımızla vakalar gerçekleşmeden müdahale etmeyi amaçlıyoruz.

Saygılarımla, arz ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet.

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürümüz Sayın Tuncay Cevheroğlu'na sunumu için teşekkür ediyorum.

Ben, tabii, tekrar bir kez daha hatırlatmakta fayda mülahaza ediyorum. Değerli arkadaşlar, sizler şu anda kurumların, Bakanlıkların en önemli temsilcilerisiniz, genel müdürlerisiniz. Dolayısıyla biz Bakanları dinlemiyoruz, sizleri dinliyoruz. Sizler bu olayın içerisindesiniz. Yani yaptığınız hizmetler elbette ki güzel hizmetler, tebrik ediyoruz, takdir ediyoruz ama yeterli değil. Yeterli olmadığını nereden anlıyoruz? İşte, Maraş'taki olayı önleyemedik, Siverek'teki olayı önleyemedik, bilemedik, iletişim kuramadık; ondan sonra, İstanbul'daki olay ve benzeri bir sürü olay hâlâ devam ediyor. Yani burada benim istirhamım şu: Ya, 32 kere rehber öğretmen Maraş'ta rapor tutmuş, aileyi defaatle çağırmış ama Aile Bakanlığı bu ailenin ünvanına bakarak mı ilgilenmemiş, bunu problemli görmemiş? Çocuğu görmüş, Sağlık Bakanlığı görmüş, doktorlar görmüş, psikologlar görmüş, değişik şey yapılmış, gelmiş, bu hadiseleri yapmış. İstanbul'da da Çekmeköy'de de benzeri bir hareket aynı şekilde yaşanmış, Siverek'te de yaşanmış ve Türkiye'nin değişik okullarında buna benzer olaylar yaşanmaya devam ediyor. Şu anda bile buna benzer hadiseler var, bana gelen duyumlar, bana gelen değerlendirmeler var. Yani sizlerden arzuladığımız, değerli arkadaşlar, burası bir soruşturma komisyonu değil bir Araştırma Komisyonu yani Meclisimizi siz de takip ediyorsunuz; gerçekten ben milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum, çok yoğun bir şekilde, bak, yarın da çalışacağız, öbür gün de çalışacağız, cuma, cumartesi devamlı dinliyoruz, değerlendiriyoruz. Sizlerden de istirhamımız şu: Mevcut sistemde ne problem var yani şunu niye diyemiyoruz, şunu niye göremiyoruz? Bunu bizim milletvekillerimiz görebiliyorlar dinledikleri için yani çocuk problemli, anlatabildim mi ama bu problemi bir şekliyle biz izale edemiyoruz; yok efendim, kişisel veriler devreye giriyor, yok bilmem dijital şeyler giriyor, biz bunları yaptık, televizyonlara gönderdik falan. İşte, perşembe günü de RTÜK'ü ve diğer dizi şeylerini dinleyeceğiz, değerlendireceğiz. Varsa eksiklik gördüğünüz yani okul şunları yapmalı, aile şunları yapmalı, bizim bakanlığımız şunları, şunları da ilave etmeli, değerlendirilmeli... Hepimizin çoluğu var, çocuğu var, torunları var, kardeşlerimiz var, yeğenlerimiz var, hiçbir şeyimiz olmasa bile bu çocuklar bizim geleceğimiz ve bu çocukları da bizim muhafaza etmek gibi bir yükümlülüğümüz var, bir muhafaza etme şeyimiz var. Yani bakanlıkları veya genel müdürlükleri kendi salt hizmetleri içerisinde değerlendirerek yapmak bizi doğru bir sonuca ulaştırmaz, bu olaylar olmadan önce bunları engelleyip çözmek gerekir. Yani problemli bir çocuk, problem çocukta kalmıyor Sayın Genel Müdürlerim, değerli arkadaşlarım; bu problem bir sürü çocuğun canını alıyor. Yani lütfen, bunlarla ilgili konuları değerlendirirken neler var eksiklik -zaten kurum olarak yapıyorsunuzdur, değerlendiriyorsunuzdur- şunlar, şunlar, şunlar düzeltilmeli, şunlar, şunlar, şunlar değerlendirilmeli, şunlar, şunlar, şunlar yapılmalı yani bunların bir ortaya konmasında fayda var. Bize niye böyle ayıklayarak bir şey buldurmaya çalışıyorsunuz? Gerçekten teşekkür ederken bunları sorularda zaten arkadaşlarımız soracaklar, siz de o zaman bunlara ayrıntılı cevapları vereceksiniz sorularla ilgili. Şimdiden ona dönük çalışmalarınızı, hazırlıklarınızı yapın, bu sorularla ilgili cevaplarımızı değerlendirin diye düşünüyorum.

Şimdi ise Gençlik ve...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, pek kısa bir söz talep ediyorum. Çok kısa, sizi destekler nitelikte olacak.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun Ali Bey.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, çok doğru yerden vurgu yaptınız. Sayın Genel Müdürlerimiz hoş geldiler. Biz, bundan sonra bu tip olaylar nasıl engellenir, nasıl önlenir diye bir çalışma yürütüyoruz ve iktidarı-muhalefeti gerçekten güzel bir çalışma yaptık, yapıyoruz, yapmaya devam ediyoruz yani siyasetüstü bakıyoruz meseleye. Bu kapsamda, maalesef, kurumlar ki doğru bir karar verdi Sayın Başkan, "Başında kurumları, bakanlıkları dinlemeyelim, önce akademisyenleri, dernekleri, sivil toplumu, eğitimcileri dinleyelim, sonra kurumları dinleriz." dedi, doğru çünkü başında dinlemiş de olsak yine bunları dinleyecektik. Evet, güzel işler yapmış olabilirsiniz ama burası KİT Komisyonu değil, bize burada yaptığınız faaliyetleri anlatmanıza gerek yok değerli arkadaşlar. Örneğin, Sağlık Bakanlığından beklediğimiz ne? Sağlık Bakanlığı psikiyatri tedavisi gören çocukların fişlenmesi, mimlenmesi konusunda bir süre öngörüyor mu? Yani üç yılda, beş yılda sabıka kaydı silinir gibi ya da ne yapmak gerekir, bu konuda öneri verirse biz Komisyon olarak bunu raporumuza yazarız. Ya da Spor Bakanlığından, bu çocukların spora yönlenmesi için ne yapılabilir, okullarda spor salonları nasıl geliştirilebilir ya da sporun hangi dallarıyla bu çocuklar meşgul olursa uzaklaşırlar bazı şeylerden gibi somut önerileri almamız gerekiyor ki biz de raporumuza bunu yazalım çünkü amacımız üzüm yemek yani biz kimseyi sorgulamıyoruz, kimseden hesap sormuyoruz, yaşanmış olaylar var, bundan sonra yaşanmasın diye bir çalışma yürütüyoruz. O yüzden, rica ediyoruz çünkü çok tekrara da düştü Sayın Başkan, artık; bunları biz defalarca duyduk değerli arkadaşlar, dinledik de. İle gidiyoruz, il aile sosyal hizmetler müdürü aynı şeyi anlatıyor, geliyoruz, genel müdür aynı şeyi anlatıyor. Dolayısıyla yapmamız gereken, artık somut önerileri alarak çalışmayı tamamlamamız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben teşekkür ediyorum.

Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürü Doktor Enes Efendioğlu'na sözü veriyorum.

Buyurun Enes Bey.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI GENÇLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENES EFENDİOĞLU - Sayın Başkanım, Komisyonun saygıdeğer üyeleri, kıymetli hazırun; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gençlik ve Spor Bakanlığımız ve Genel Müdürlüğümüz adına bir miktar bir bürokrat şapkasıyla yürütülen çalışmalar hakkında elbette ki bilgi vereceğim ama bir de aynı zamanda, halk sağlığı uzmanı olarak konunun genel itibarıyla nasıl değerlendirilmesi ve bakmamız gerektiğine dair de söylemek istediğim, eklemek istediğim çeşitli konular var. Zaten Komisyon, gördüğümüz kadarıyla, bundan önceki oturumlarında çok kıymetli akademisyenlerden de bazı görüşler almış. Ben de sadece bizim Bakanlığımızın odaklandığı çalışmalar üzerinde değil de biraz daha genel itibarıyla bu konunun uluslararası literatürde Dünya Sağlık Örgütü tarafından veya UNODC gibi konunun "auteur" kuruluşları tarafından nasıl ele alındığını da dile getirerek genel bir çerçeve çizmeye çalışacağım ve en sonunda da çok kısa bir şekilde bizim çalışmamızda veya ortaya koyduğumuz faaliyetler bütününde nasıl karşılık buluyor mevcut durumda bu genel uluslararası çerçeve, bundan kısaca bahsetmek istiyorum.

Çok kısa bir genel resim çizmek gerekirse, şu anda üzerinde konuşmuş olduğumuz konu yani okullardaki şiddet olayları veya dijital dünyada gençlerin ve çocukların karşılaşmış olduğu riskler esasında Dünya Sağlık Örgütü tarafından bir halk sağlığı problemi olarak tanımlanıyor. Yani bu, sadece bizim ülkemizde karşılaştığımız veya bizim ülkemizin gençlerini tehdit eden bir durum değil, bugün dünyadaki genç nüfusa veya çocuk nüfusa baktığımızda hemen hemen her ülkede benzer konuların konuşulduğunu görüyoruz. Farklı ülkeler bu noktalarda farklı tedbirler alıyor; biz de bu noktada ülke olarak belirli politikalar ortaya koyabilmek ve bir yaklaşım dizayn edebilmek için zaten bu Komisyonda bir sunum yapıyoruz, akabinde de bir sonuç raporu oluşturulacak. Bu rapor da ümit ediyoruz ki bakanlıklarımızın çalışmalarına ışık tutacak.

Burada önemli noktalardan bir tanesi şu: Literatürde yapılmış olan büyük çalışmalar veya farklı ülkelerde ortaya konulan veriler, bu sorunun, bu problemin aslında bir okul dışı zaman problemi olduğunu ağırlıklı olarak ortaya koyuyor, daha doğrusu çözümün okul dışı zamanda aranması gerektiğini ortaya koyuyor. Az önce Sayın Başkanımız da dile getirdi; okulda tutulmuş olan 20'ye yakın rapor var sanıyorum ki o öğrenciyle alakalı rehberlik birimlerinde fakat okul bu sorunun tam olarak çözümünü her zaman sunamayabiliyor. Kurumlar arası iş birliğini güçlendirerek, okul dışındaki Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi, Aile Bakanlığı gibi farklı kurumların bir arada çalışmasıyla çözümün okul dışında aranması gerektiğini ağırlıklı olarak ortaya koyuyor buradaki yapı. Biz de Bakanlık olarak, Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak, bu noktada hemen hemen, yaklaşık bir ay, bir buçuk aylık bir süre içerisinde kamuoyuyla paylaşacağımız yeni bir model geliştirdik. Şu andaki gençlik merkezleri modelimizden daha farklı, dünyada benzeri bu zamana kadar hiç uygulanmamış farklı bir sisteme geçiyoruz; birazdan bunu da çok kısa arz edeceğim.

Şu bütün raporlarda, bütün literatürdeki bilgilerde de mevcut: Bu modellerin, ortaya konulacak herhangi bir çalışmanın sonuç verebilmesi 3 şarta bağlanmış. Bir tanesi, doğru genci bulabilmek yani milyonlarca gence, milyonlarca çocuğa faaliyet yapıyor olabiliriz ama risk altındaki bir çocuğu bulamadığımızda, o çocuğun gerçekleştireceği bir şiddet eylemi bütün bu Komisyonun tekrardan toplanmasına veya ülke olarak hepimizin çok üzücü sonuçlarla karşılaşmasına sebebiyet verebiliyor. Dolayısıyla doğru çocuğu tespit edebilmek burada önemli. Burada bulduğunuz çocukla bir kere iletişim kurmak, onu bir kere eğitim programına dâhil etmek bir anlam ifade etmiyor, süreklilik arz eden bir takip ve devamlı bir model kurmak gerekiyor. Son olarak da ölçme ve

değerlendirme burada önemli bir konu, temel bir konu. Doğru ve sahici verilere ulaşmak, bu verileri toplayabilmek, değerlendirebilmek gerekiyor. Bu bağlamda da aslında halk sağlığı yaklaşımı konuyu 4 çerçeveye ayırıyor. Daha önceki Komisyon raporlarından benim gördüğüm kadarıyla, Şule Hocamız, farklı akademisyen hocalarımız bu konuda çok genel ve güzel çerçeveler çizmişler. Öncelikli olarak, sorunun büyüklüğünü anlamak; akabinde, bu sorunla alakalı riski artıran etmenler neler, azaltan etmenler neler, bunları ortaya koymak; bir model geliştirip bunu denemek, pilotlamak ve en sonunda da bunu kalıcı bir model hâline getirmek olarak belirleniyor. Burada da şiddet ve buna bağlı olan olaylar, en başta da söylediğim gibi kaçınılabilir durumlar yani bunlar önlenebilir durumlar ama burada ağırlık, riski azaltan ve çocuğu güçlendiren veya genci güçlendiren programlara verilmeli. Bizim de Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak odağımız zaten şu anda ağırlıklı olarak bu.

Genel olarak, önleme programları çok farklı ülkelerde farklı modeller olarak denenmiş. Bunların hangisinden hangi ülke nasıl sonuç almış veya bizim ülkemize, Türkiye'ye bunu uyarladığımızda hangi kurumun nasıl bir modelde çalışması ideal olur diye baktığımızda, özellikle 4 katmanda burada sunulabilecek olan yaklaşımları özetleyebiliriz. Çocuğun kendisine yönelik bir yaklaşım bir faaliyeti zannedilebilir, aile ve akran çevresiyle, kendi çevresiyle alakalı olabilir. Okul buradaki bir odak nokta ve mahalle ve dijital ortam. Zaten dijital ortamlar, bu Komisyonun isminde de geçtiği üzere ana başlıklar bu 4 kategoride daima gruplandırılmış. Önleme çalışmamız da 3 aşamada genel olarak baktığımızda hep gruplandırılmış. Bunlardan birinci aşama herkese yönelik uygulanabilecek olanlar, genel bilinçlendirme çalışmaları diyebiliriz. İkincisi, risk altındaki kişileri, gençleri, çocukları, aileleri tespit edip bunlara yönelik uygulanabilecek olanlar. Üçüncüsü ise artık bir olay olduysa bu olay sonrasında bir rehabilitasyon hizmeti. Bizim işte halk sağlığında da "üçüncül koruma" dediğimiz metot. Artık olay olmuştur, sonrasında bir rehabilitasyon geliştiririz. Biz kendi Bakanlığımız açısından baktığımızda, burada empati, iletişim ve dijital kullanım becerilerini ortaya koyacak, çocuğun kendisine yönelik bir genel bilinçlendirme çalışması, birinci aşama korumayı kendimizle ilişkili görüyoruz. Akran rehberliği ve riskli ailelere doğrudan ulaşma yine bu matris, bu tablo içerisinde, etkinliği kanıtlanmış modeller içerisinde bizle ilişkili gözüküyor. Bu aile ve akran çevresini alakadar eden bir grup daha çok. Mahalle ve dijital ortamda da boş zamanı dolduran düzenli bir program altyapısı kurabilmek ve mahalledeki riskli gençlere bir şekilde ulaşabilmek, bunların bir risk haritasını çıkartabilmek. Yine, Aile Bakanlığından gelen müdürlerimiz de az önce belirtti, risk haritaları onların daha çok odak noktasında olan, bizim farklı toplantılarda da bir araya geldiğimizde Aile Bakanlığımızın sunumunu gerçekleştirdiği çok kıymetli bir konu gerçekten. Bunun dışında, mesela okulla alakalı listelenen başlıklar Millî Eğitim Bakanlığımızı biraz daha alakadar ediyor. İşin elbette ki güvenlik yönü var, bu biraz daha Emniyet Genel Müdürlüğünü alakadar ediyor fakat bu ortaya koyduğumuz, uluslararası literatürü de kapsayan çalışma yaklaşımı içerisinde buradaki 4 kutu, 4 model bizimle alakalı.

Bizim neler yaptığımıza geçmeden önce çok kısaca uluslararası düzlemden bir örnek paylaşmak istiyoruz. Bu, az önce ilk başta da söylediğim gibi aslında sadece bizim ülkemizin bir vakası değil. Gençler arasındaki şiddet bizde özellikle son dönemde yaşanan ve biraz daha ses getiren büyük birkaç olayla toplumun ve kamuoyunun biraz daha gündemine girdi fakat Avrupa'da, özellikle Kıta Avrupası'nda, Amerika'da çok uzun zamandır okullarda çok ciddi şiddet olayları gerçekleşiyor ve bununla alakalı uygulaması yapılmış, başarılı başarısız sonuç alınmış birçok program var. Fakat bunlar arasında en ön plana çıkan, başarılı örnek diye gösterilen bir durum İzlanda'da gerçekleşmiş. İzlanda'da 1998 yılında ortaya konulan, işte elde edilen verilerle 2016 yılında elde edilen verileri karşılaştırdıklarında alkol kullanımında çok ciddi oranda bir düşüş olduğunu gençler arasında 15-16 yaş grubunda, bunlar tabii hepsi bir risk davranışı olarak bir halk sağlığı bakış açısıyla değerlendirilmeli. Yani bunlar bir sebeptir, alkol kullanımı varsa ağır düzeyde, çocuklar sigara bağımlılığı içerisinde günlük sigara ve tütün ürünleri kullanıyorsa, uyuşturucu madde kullanıyorsa bir zaman sonra suçun gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Bunlar bir risk faktörüdür, beraberinde mutlaka bir aşama sonra risk faktörünün sonucu olarak şiddet olayları da gerçekleşir, farklı durumlar da ortaya çıkar. İzlanda'da ortaya konulan modelde 4 temel ana bileşen var. Bunlardan bir tanesi boş zaman alışkanlıklarının kamu yoluyla yani devletin ortaya koymuş olduğu programlarla düzenlenmesi tercih edilmiş. Ailelerin katılımı burada temel ve önemli bir nokta olarak bu program içerisinde dizayn edilmiş. Yerel iş birliği temel düzeyde önemli bir başlık olarak yer alıyor. Okulların, bakanlıkların, farklı kurum kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının birbiriyle olan etkileşimi bir ana konu olarak değerlendirilmiş ve ilk başta da söylediğim gibi her yıl düzenli olarak bir ölçme değerlendirme çalışması hâlen daha devam ediyor ve yapılıyor.

Bizim Türkiye'de buna benzer bir çalışmayı ele aldığımızda ise yine burada Komisyonda da sunum yapan Şule Alan Hocamızın yapmış olduğu bir çalışma var 2021 yılında, bence bu konuya ışık tutacak en önemli çalışmalardan bir tanesi. Sonuç raporumuzu şekillendirirken "Bir çalışmaya bakalım, o da ne olsun?" denilse bence bu olmalı. Burada özellikle Güneydoğu illerindeki ilkokullarda çocuklara empati ve karşısındakini anlama becerisine odaklı bazı eğitim programları gerçekleştirilmiş ve bu eğitim programlarının uygulandığı okullarla uygulanmadığı okulları birbiriyle karşılaştırmışlar. Yani uzun süreli bir izleme çalışması bu aynı zamanda. Bu karşılaştırma sonucunda iki okul modeli arasında zorbalık, akran zorbalığı açısından yüzde 20 oranında bir azalma, çocukların işte mağdur olma, mağdur edildiğini hissetme veya düşünmesi açısından yüzde 15 yüzde, yüzde 16 oranında bir azalma. Özellikle, bu eğitimleri almış olan gençlerin bulunduğu okulda siber zorbalıkta yani sanal dünyada, dijital dünyada karşılaştıkları zorbalık olaylarında yüzde 10, yüzde 15 dolaylarında bir azalma olduğu tespit edilmiş. Bence bu konuya tam olarak ışık tutan bir çalışma. Yani ne anlama geliyor bu, buradan ne anlamalıyız? Özellikle, okullarda veya okul dışı zaman diliminde ortaya koyulacak olan, çocukların empati, kendini geliştirme, sosyal farkındalık, hayır diyebilme becerisi, gençler arası karşılıklı etkileşim ve iletişime dayanan beceri ve kabiliyetleri odaklı programların burada çok net ve somut çıktı sağlayacağını, başarı ortaya koyacağını görebiliyoruz.

Dijital dünyayla alakalı olarak ortaya koyulan riskleri incelediğimizde ise, buradaki risklerin gençler veya çocuklar açısından 4 başlıkta incelenebileceğini söyleyebiliriz. Bunlardan bir tanesi çocuğun bizzat kendisinin karşılaştığı zararlı içerikler yani çocuğun sosyal medyada -artık birçok çocuk telefonu eline alabiliyor, son düzenlemeyle artık değişecek ama- kendisinin bizzat gördüğü içerikler olabiliyor. Yetişkinlerden çocuklara doğru gelen çevrim içi istismar, çocuğun güvenini kazanıp kandırma, yabancılarla temas gibi bazı risk faktörleri olabiliyor. Akranları arasında çeşitli riskler olabiliyor. Az önce de söylediğim gibi, akranları arasındaki zorbalık yani akran zorbalığı sadece yüz yüze olan bir vaka değil aynı zamanda dijital dünyada da gerçekleşebiliyor ve çok daha ağır olabiliyor diğerinden. Son olarak da uygulamaların tasarımından doğan riskler dediğimiz, işte çocukların kişisel verilerinin kullanılması, kumar ve buna benzer oyunların çocuklar arasında yaygınlaştırılması vesilesiyle, ilk başta söylediğimiz, bu risk faktörü dediğimiz durumların çocuklar arasında daha fazla yaygınlaşması gibi durumlar var. Bunların hepsine yönelik olarak zaten alınabilecek tedbirler, yaklaşım modelleri az çok belli. Bunlarla alakalı da zaten Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın öncülüğünde, bizim Bakanlıklarımızın da katılımıyla çok geniş çerçeveli bazı toplantı ve programlar gerçekleştirildi. Planlananların bir kısmı hayata geçirildi, bir kısmı içinse hâlâ daha çalışmalar devam ediyor.

Bu noktada biz Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak nerede duruyoruz ve ne yapıyoruz? Bizim mevcut durumda 579 gençlik merkezimiz var Türkiye genelinde, bu sayı 2027 yılının sonuna kadar 660'a takribî olarak ulaşacak. Şu anda bizim yapımı devam eden, inşa aşamasında olan, tefriş aşamasında olan gençlik merkezlerimizi değerlendirdiğimizde bu sayının 660 dolaylarına ulaşmasını planlıyoruz. Mevcut durumda bizim 373 tane genç ofisimiz var. Genç ofis dediğimiz yapılar gençlik merkezlerinin biraz daha uydu versiyonu diyebiliriz. Daha mobil, daha kolay erişilebilir ve özellikle de risk bölgelerinde ağırlıklı olarak kurduğumuz, Roman gençlerinin olduğu bölgelerde, suç oranının yüksek olduğu bölgelerde hızlı kurulan, gerektiğinde oradaki durum kemale erdiğinde, tamamlandığında kapatabildiğimiz, toparladığımız tesisler olarak buraları değerlendirebiliriz. Buraların çok büyük faydasını görüyoruz, özellikle Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin Araştırma Komisyonunda da sunduğumuz bazı iyi uygulama örneği sayılabilecek programlar var genç ofisler vasıtasıyla yürütülen. Bizim mevcut durumda bugün itibarıyla gençlik merkezlerimize kayıtlı 5,2 milyon genç var. Bu çok büyük bir sayı gibi gözüküyor ama biz bunu Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak yeterli görmüyoruz. Şundan dolayı yeterli görmüyoruz, aslında birazdan oraya bağlayacağım bahsedeceğim kısmı. Biz bir Bakanlık olarak aslında bütün gençlerin faydalandığı bir sistem kurmakla mesulüz ve bunu hedefliyoruz bakıldığında yani biz bir sivil toplum kuruluşu veya biz bir dernek, vakıf olmadığımız için herkese hitap etmeli buradaki çalışmalar. Buradaki çalışma anlayışımızın temelini bu oluşturuyor ki riskli çocukları da kapsamı alanı içerisine alabilelim. Bizim 2026 yılının ilk ayından yani Ocağın 1'inden bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz çalışmalara toplam 18,8 milyon gencimiz katılmış. Bu tekil genç sayısı değil aynı gençler birden fazla faaliyetlere tekrar tekrar katılabiliyorlar. Bizim bu noktada kuvvetli bir ölçme, değerlendirme, izleme sistemimiz var. Daha da iyileştirmelerle beraber buradaki yapıyı biz de güçlendiriyoruz. Birazdan sunacağım model de zaten biraz daha bu noktadaki çalışmalara ışık tutacak bizim açımızdan da.

Şunu sadece söyleyip bahsetmiş olduğum diğer modele geçmek istiyorum: Bizim mevcut durumda yürütmüş olduğumuz çalışmalar aslında bilimsel bulguların işaret ettiği alanlarla nasıl örtüşüyor? Buna ilişkin bir çalışma yaptık. Bilimsel bulgular ne diyor bu noktada? Düzenli boş zamanlarının değerlendirilmesine ilişkin gençlere program önerileri sunuluyor, okulla bir bağ kursun çocuk diyor, akran rehberliği programları geliştirin diyor, bağımlılıkla mücadele programları, dijital beceri ve güvenlik programları, dezavantajlı gençlere ulaşma noktasında ortaya koyulacak bir öncelik alanı ve ailenin katılımını burada önemsemiş. Biz de -zaten Komisyon üyelerimizin elinde de sunumlarımız mevcut- özellikle burada mevcut durumda hangi programımızın hangi bulguyla bu etkinliği ispat edilmiş alanla eşleştiğini bir çalışma çerçevesi doğrultusunda analiz edip bu doğrultuda çalışmalarımızı güçlendiriyoruz ve artırıyoruz.

Özellikle, bizim bu çalışma bağlamında da kıymetli olduğunu düşündüğümüz bir konu şu: Az önce Sayın Komisyon Başkanımızın dile getirdiği üzere, okullarda tutulan birçok tutanak var. Yani gençlerin belirli bir konu itibarıyla risk altında olduğunu, bu çocuğun bir risk teşkil ettiğini tespit ediyor okulda rehberlik hocaları veya bir çocuk okulda devamsızlığı çok ciddi derecede artmış oluyor veya bir çocuk, özellikle tek ebeveynli çocuklar, anne babanın ayrılmış olması durumu. Bunlar hep risk faktörüdür veya bir çocuğun işte AMATEM'de veya ÇEMATEM'de daha doğrusu tedavi altında olması çok ciddi bir risk faktörüdür. Biz risk altında olan çocukları tespit ettiğimizde mevcut durumda bunlara ilişkin ortaya koyduğumuz modeli bir miktar güçlendirmemiz gerekiyor. Elbette ki burada kurumlar arası iş birliği önemli bir konu fakat kurumlar arası iş birliğinin nasıl bir modelde devamlılık arz edeceği de önemli yani şunu kastediyorum: Bir yapının, bir kurumun risk altındaki çocuğu bulması "Aile Bakanlığının şu hizmetinden faydalan. Faydalandın mı faydalanmadın mı?" "Okula devamsızlık durumun var -bu çocuğu tespit ettik- okula gidiyor musun, gitmiyor musun?" Sadece "Okula gidiyor mu? Gidiyor. Gitmiyor mu? Gitmiyor." bunu tespit etmek yetmez yani devamlı bir yapı içerisinde bunu izlemesi lazım. Biz de bu duruma bir çözüm olarak gençlik merkezlerimizde yaklaşık bundan bir buçuk sene önce bir dönüşüm programı başlattık "Gençlik Merkezleri Dönüşüm Programı" adını verdiğimiz bir program var. Yaklaşık bir ay içerisinde yeni modeli hayata geçiriyor olacağız. Bu modelin en büyük anahtarı şu: Artık gençlik merkezlerimizde herhangi bir üyelik modeli kalmayacak, gençler e-devletleriyle giriş yapabilecekler sisteme ve bütün gençler aslında Bakanlığımızın gençlik merkezlerinin otomatik olarak bir üyesi gibi olacaklar. Gençlerin kendilerine ait çeşitli veriler ilgili kurumlar tarafından gençlik merkezlerimizdeki gençlik çalışanlarımıza açılacak ve biz bu veriler vasıtasıyla risk altındaki çocuğu, okula devamsızlık yapan çocuğu, "NEET genci" dediğimiz ev genci olarak da Türkçeye çevrilmiş olan istihdamda veya eğitimde olmayan gençleri görebileceğiz. Mahallede bu durumdaki çocuğu gençlik

çalışanımız tespit ederek gençlik merkezine görüşmeye davet edebilecek veya gidip ailesiyle beraber bu genci bulabilecek. Bu konu özelinde baktığımızdaysa risk faktörlerini zaten hepimiz biliyoruz, Komisyonumuzun çok mutabık olduğu bir nokta, akademik olarak da ortaya koyulmuş bir nokta. Bu risk faktörlerini belirli şekilde ölçüp bizim gençlik çalışanlarımızın mahalle mahalle, bölge bölge o bölgedeki gençleri ve çocukları ve aileleriyle birlikte hedef alacak şekilde hane ziyaretleriyle, yerine göre gençlik merkezlerimizde... Sadece buraya gelen ve bizde hizmet alan çocuklara hizmet sunduğumuz bir model de değil, mahalleye çıkarak, toplumla entegre olarak mahalle muhtarlarıyla, aile hekimleriyle, din görevlileriyle beraber yürütecekleri kapsamlı bir çalışma içerisinde ele almayı planladığımız çok kuvvetli bir model. Bu çalışma içerisinde şu anda e-devlet sistemiyle entegrasyonlar tamamlandı, benzer şekilde bir mobil uygulama sistemi de olacak bunun yani şu anda bizim gençlik merkezlerimizdeki sistem tamamen dijitalleşmiş olacak aynı zamanda. Çocuk hangi gençlik merkezinde hangi faaliyetin olduğunu da görebilecek. Bunun öte tarafında yani bizim Bakanlığımızda bakan tarafındaysa biz risk altındaki çocuğu, belirli kriterler, belirli yönler itibarıyla risk teşkil eden çocukları bu sistem içerisinde tarayıp çocukların bilgilerine erişip gençlik çalışanı arkadaşlarımızın onlara doğrudan erişmelerini sağlayabileceğiz.

Burada az önce de söylediğim gibi, bizim mevcut durumda aslında erişim ağımız kuvvetli yani Türkiye'nin dört bir yanında bine yakın tesisimiz var, bu tesislerde görev yapan yaklaşık 4 bin civarında gençlik çalışanı arkadaşımız var ama beş başlıkta biz güçlenme ihtiyacı hissettiğimizi düşünüyoruz. Bu elbette ki hem kurumlarla alakalı hem bizim kendimizle alakalı, gittiğimiz istikametle alakalı; bu doğrultuya doğru gidiyoruz. Ümit ediyoruz ki Komisyonun raporu da bize bu doğrultuda yol açacaktır, bizim Bakanlık tarafındaki aksiyonlarımızı da kuvvetlendirecektir. Birincisi, bizim doğru gence ulaşmamız gerçekten önemli bir konu. İlk başta da söylediğim gibi yani siz milyonlarca gence veya aileye hizmet sunuyor olabilirsiniz ama risk altında olmayan çocuğa yönelik yapılan bir faaliyette dilediğiniz kadar kişiye ulaşın, bir risk altındaki çocuk günün birinde bütün tabloyu değiştirebiliyor. Bu sebeple doğru gence ulaşabilmek önemli. Ortaokul çağı bu tarz şiddet olayları bağlamında bizim ülkemiz için de değerlendirildiğinde biraz daha önemli bir grup. Özellikle yaş grubu itibarıyla mevcutta bizden hizmet alan gençlik merkezlerimizin üyesi olarak başta belirtmiş olduğum rakam biraz daha yüksek öğrenime doğru kayıyor. Yapacağımız yeni model ve program içerisinde özellikle 18 yaş altı gençleri, bu çalışma açısından da risk teşkil eden gençleri doğrudan hedeflemek ve geliştireceğimiz programları biraz daha buraya odaklamak düşüncesinde ve arzusundayız. Okul çıkış saatleri önemli bir konu, daha önceki hocalarımızın da dile getirdiğini düşünüyorum. Her ne kadar Şanlıurfa'da, Maraş'ta bu gündemimizde olan konular biraz daha sabah saatlerinde gerçekleşmiş olaylar olsa bile bu konuda uluslararası çalışmalar daima çocuğun okulunun, eğitiminin sona erdiği fakat henüz veliyle buluşmadığı, akşama erişmediği saatleri biraz daha riskli olarak değerlendirir çünkü akranlarıyla bire bir görüşme, biraz daha özgür hareket saatinin olduğu alanlar o saatlerdir, daha kontrolsüz bir zaman dilimidir. Bizim de özellikle geçtiğimiz yıl başlatmış olduğumuz bir çalışma var "Okullar Merkezimde" adıyla, Millî Eğitim Bakanlığımızla ortak yürütüyoruz. Gençlik merkezlerimize çocukları guruplar hâlinde getirerek okuldan çıktıktan sonra yani kendilerinin hem burayı keşfetmesini, farkına varmasını hem de dilediklerinde böyle bir yere gidebileceklerini, istediklerinde buradan faydalanabileceklerini görmelerini istiyoruz. Bu programın önemli olduğunu düşünüyoruz. Okul sonrası saatlerde gençlerin doğal bir uğrak noktası olarak gençlik merkezlerini görmesini istiyoruz, arzu ediyoruz. Dijital ortamda koruma tabii ki önemli bir başlık. Az önce de belirttiğim gibi, diğer kurumlarımızla ortak bir şekilde bu çalışmaları hayata geçirmeye çalışıyoruz.

Bizim sahadan edindiğimiz izlenimleri az çok özetledim aslında; okul çıkışı saatleri, çocukların dijital ortamda elde etmiş olduğu bu riskler önemli. Komisyon raporuna girmesi noktasında dört başlıkta özetleyebiliriz buradaki konuyu. Birincisi, okul güvenliği ve dijital riskler; güvenlik tedbirlerini tamamlayan bir önleme çerçevesiyle, sosyal becerileri de kapsayacak şekilde mutlaka ele alınmalı yani sadece okullardaki güvenlik önlemlerinin artırılması yeterli değil. Şule Alan Hocamızın yaptığı çalışmada ortaya koyduğu gibi, söylediğimiz gibi çocukların öz benlik bilinçlerini artıracak, sosyal becerilerini kuvvetlendirecek çalışmalara mutlaka çok kapsamlı bir şekilde yer vermeliyiz. İkincisi, fark etme; bu, bizim kendimizle alakalı bir konu, Komisyon raporunda yer alırsa güçlendirici olacağını düşünüyoruz. Gençlik çalışanlarımızın risk altındaki çocukları ve risk faktörlerini daha iyi fark edebilmelerini sağlayacak kapsamlı bir eğitim programını bu yeni modelin hayata geçmesiyle beraber gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Kurumlar arası iletişim ve etkileşim elbette ki önemli bir mesele, önemli bir konu, bu bağlamda bunun güçlendirilmesini arzu ediyoruz ve ölçme ve değerlendirme yani bu konuya ilişkin sahici, doğru veri gerçekten kurumların çalışmalarını yönlendirme açısından kıymetli ve önemli olacaktır. Ben bu şekilde toparlamış olayım.

Çok teşekkür ediyorum Komisyon üyelerimize dinlediğiniz için. Ümit ediyorum ki çok faydalı, güzel sonuçlar alınır Komisyondan.

Saygılar sunuyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Evet, biz de Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürü Doktor Enes Efendioğlu'na sunumları için teşekkür ediyoruz.

Şimdi sözü sunumu için Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürü Doçent Doktor Erdoğan Öz'e veriyorum.

Buyurun Genel Müdürüm.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ ERDOĞAN ÖZ - Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Daha önce Komisyona sunulan sunumları da göz önünde bulundurarak ve de zamanı geçmeyecek şekilde madde bağımlılığı veya davranışsal bağımlılık gibi tanımları atlayarak sunumumu arz edeceğim. Türkiye verilere baktığımız zaman, internet

kullanım oranın çocuklarda, 6 ila 15 yaş arasında yüzde 83 olduğunu, kadınlarda bu oranın yüzde 88 olduğunu ve erkeklerde yüzde 94 olduğunu ve genel anlamda yüzde 91 olduğunu biliyoruz ve günlük internet kullanım süresine baktığımızda, mobil cihazlardan günde dört saat girişi olduğunu ve toplamda bunun ise yedi saatin üzerinde -yedi saat on üç dakika- olduğunu görebiliyoruz. İlkokul öğrencilerinin dörtte 1'inde üç saatin üzerinde günde oyunla oynama süresi var. Dijitalleşen dünyada yetişkin ekran kullanımına baktığımız zaman ise dünyayla kıyaslandığında Türkiye'nin yine daha yüksek bir oranda yüzde 91 olduğunu görüyoruz. Günlük internet kullanım süresinin yine dünyayla kıyaslandığında Türkiye'de yedi saat on üç dakikayla daha yüksek olduğunu, günlük sosyal medya kullanım süresinin yine dünyayla kıyasta Türkiye'de iki saat kırk dört dakikayla daha yüksek olduğunu görüyoruz. Yine, ilkokul çağında toplam ekran süresinin dünyada günde iki-üç saat, Türkiye'de ise günde üç-dört saat, dijital oyun oynama süresinin dünyada yaklaşık günde kırk beş ila doksan dakika ama Türkiye'de günde yaklaşık bir ila iki saat arasında olduğunu görüyoruz. Okul öncesi ve ilkokul çağında günde bir saatten fazla dijital oyun oynayan çocuk sayısı çoğu ülkede yüzde 30 ila yüzde 50 ama Türkiye'de yüzde 60'ın üzerinde olduğunu gösteren araştırmalar var. Dünya verilerine küresel görümle baktığımız zaman, 15 yaşındaki ergenlerin yüzde 83'ü video oyunu oynadığını bildiriyor ve bu ergenlerin yüzde 27'si okul günlerinde günde en az üç saat video oyunu oynuyor; bu, OECD verisi. Ayrıca, ergenlerin üçte 1'inden fazlası sürekli çevrim içi iletişim hâlinde; Dünya Sağlık Örgütü verisi. Dijital oyun oynama süresinin artması çocuk ve ergenlerin çevrim içi risklere maruz kalma olasılığını arttırabilir, ruhsal iyi oluşun azalmasına ve sosyal becerilerin olumsuz etkilenmesine neden olabilir. Dünyada 2020 ila 2024 arasında 0-8 yaş çocuklarda günlük oyun oynama süresindeki artış yüzde 65. Sosyal medya kullanımına baktığınız zaman, 11 ila 15 yaş arasında 44 ülke ve farklı bölgelerde 280 bin katılımcının katıldığı bir araştırmada 2018'deki yüzde 7 kullanım oranının yüzde 57 artışla 2022'de yüzde 11'e ulaştığını görüyoruz ki bu oran günümüzde çok daha fazla.

Çocuklar ve ergenlerin karşılaştığı risklere bakacak olursak siber zorbalık, dijital bağımlılık, uygunsuz içeriklere maruz kalma, çevrim içi istismar, kişisel verilerin ihlali, dolandırıcılık ve kimlik avı, yanlış bilgi ve dezenformasyon, mahremiyet ihlali, sosyal medya baskısı ve yapay zekâyla oluşturan sahte içerikler sayılabilir. Burada normal kullanımdan problemli kullanıma bir süreç var, bir süreklilik var. Normal kullanım dengeli ve işlevsel bir kullanım; günlük yaşam, uyku ve ilişkiler olumsuz etkilenmez, burada herhangi bir problem görmüyoruz ama riskli kullanıma geçtiğimiz zaman, kullanım süresi ve sıklığı artar, ilk uyarı işaretleri belirmeye başlar, sonraki safhada, üçüncü safhada problemli kullanımdan bahsedebiliriz. Burada, teknoloji olumsuz duygularla başa çıkma aracına dönüşür ve kontrol güçleşir. En son ise bizim istemediğimiz en kötü safha bağımlılık; tolerans, yoksunluk ve kontrol kaybı gelişir; eğitim, iş, aile ve sağlıkta işlev kaybı görülür.

Peki, ekran bağımlılığı neden bir halk sağlığı önceliğidir? Çünkü Dünya Sağlık Örgütü ve OECD davranışsal bağımlılıkları bireysel bir sorun olmaktan çıkarıp öncelikli bir halk sağlığı gündemi olarak tanımlıyor. Çocuk ve ergenler yüksek risk altında çünkü gelişimsel hassasiyetleri nedeniyle çocuk ve ergenler problemli dijital kullanım ve bağımlılık açısından en kırılgan grubu oluşturuyor.

Kaygı belirtisi görülme oranına baktığımız zaman, ekran süresi günde dört saatin altında olan çocuklarda, kaygı belirtisinin yüzde 12,3 olduğunu ama ekran süresi günde dört saat ve üzerine çıktığı zaman bu oranın 2,2 kat artışla yüzde 27,1 olduğunu görüyoruz. Yine, depresyon belirtilerine baktığınız zaman, ekran süresi günde dört saatin altında olduğu çocuklarda depresyon belirtilerinin yüzde 9,5 olduğunu ama dört saat ve üzerine çıktığı zaman, bunun 2,7 kat artışla yüzde 25,9'a çıktığını görebiliyoruz. Ayrıca, ekran süresi arttığı zaman aşırı kilo, obezite riskinin yüzde 30 oranında arttığını biliyoruz. Yine, uyku bozuklukları bizim en çok gözlemlediğimiz olaylardan bir tanesi. Cihaz kullanımı ile azalmış uyku süresi ve kalitesi arasında ciddi, tutarlı bir ilişki var, akademik başarıyı etkiliyor, ayrıca, dikkat sorunları ve suçlar izolasyona sebep olur. Ayrıca, bunlar kendi arasında da sosyal izolasyon dikkat sorunlarını, dikkat sorunları da sosyal izolasyonu getiriyor.

Ülke örneklerine ve mevzuatlara bakacak olursak Kanada'da kılavuz temelli öneri var. "24 Saat Hareket Kılavuzu'na bakacak olursak burada, 5 ila 17 yaş için günde en fazla iki saat eğlence amaçlı ekran süresi mevcut. Güney Kore'de ebeveyn onaylı bir esnek kontrol var. Daha öncesinde "Shutdown Law" denilen, belli bir saatten sonra internetin kapatılması şeklindeki uygulamadan 2021 yılında vazgeçilmiş, onun yerine bebeğin izinli oyun sistemi var. İngiltere'de yaş doğrulama ve platform sorumluluğu mevcut. "Online Safety Act" kapsamında yaş doğrulama zorunluluğu Temmuz 2025'ten itibaren yürürlükte. Yine, Avustralya'da yaş sınırı ve platform yasağı mevcut. 16 yaş altına sosyal medya yasağı Aralık 2025'ten itibaren var. Platformlara 50 milyon Avustralya dolarına kadar ceza veriliyor. Yine, Türkiye'de Avustralya örneğine benzer olarak 15 yaşın altına sosyal medya yasağı Kasım 2026 tarihinde yürürlüğe girecek.

Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın Kurul Başkanlığını yaptığı, Sağlık Bakanımızın Başkan Vekilliğini yaptığı, bakanlıklarla birlikte 24 kurum ve kuruluşun olduğu bir yüksek kurul. Ülkemizde bağımlılıkla mücadeledeki bu koordinasyon yapısı Dünya Sağlık Örgütü tarafından iyi uygulama örneği olarak diğer ülkelere önerilmiştir.

Bağımlılıkla mücadele eylem planlarına bakacak olursak Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2024-2028 yürürlükte, 2008 yılından itibaren uygulanmakta. Yine, 2015 yılından itibaren uygulanan Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2024-2028 olarak güncellenmiştir. Yine, 2019 yılından itibaren uygulanan Davranışsal Bağımlılıklar ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2024-2028'de yenilenmiştir.

Sağlık Bakanlığı bünyesinde sunulan hizmetlere bakacak olursak 2019 yılında 3 olan davranışsal poliklinik sayısı 8 kat artışla, 3'ten 27'ye çıkmıştır. Yine, 6 milyonun üzerinde farkındalık eğitimi verilmiştir 2018-2026 yılları arasında. "An Sende Kalsın" ve "Teknolojinin Bilinçli, Güvenli, Etkin Kullanımı" bu eğitimler arasında yer almaktadır. Yine, Alo 191 uyuşturucuyla mücadele

kapsamında, danışma ve destekleme kapsamında Mart 2026'dan itibaren kumar dâhil davranışsal bağımlılıklar da buranın hizmet alanına girmiştir. Yine, rehber ve eğitim materyalleri olarak Teknoloji Bağımlılığı Ebeveyn Rehberi 2023 yılında yayımlanmış ve Davranışsal Bağımlılıkla Mücadele Saha Rehberi ise 2025 yılında yayımlanmıştır. 700 binin üzerinde, 351 sağlıklı hayat merkezimizde, çocuk ve genç akademilerimizde anne babalara, aile büyüklerine ve çocuklara eğitim verilmiştir.

Hizmet içi eğitime bakacak olursak sağlıklı hayat merkezlerimizdeki 1.321 personelin tamamına eğitim verilmiş olup 28 binin üzerindeki aile hekimine Mart 2026'da yüz yüze yine, eğitim verilmiştir. Bunlar ergende ruhsal sorunları tanımı, ergende birinci basamakta kısa müdahaleler ve sevk, akran zorbalığı, çocuk ve erişkin kumar bağımlılığında tanıdan tedaviye güncel yaklaşımlardır. Eğitimler sonrası, birinci basamakta aile hekimleri tarafından tanı sayısında bir önceki döneme göre yüzde 34 oranında bir artış olmuştur.

Otizmle ilgili, Mayıs 15'ten itibaren aile hekimlerinin takip ettiği hastalıklara, tanı ve izlenimler arasına dâhil edilmiştir ve tarama yapılan çocuk sayısı 2025'te 255 bin iken 2026'nın 14 Temmuzuna kadar bu sayı 924 bine çıkmıştır, yıllık projeksiyon da 7 katına çıkmış olacaktır. Yine, risk tespiti sonucu yönlendirilen çocuk sayısı bir yıllık süreçte 4.401'den 19.785'e çıkmıştır altı buçuk aylık dönem sürecinde. Yine, yönlendirme sonucundaki otizm 224'ten 476'ya, yönlendirme sonucunda diğer tanı alan çocuk sayısı bir yılda 437 iken yine, altı buçuk aylık dönemde 860'a yükselmiştir.

Çözüm önerilerine bakacak olursak okullarda risk değerlendirme protokolleri oluşturulmuştur. Burada tarama programı önerisi çok önemli. Okullarda risk taşıyan öğrencilerin erken tespiti ve yönlendirilmesi için yapılandırılmış risk değerlendirmesi protokolleri uygulanacaktır. Medya okuryazarlığı ve sorumlu habercilik kılavuzları Bakanlığımız tarafından oluşturulmuştur. Yine, ruh sağlığı destek sistemlerinin güçlendirilmesine yönelik aile hekimliğinde çocuk ve ergenlerde riskli durumlarının erken tanısı, tedavisi ve yönlendirme eğitimleri güçlendirilecektir. Sağlıklı hayat merkezlerinde psikolog, çocuk gelişimci ve sosyal çalışmacılardan oluşan personele eğitim ve süpervizyon çalışmalarına hız kesmeden devam edilecektir. Burada aile hekimliği, özellikle birinci basamak, ikinci basamak ile üçüncü basamak arasında dijital entegrasyon sayesinde, artık aile hekimleri tarafından hem hastanedeki çocuk ve ergen psikiyatristi veya erişkin psikiyatrisi ve diğer bölümlere kolaylıkla randevu alınabilmektedir. Ayrıca, yine, sağlıklı hayat merkezlerindeki beş branştan -bunların 3'ü psikolog, sosyal gelişmeci ve çocuk gelişimcidir- rahatlıkla randevu alınabilmektedir. Böylece, çocuklarımızın, ergenlerimizin ve ebeveynlerinin bu hizmete, sağlık hizmetine daha kolay ulaşabilmesi mümkün hâle gelmiştir. 27-28 Nisan 2026'da bu olaylar olmadan aslında, planlanan bir çalıştaydı. Bu çalıştayın sonucunda tarama gerekliliği ortaya çıktı. Aslında, bu biliniyordu ama belki çalıştayın, bilim adamlarının, akademisyenlerin sonuç olarak da ortaya koyduğu üzere tarama gerekliliği tekrar ortaya konulmuş oldu. Burada ruhsal bozuklukların yarısı 14, dörtte 3'ü 24 yaşından önce başlamakta. Bu yıllar okul çağıdır, çocuk ve ergenlerin yaşam boyu psikiyatrik bozukluk riski ise yüzde 20. Maliyet etkinlik olacak bu taramalarda çünkü önleme içinharcanan her 1 dolar ileride 10 dolarlık tedavi maliyetini ortadan kaldıracaktır. Okullar taramanın en güçlü erişim noktası çünkü Türkiye'de 18 milyonun üzerinde öğrenci her gün okula gidiyor. Burada damgalama riski yok, tüm öğrencilere uygulanacak kısa anketle çocuklar tanı konulmadan değerlendirilecektir. Ayrıca, 2026'da, şimdi, yeni Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı'na göre damgalama riskini tamamen ortadan kaldıracak çalışmalarımızı da ortaya koyacağız. Bir çalıştay sonucunda 4'üncü, 7'inci, 9'uncu ve 11'inci sınıflarda anket temelli risk taraması yapılacaktır. Bu tarama öğrenci, veli ve öğretmenlere yapacaktır. Risk düzeyine göre sağlıklı hayat merkezi, aile hekimi veya hastaneye yönlendirme yapılacak, Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı iş birliğinde okul temelli uygulamaya geçilecektir.

Taramalarda değerlendirilen risk alanları; genel ruh sağlığı -burada, anksiyete ve depresyon belirtileri- değerlendirecektir; dürtüsellik yani öfke kontrolü ve dürtüsel davranışlar sorgulanacaktır. Madde davranışsal bağımlılık yine sorgulanacaktır; burada tütün, alkol, madde ve davranışsal bağımlılıkların varlığı çocuk ve ergenlerde araştırılacaktır.

Yine, akran zorbalığı; zorbalığa uğrayan ve zorbalık yapma durumu burada sorgulanacak. Kendine zarar verme riski, intihar riski burada yine sorgulanacak ve sözel, bedensel veya davranışsal istismar durumu yine sorgulanacaktır. Tespit edilen risk düzeyine göre çocuğun ya da ergenin, gerektiğinde de ailenin ihtiyacına yönelik programların uygulanması ve yönlendirilmelerinin yapılması gerçekleştirilecektir. Burada yönlendirmeler aile hekimine, sağlıklı hayat merkezine, çocuk ve ergen psikiyatristine olarak gerçekleştirilecektir. Burada, tekrar, aile hekimlerimizin buradan kolaylıkla MHRS üzerinden randevu alabildiğini hatırlatmak isterim.

Sevk ve müdahale modeline baktığımız zaman, eğer düşük risk varsa okul temelli müdahale, rehber öğretmen görüşmeleri, Millî Eğitim Bakanlığının akran eğitim ve beceri programları uygulanacaktır ve bu çocuklar sağlıklı hayat merkezine yönlendirilecektir. Orta risk tespit edilenlerde sağlıklı hayat merkezi ve aile hekimine yönlendirme, Millî Eğitim Bakanlığı müdahale programları ve yeniden değerlendirme gerçekleştirilecektir. Eğer çocukta yüksek risk tespit edilmişse çocuk ve ergen psikiyatristine sevk edilecektir; burada da çocuklarımızın randevusu da Sağlık Bakanlığımız tarafından alınarak herhangi bir gecikmeye mahal verilmeyecektir. Yine, yirmi dört saat içinde aile bilgilendirilecek, gerekirse 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında süreç takip edilecektir ve çocuk tekrar yetmiş iki saat içerisinde değerlendirilecektir.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda değişiklik çalışması var, bu çalışma Adalet Bakanlığı sekretaryası ve koordinasyonunda Sağlık Bakanlığımız ve diğer ilgili bakanlıklarla yapılmaktadır. Burada, çocuk tehlike oluşturan durum nedeniyle sağlık kurumuna gelir veya getirilir, sonrasında yirmi dört saat içerisinde uzman tabip tedavi ihtiyacını tespit eder, acil koruma kararı için rapor düzenlenir. Sonra, sağlık kurumu çocuk hâkimine başvurur, kurul raporu, 3 uzman hekimden oluşan resmî sağlık kurulu raporu mahkemeye sunulur, hâkim kararıyla başvuru ve kurul raporu değerlendirilip karar verilir. Burada, Adalet Bakanlığı ve Sağlık

Bakanlığımız arasında dijital bir sistem üzerinden hem bizim başvurumuzun hem Adalet Bakanlığının dönüşünün entegre olacak şekilde çalışmalar devam ediyor; böylece herhangi bir gecikmeye mahal verilmeyecektir. Süreç boyunca, çocuğun sağlık kuruluşuna gelmesinden hâkim kararının tebliğine kadar geçen sürede gerekli tıbbi müdahale ve tedavi uygulanacaktır. İhtiyaç hâlinde kolluktan yardım istenebilir; kolluk, yasal yetkileri çerçevesinde bu talepleri yerine getirir. Hâkimin takdirine bakacak olursak hâkim çocuğun üstün yararını gözeterek bulunduğu yerin gizli tutulmasına ve kişisel ilişkinin kurulmasına veya sınırlandırılmasına karar verebilir. Sağlık kurulu raporunu dikkate alarak acil koruma kararının kaldırılmasına, devamına veya başka bir koruyucu destekleyici tedbire karar verebilir.

Son olarak da sağlık hizmetine başvuruda tereddüdün azaltılmasıyla ilgili, çocuğun aldığı bir tanının ileride herhangi bir işe başvururken, herhangi bir işe girerken önüne engel olmasıyla ilgili probleme yönelik, 4 Temmuz 2026'da yönetmeliğe eklenen maddeyle artık son hâli önemli. Çocuk veya ergen herhangi bir sebeple tanı aldıysa tekrar başvurudaki tanının, somut tanının geçerli olduğunu belirtmek isterim.

Çok teşekkür ediyorum.

Arz ederim Sayın Başkanım.

.BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürümüz Doçent Doktor Erdoğan Öz Bey'e çok teşekkür ediyorum.

Şu anda baştan bir şey söyleyeyim: Eğer bu okulları bütün tarama hadisesi yapılırsa ki bu risk çocuklarda zaten o zaman tespit edilir, onu bir an önce yapmakta çok büyük fayda mülahaza ediyoruz. İyi bir çalışma olur, bunların hepsi o anda görülür. Sağlık Bakanlığının alan taramasında görülmesi çok kıymetlidir çünkü ona göre, doğru teşhisle, doğru yönlendirmeyle bunlar yapılabilir.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sözü Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürümüz Aysel Kandemir Hanımefendi'ye vereceğim.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI HABERLEŞME GENEL MÜDÜRÜ AYSEL KANDEMİR - Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, çok değerli bürokrat arkadaşlarım; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı olarak Haberleşme Genel Müdürlüğünün sunumunu arz edeceğim.

Çok genel çerçevede, mümkün olduğunca kısa özetlemeye çalışacağım. Bakanlığımızın Haberleşme Genel Müdürlüğü bünyesinde görevleri, ilgili mevzuat, üst politika belgeleri ve yürüttüğümüz çalışmalar hakkında bilgiler sunacağım.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız esasen elektronik haberleşme sektöründe ulusal politikaların ve stratejilerin belirlenmesinden sorumlu; temel görevlerinin en başında bu yer alıyor. Sayın Başkanım, sizin de ifade ettiğiniz gibi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu da Bakanlığımızın ilişkili kurumu. Özellikle elektronik haberleşme sektöründe yetkilendirme, düzenleme ve denetim faaliyetlerini icra ediyor ve çok yakın irtibat hâlinde biz Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuyla çalışıyoruz.

Genel mevzuatımıza, temel kanunlarımıza baktığımızda, tabii ki en temel kanunumuz Elektronik Haberleşme Kanunu. Altyapının yaygınlaştırılması kapsamında Evrensel Hizmet Kanunu bizim esas aldığımız kanunların başında yer alıyor görev alanımız çerçevesinde. Tabii, gündemimizi oluşturan diğer bir konu da 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun; bu Kanun'un yürütücüsü esas itibarıyla BTK.

Temel politika belgelerimize geldiğimizde de -neden bunları özellikle ifade ediyorum- Bakanlık olarak biz temel politika belgelerimizde internetin güvenli ve bilinçli kullanılmasını öngören stratejik maddelere, stratejik eylem planlarına mutlaka yer veriyoruz ilgili paydaşlarımızla çalışmalarımızı yürüterek. Nitekim Ulaştırma ve Haberleşme Şûrası'nda bu konu önemli gündem maddelerimizden biriydi.

Stratejik planımızda bizim temel hedeflerimizden biri, bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin ve güvenli kullanılması, gerekli altyapıların yaygınlaştırılması, siber risk ve tehditlerden koruyarak ülkemizin güvenli işleyen bir siber ortama sahip olması. Bu, bizim Bakanlığımızın stratejik planında yer alıyor. Şûra'yı da tüm kamu kurum, kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamudaki ilgili paydaşlar, özel sektörle beraber yakın zamanda düzenlemiş idik. Orada da önemli gündem maddelerimizden biri de Şûra çıktılarındaki hedeflerden biri de internetin bilinçli, güvenli etkin kullanımının yaygınlaştırılması, bilinçlendirme ve farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi ve araştırmalarının yapılması.

Şimdi, baktığımızda, özellikle, Bakanlık olarak bizim temel görevlerimizden 4 dönemdir de belirli aralıklarla hazırladığımız ulusal siber güvenlik stratejisi ve eylem planlarıyla biz siber uzayın güvenli olarak tesis edilmesini temin etmeye yönelik hem stratejilerimizi belirledik hem paydaşlarımızla beraber eylem planlarımızı oluşturduk, uygulamasını da yakinen takip ettik. Aslında, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği bizim ülke olarak kurucu üyeleri arasında olduğumuz bir kurum -Birleşmiş Milletlerin ve biz orada hem bakanlık olarak hem BTK olarak- Bakanlık politika yapıcı olarak temsil ediyor ve BTK de düzenleyici kurum. Bizim siber güvenlik alanında yapmış olduğumuz çalışmalar hem mevzuat olarak hem fiili uygulama, teknik altyapı olarak diğer ülkelerle sürekli kıyaslanır ve bir güvenlik endeksi çıkarılır ITU'da ve Türkiye en son yapılan güvenlik endeksinde hem mevzuat hem tek teknik altyapı hem uygulama bakımından 100 üzerinden tam puan alarak rol model ülkeler arasında yer almıştır. Bunu özellikle ifade etmek istedim; yapılan çalışmalar uluslararası alanda da karşılık buluyor.

Bizim son eylem planımız dört yıllık eylem planı -2024-2028- tema olarak özellikle insana odağa alan savunma, caydırıcılık ve iş birliği temalarında 4 tema çerçevesinde şekillenmiş oldu.

Stratejik amaçlarımızda 6 amacımız var. Bunlardan benim özellikle ifade etmek istediğim insan odaklı siber güvenlik yaklaşımı. Tüm bu uluslararası siber eylem planında 18 hedef ve 61 de eylem kalemi belirlemiş olduk. Bizim bu çalışmalarımızın uygulamalarını tabii tüm paydaşlarımızla beraber yürütüyoruz. Dediğim gibi BTK bunlardan biri. Komisyonumuzun değerli üyeleri de BTK'ya haziran ayında ziyarette bulundular ve kapsamlı bir sunum ve ziyaret gerçekleşmiş oldu. Ben mümkün mertebe daha özet şekilde çalışmaları aktarmaya çalışacağım. Siber güvenlikle ilgili bizim insan odaklı siber güvenlik yaklaşımı kapsamında siber uzayın güvenle kullanılması çerçevesinde bireysel ve toplumsal farkının artırılması temel hedeflerden biri. Bunların en önemli alt başlıklarında da çocukların güvenli internet kullanımı, internetin güvenli bir ortam olması sağlanması hedefinde çocuklara özgü 4 tane eylem kalemimiz bulunuyor. Bu eylem kalemlerimizi özellikle BTK'yla beraber yürütüyor oluyoruz. Son düzenlemeyle de malumunuz siber güvenlikle ilgili görevler Siber Güvenlik Başkanlığımıza tevdi edildi. Bundan sonraki süreçte eylem planlarımızın uygulanması ve eylem planından çıkarılması Siber Güvenlik Başkanlığınca yürütülecek.

Şimdi, BTK'yla neler yapıyoruz? Güvenli internet merkezi BTK bünyesinde Bakanlığın da politika ve stratejileri çerçevesinde kurulmuş oldu. Bu güvenli internet merkezinde güvenliweb, internetyardım ve ihbar kapsamında 3 merkez bulunuyor. Güvenliweb'te daha çok biz çocuklara, ailelere, ebeveynlere özgü rehberler ve raporlar yayımlıyoruz, araştırmalar yayımlıyoruz. İnternetyardım kısmında da özellikle bu konuda yardım talebinde bulunan gençlerimize, ailelerimize, ebeveynlere, ilgili paydaşlara doğrudan yardım taleplerini dikkate alarak değerlendirme yaparak onlara yardımlar sağlıyoruz. İhbar ise bizim özellikle 5651 sayılı Kanun kapsamındaki katalog suçlar dediğimiz suçlar kapsamında herhangi bir unsurun web sayfalarında, internet sayfalarında görülmesi hâlinde ihbar yapılabilecek bir yapı ve on-line ortamda kolaylıkla bu ihbarları yapabiliyorlar. Bu kapsamda özellikle 2007'den itibaren sunulan bu ihbar sisteminde bugüne kadar 370 binin üzerinde ihbar alınmış oldu 2025 yılı verilerine göre. Bu ihbarları da ilgili kanunlar çerçevesinde değerlendirerek dikkate alıyoruz.

Biraz önce bahsettiğim yardım merkezi sadece on-line ortamda değil, telefon yoluyla yardım ve destek hattı söz konusu. Pek çok alanda, özellikle yasa dışı içerikler, internette mahremiyet, bilgi güvenliği, sosyal ağ platformları, güvenli internet hizmeti, dijital oyunlar, siber zorbalık, internet ve sağlık gibi alanlarda hem raporlarımız yer alıyor sayfalarımızda hem de ilgililerin soruları olduğunda 141 üzerinden cevaplama yapılıyor ve gerekli kurumlara da ihtiyaç olduğunda yönlendirme söz konusu olabiliyor.

Bilinçlendirme merkezinde de -biraz önce çok kez konuşuldu- özellikle eğitim çok önemli. Bilinçlendirme merkezinde de özellikle hedef kitle olarak kurumlar, kurumların uzmanları, STK'lar, öğrenciler, ebeveynler ve eğiticileri de kapsama alan çok kıymetli eğitimler düzenleniyor, çalıştaylar düzenleniyor. Özellikle internet, Güvenli İnternet Günü, her yıl şubat ayında düzenliyoruz. Bu etkinliğe tüm kurum kuruluşlardan, paydaşlardan katılımlar, özellikle öğrenciler, okullardan öğrenciler, veliler burada çok önemli çünkü dijital okuryazarlık en çok da velileri ilgilendiren konu çünkü çocuklar velilerden çok daha önde gidiyor pek çok konuda. Onları ilgilendiren eğitimler düzenlendi. 1 Ocak 2025 ve Haziran 2026 arasını değerlendirdiğimizde 232 etkinlik düzenlenerek 42 binden fazla kişiye ulaşılmış oldu. Kamu personelini değerlendirdiğimizde 16 seminerle 3.118 kişiye eğitim verilmiş oldu. Ebeveynler ve veliler için de 9 seminer, 526 kişiye ulaşıldı. Öğrenciler için 199 seminer ve neredeyse 40 bine ulaşan bir kitle söz konusu. Yaşlılar için de tabii ki onların yapılarına uygun olarak da seminerler ve kabiliyetlerine uygun eğitimler düzenlendi. 365 kişi bu eğitimlerden faydalandı. Toplamda baktığımızda neredeyse 2 bine yakın etkinlikle 420 bine yakın kişiye ulaşılmış oldu. Genel istatistiklerde 2009-2026 tüm yılları kapsayan toplam rakamlar da slaytımızda yer alıyor.

Güvenli internet hizmeti aslında çok önem verdiğimiz bir hizmet. Bu hizmet operatörlerin şebeke seviyesinde aile profili ve çocuk profili olmak üzere uyguladığı ve ilgili tarafların isteğe bağlı yani kullanıcıların, internet kullanıcılarının isteğe bağlı, ücretsiz ve şeffaf olarak kullanımı kolay, interaktif olarak benimseyebilecekleri hizmetler. İsteyen aile profilini, isteyen çocuk profilini tercih edebiliyor, her zaman da değiştirebiliyorlar. 2021 yılında Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulunda alınan bir kararla -Bakanlığımız da orada temsil ediliyor- bu güvenli internet hizmetinin özellikle yeni abonelik başlangıçlarında aile profiliyle başlatılmasına yönelik bir değerlendirme söz konusu oldu. Böyle yapılabilir mi gibi bir karar söz konusu oldu. Biz de onu işletmecilerle, operatörlerle çalışarak yapılan tüm aboneliklerde ilk abonelikte aile profiliyle hizmete başlaması şeklinde bir düzenleyici karar alınarak bunun uygulanması sağlandı. Böylece aile profilini tercih eden abonelerin sayısı 4,5 kat artmış oldu. Toplamda baktığınızda 55 milyonu aşan abone sayısı aile profilini kullanıyor oldu 2025 yılı sonu itibarıyla. Bunun faydası tabii, aile profilinde yasaklı sitelere giriş söz konusu değil, orada network seviyesinde engelleme söz konusu. Çocuk profilinde de izinli sayfalar üzerinden, çocuklara uygun sayfalar üzerinden erişim söz konusu olduğu için çocukların korunması bu sayede mümkün olabiliyor oldu network seviyesinde.

Sosyal ağ düzenlemeleri açısından da baktığımızda aslında biraz Aile Bakanlığımız da bu konudan bahsettiler, beraber çalışılmış konular da var içerisinde. 2020 yılında yapılan düzenlemede Türkiye'de günlük gelişimi 1 milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcıları için Türkiye'de temsilci belirleme yükümlülüğü getirildi. Böylelikle bir muhataplık ilişkisi kurulmuş oldu sosyal ağ sağlayıcılarla. Sonrasında bu biraz daha ileriye götürülerek düzenleme yapılarak günlük erişimi 10 milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcılar da ayrıştırılarak bunların temsilcilerinin hem teknik hem hukuki hem de idari ve mali yönden sorumlu olmaları tutuldu. İlgili düzenlemeler uygulanıyor. En son 1 Mayıs 2026'da Aile Bakanlığımızla beraber çalıştığımız BTK ve Bakanlık olarak çalışılan ve BTK'nın teknik olarak değerlendirmelerinin olduğu bir kanun düzenleme yürürlüğe girmedi ama 1 Mayıs itibarıyla da Resmî Gazete'de yayınlandı. Yürürlük 1 Kasım 2026'da. Orada da 15 yaşını doldurmamış çocuklara internet üzerinden sosyal ağ üzerinden hizmet sunmama. 15 yaşını doldurmuş çocuklar için de ayrıştırılmış hizmet sunma ve gerekli ebeveyn kontrol araçları sağlama yükümlülüğü getirilmiş oldu. Bunun ikinci düzenlemesi ve uygulama süreçleri çalışmaları devam ediyor, 1 Kasımda yürürlüğe girecek.

Dijital oyun platformları ile ilgili olarak günlük gelişimi 100 binden fazla olanlara temsilci belirleme yükümlülüğü, derecelendirilmeyen oyunların sunulmaması ve ebeveyn kontrol araçlarının sunulması gibi muhtelif yükümlülükler getirilmiş oldu. Tüm bunların ikinci düzenleme çalışmaları BTK bünyesinde ilgili kurum kuruluşların çalışmalarıyla beraber birlikte yürütülüyor. İnşallah en yakın zamanda 1 Kasımdan önce de uygulamaya konulmuş olacak.

Arz ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Altyapı Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürümüz Sayın Aysel Kandemir Hanımefendi'ye çok teşekkür ediyorum.

Şimdi de Adalet Bakanlığımız Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Sayın Berkay Altuğ'a sözü veriyorum.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI BERKAY ALTUĞ - Sayın Başkanım, Sayın Başkan Vekilim, Sayın Komisyon üyelerim ve kıymetli hazırun; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı adına sunum yapacağım. Sunumumuzu şu planla yapmayı düşünüyorum: Mevzuat ve kurumsal altyapı, Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar konuyla ilgili olarak, çocuk adalet alanında yapılması planlanan çalışmalar, bazı istatistiki veriler ve konuya ilişkin tespit ve önerilerle bitireceğim. Çocuk adaleti ve çocuk koruma hukuku alanında ulusal ve uluslararası mevzuata baktığımızda öncelikli olarak Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Çocukların Cinsel İstismarı ve Suistimaline Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi Lanzarote Sözleşmesi olarak biliniyor ve Lanzarote Sözleşmesi olarak biliniyor ve Avrupa Konseyi Siber Suçlar Sözleşmesi öne çıkmaktadır.

Ulusal mevzuatımızda ise çocuk adaleti konusunda 5237 sayılı TCK, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra yine ikincil derecede mevzuatta uygulamaya yönelik standartlar getirmeye çalışmıştır.

Uluslararası sözleşmelerde ve ulusal mevzuatımızda çocuk tanımı 18 yaş altındaki bireyleri tanımlamaktadır. 5395 sayılı Kanun'umuzda da bunun yanı sıra koruma ihtiyacı olan çocuğu, bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu; suça sürüklenen çocuğu ise kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu ifade ettiği belirtilmiştir. Yine, 5395 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirler öngörülmüştür. Bunlar eğitim, sağlık, bakım, danışmanlık ve barınma tedbirlerdir ve bunları ilgili kurum ve kuruluşlarımız, bakanlıklarımız yerine getirmektedir.

Çevrim içi ortamda çocukların korunmasına ilişkin olarak Çocuk Hakları Sözleşmesindeki tüm haklar çevrim içi dünyada da geçerlidir. Lanzarote Sözleşmesi temel anlamda çocukların çevrim içi ve çevrim dışı ortamda istismarını önleme, koruma ve soruşturma ilkelerine bağlı olarak hareket etmektedir.

Yine, Avrupa Konseyinin Siber Suçlar Sözleşmesi'ne göre bilgisayar sistemleri üzerinden çocuklarının cinsel yönden istismarına dair içeriklerin dağıtılmasını, üretilmesini, sunulmasını, erişim sağlanmasını, yayılmasını ve her türlü çocuk istismarı içeriğinin bilgisayar sisteminde ya da bilgisayar verilerinin saklandığı herhangi bir cihazda bulundurulmasını yasaklamaktadır.

Yine, ülkemizin de içinde yer aldığı, 54 devletin katılımıyla oluşturulan Çocukların İnternet Ortamında Cinsel İstismarına Karşı Küresel İttifak kapsamında birlikte mücadele etme kararı alınarak dört ana hedef belirlenmiştir: Bu hedefler; mağdurların tespit edilmesi, bunlar için gereken yardım ve korumanın sağlanması konusunda çabaların artırılması, internet ortamında çocukların cinsel istismarı olaylarının soruşturulması ve suçluların belirlenmesi ve yargılanması konusunda çalışmaların artırılması, çocukların internetteki faaliyetleriyle ilgili tehlikelere ve cinsel amaçlı olarak kandırılmalarına yönelik eylemlere karşı kamu bilincinin artırılması, internet ortamında çocuk pornografisine erişilebilirliğin mümkün olduğunca azaltılması ve istismara uğrayan çocukların yeniden mağdur edilmelerinin önlenmesi olarak belirlenmiştir.

İnternet içerik düzenlemelerinde uluslararası iş birliği önemli bir yere sahiptir. Bu iş birliklerinden birisi de kısaca INHOPE olarak bilinen International Association of Internet Hotlines'dır. INHOPE internet içerik ihbarlarını almakta, içeriği incelemekte, içeriğin nerede barındırıldığını tespit etmekte, ülke içinde barındırılan içerikler için adli mercilere, bazı ülkelerde yasal düzenlemelere bağlı olarak içeriğin çıkarılması için yer sağlayıcılar ve söz konusu internet sitesi ya da içeriklerin erişime engellenmesi için erişim sağlayıcılara durumla ilgili bilgi verilmektedir.

Bilgi Teknolojileri Kurumu Bilgi İhbar Merkezi İhbar Web 18/5/2011 tarihinde gerçekleşen INHOPE Genel Kurulunda yapılan oylama neticesinde INHOPE Birliğine de üye olmuştur. Teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla birlikte çocukların çevrim içi ortamlarda güvenliğini sağlama ihtiyacı kapsamında 5651 sayılı Kanun internet ortamındaki içerikleri düzenlemeyi ve denetlemeyi amaçlayan kapsamlı bir mevzuat olarak karşımıza çıkmaktadır.

7578 sayılı Yasa ile 5651 sayılı Kanun'a eklenen ek 4 maddesi hükümleriyle Kasım 2026'da yürürlüğe girecek şekilde yaş sınırı ve doğrulama konusunda sosyal ağ sağlayıcılarına yönelik olarak bu düzenleme kapsamında 15 yaş altı çocuklara hizmet sunumu yapılmayacaktır. Platformlar yaş doğrulama dâhil gerekli tüm tedbirleri almakla da yükümlü kılınmışlardır. Yaşa uygun hizmet konusunda 15 yaş üstü kullanıcılar için yaş grubuna uygun ayrıştırılmış ve güvenli içerik sunumu zorunlu hâle getirilecektir.

Oyun platformlarına yönelik düzenleme kapsamında da usulüne uygun yaş derecelendirme zorunludur. derecelendirilmeyen oyunlar otomatik olarak en yüksek yaş kriterine tabi tutularak sunulabilecektir. Usulüne uygun olarak

derecelendirilmeyen içeriklerin platformdan da çıkarılması zorunludur. Aynı zamanda, oyun platformları, açık, anlaşılır ve kullanıma elverişli ebeveyn kontrol araçları sağlamakla da yükümlü kılınmıştır. Yükümlülüklere aykırı hareket edenler hakkında ilk defasında para cezası, devamı hâlinde de sulh ceza hâkiminin kararıyla bant genişliğinin daraltılması tedbirleri de uygulanabilecektir.

Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, bir suç nedeniyle mağdur olan kişilerin korunması ve desteklenmesi anlayışı çerçevesinde 10 Haziran 2020 tarihinde 60 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayınlanarak Başkanlığımızın kurulumu tamamlanmıştır. 2 Eylül 2022 tarihinde de Başkanlığımız bünyesinde Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanlığı çocuklara yönelik olarak psikososyal müdahale ve temel yaklaşım programlarını geliştirmek, adli sürece dâhil olan çocukların bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapmak, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilan ve tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin çalışmalar yapmak, çocuk adaleti alanındaki hizmetlerin kalitesinin artırılması ve çocukların adalete erişiminin güçlendirilmesine yönelik çalışmaları yürütmekle görevlidir.

Aynı zamanda, Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde 2026 yılı içerisinde dijital ortamın güvenliğinin sağlanması, kamu düzenini bozan dijital suçların soruşturulması, dezenformasyonla hukuki zeminde mücadele edilmesi amacıyla Kamu Düzeni, Dijital Ortam Güvenliği ve Dezenformasyonla Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuştur. Daire Başkanlığı, ayrıca, dijital mecralardaki suçlar, dezenformasyon ve kamu düzenini tehdit eden konularla ilgili mücadele etmek amacıyla faaliyet göstermektedir. Başkanlığımızın taşradaki birimleri olan Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Başkanlıkları, Müdürlükleri cumhuriyet başsavcılığının denetimi ve gözetimi altında görev ifa etmektedir. İş durumu ve coğrafi konumu göz önüne alınarak adalet komisyonu bulunan yerlerde kurulmaları zorunludur. Bulunmayan yerlerde ise ihtiyaca binaen müdürlükler veya müdürlüklere bağlı bürolarda kurulabilmektedir. Şu an itibarıyla Türkiye genelinde 181 adliyede adli destek müdürlüklerimiz görev yapmaktadır.

Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanıkla yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanları özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınmaktadır. Bu hususa 5271 sayılı CMK'nin 236'ncı maddesinde yer verilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan adli görüşme odalarında 2026 yılı içerisinde 14.444'ü çocuk olmak üzere toplam 14.930, kurulduğu tarihten bu yana ise 170.587'si çocuk olmak üzere toplamda 176 binin üzerinde ifade ve beyan alınmıştır. Ülke genelinde ise 176 tane adli görüşme odamız mevcuttur. Adli görüşme odalarımız 3 odadan meydana gelmekte; bekleme odası, görüşme odası ve gözlem odasından oluşmaktadır. Adli görüşme odaları ile Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan çocuk izlem merkezleri arasında bazı farklar bulunmaktadır. Adli görüşme odaları adliyeler bünyesinde hizmet vermekteyken ÇİM'ler hastaneler bünyesinde hizmet vermekte, adli görüşme odalarında SEGBİS sistemiyle teknik vasıtalar kullanılarak görüşme gerçekleştirilirken ÇİM'de bu yapılmamakta, adli görüşme odalarına uzmanlar aracılığıyla sadece adli görüşme yapılırken çocuk izlem merkezlerinde adli görüşmenin yanı sıra adli muayenenin de yapıldığı bilinmektedir.

Çocuğun üstün yararı uyarınca çocuk adaleti ve çocuk koruma alanında bütüncül hizmet sunumunun sağlanması ve çocuklara yönelik tüm adli işlemlerin çocuk dostu usuller uygulanarak yerine getirilmesi amacıyla Çocuk Adalet Merkezleri Modeli oluşturulmuştur. İlki 2021 yılında Erzurum'da faaliyete geçirilen Çocuk Adalet Merkezlerinin devamı 2024 yılında Bursa ve Eskişehir illerinde devam etmiştir. Şu anda hâlihazırda ülke genelinde 85 çocuk mahkemesi ve 17 çocuk ağır ceza mahkemesi bulunmaktadır. Aynı zamanda, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararıyla çocuk ağır ceza ve çocuk mahkemelerinin bulunmadığı yerlerde bu mahkemelerin görev alanına giren davalara bakacak ağır ceza ve asliye ceza mahkemeleri nezdinde ihtisas mahkemeleri belirlenmiştir.

Yine, 5395 sayılı Kanun'un 29' maddesi uyarınca cumhuriyet başsavcılıklarında çocuk bürosu kurulması ve söz konusu bürolarda yeterli cumhuriyet savcısı görevlendirilmesi sağlanmıştır. Ülke genelinde 152 cumhuriyet başsavcılığı bünyesinde çocuk büroları bulunmaktadır.

Çocukların diğer kurumlar tarafından kendilerine sunulan hizmetlere yönlendirilebilmesinde gerekli etkinliğin sağlanabilmesi amacıyla adli destek müdürlüklerince hizmet haritalandırma çalışması yürütülmektedir. Söz konusu çalışmanın amacı adli destek sistemi içine dâhil olarak gerek tedbir kararı gerekse yönlendirme süreçleri bakımından tüm çocuklarını alabilecekleri hizmetlere ilişkin il bazlı hizmet haritaları oluşturmak ve böylece çocukların ihtiyaçlarına uygun hizmetlere erişimini kolaylaştırmaktır. Hâlihazırda 153 adli destek müdürlüğümüz hizmet haritalarını oluşturmuştur. Bunun yanı sıra, 22 adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğümüzün koordinesinde çocuklara yönelik mükerrer suçluluğun önlenmesi çalışma grubu oluşturulmuş; bu kapsamda takibi yapılan çocuklar uygun mesleki eğitimlere, spor faaliyetlerine, bağımlılık konusunda tedaviye yönlendirilmekte ve ihtiyacı olanlara da maddi yardım sağlanmaktadır. Buna ilişkin, somut olay örnekleri de vardır. Hatay'da yaşadığı deprem nedeniyle Afyonkarahisar'a göç etmek zorunda kalan 6 çocuklu bir ailenin en küçük çocuğu olan M.A'nın iki kez hırsızlık suçuyla adliyeye gelmesi üzerine kendisi programı dâhil edilmiş, okula devam etmek istediğini, ileride de aşçı olmak istediğini söylemesi üzerine Afyonkarahisar Esnaf ve Sanatkarlar Odasıyla daha önce yapılan protokol kapsamında kendisi Afyon'un en meşhur lokantasına yerleştirilmiş, eğitimlerine de devam etmek istediği için çıraklık eğitimine kaydı yaptırılmıştır. Ailesinin maddi durumuyla ilgili olarak da Afyon Belediyesiyle de iletişime geçilmiş, süreç içerisinde yine çocuğun çalıştığı iş yeri ziyaret edilmiş, aileyle görüşülerek belirli periyotlarla suça sürüklenen çocukla görüşülerek takibi yapılmıştır. Proje sonundan bugüne kadar yapılan takipte de çocuğun herhangi bir suça karışmadığı tespit edilmiştir. Bunun haricinde de yine Eskişehir'de yapılan takipler sonucunda çocukların hırsızlık suçundan veya kasten yaralama suçlarından dolayı suç ortamından uzaklaştırılmaları, sosyal ortamlarının değiştirilmesi ve aileleriyle yapılan görüşmeler neticesinde çocukların suç ortamından uzaklaştıkları tespit olunmuştur.

Ayrıca, Bakanlığımızın UNICEF'le birlikte yürütmüş olduğu bir proje bulunmaktadır: Yargısal Süreçlerde Çocuklar için Koruyucu ve Onarıcı Yaklaşımlar Projesi kısaca "YÖN Projesi" olarak adlandırılmakta. Bu kapsamda, bazı suçlar hariç olmak üzere 15 yaşından küçük çocukların ilk defa işledikleri fiillerin soruşturmaya ve kovuşturmaya konu edilmeden çocuklara özgü koruma mekanizmaları içerisinde değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe, yine, Yargı Reformu Stratejisi ve Stratejik Planda da Bakanlığın Stratejik Planında da yer verilmiştir.

Bakanlığımızca mükerrer suçluluğun önlenmesi için yapılan iş birliği çalışmalarının ülke geneline yaygınlaştırılması, adli sürece dâhil olan çocukların klasik ceza-adalet sisteminden ayrılması ve koruyucu onarıcı yaklaşımlar içeren çocuklara özgün yeni modeller geliştirilmesi, çocuğun adli sisteme girdiği anda uzman desteği sağlanarak çocuğu suça sevk eden risk faktörlerinin tespit edilmesi ve süreç boyunca çocuğun takibinin sağlanması, erken aşamada sosyal inceleme raporu alınmasına yönelik çalışmalar yürütülmesi, çocuk bürolarının yaygınlaştırılması ve çocuk savcılarının uzmanlaşmasının sağlanması, çocuklarla ilgili yargılamalarda görev alan hâkim ve cumhuriyet savcılarının eğitimlerinin sürdürülmesi, Çocuk Adalet Merkezi modelinin yaygınlaştırılması, çocuk mahkemelerinin ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin yaygınlaştırılması, 5395 sayılı Kanun uyarınca verilen koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesi sürecinin etkin takibinin sağlanmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi ve yerine getirilmesinde ihmali olanlara yaptırım mekanizması geliştirilmesi -ki bu da kanun teklifinde yer alıyor- çocuk koruma il ve ilçe koordinasyon kurullarının vakaların sistematik biçimde ele alındığı, her bir vakaya sorumlu uzman atamasının yapıldığı ve sahada karşılaştırılan spesifik tıkanıklıkların çözümüne yönelik doğrudan ve etkin bilgi akışının sağlandığı bir yapı oluşturulması, aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçundan suçunun gözden geçirilmesi kanun teklifinde yer alıyor.

6136 sayılı Kanun kapsamında ateşli silahın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı şekilde muhafaza edilmesinin önlenmesi, 5271 sayılı CMK ve 5395 sayılı Kanun kapsamında 15 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında sosyal inceleme raporu hazırlanmasının zorunlu hâle getirilmesi, yapılmadığı takdirde iddianamenin iade sebebi sayılması yine kanun teklifinde yer alıyor. 5395 sayılı Kanun kapsamında çocuk hakkında kamu davası açılması hâlinde gerekli idari tedbirlerin alınması amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı il veya ilçe müdürlüklerine bildirimlerinin sağlanması sağlanacaktır.

Çocukların en çok işlediği suçlar anlamında istatistiki verilere baktığımızda, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüzden aldığımız verilerde, 12-15 yaş aralığında, 2025 ve 2026 yıllarına bakıldığında en çok kasten yaralama var, geçen yıl hırsızlık ikinci sıradayken bu sene hakaret öne geçiyor, geçen sene hakaret üçüncü sıradayken bu sene üçüncü sırada hırsızlık suçu yer alıyor, tehdit ve mala zarar verme suçları da aynı sırada yer alıyor dördüncü ve beşinci sıralarda. 15 ve 18 yaş aralığındaki suçlarda geçen yıl ile bu yıl arasında herhangi bir farklılık yok. En çok istenen beş suç sırasıyla kasten yaralama, hakaret, tehdit, kullanmak için uyuşturucu bulundurma ve hırsızlık suçlarından oluşuyor.

Yürütülen adli soruşturmalar kapsamında suça sürüklenen çocuklarla ilgili alınan sosyal inceleme raporlarında belirlenen riskler ve durum analizleri başlığında ebeveynlerin güvenli internet, sosyal medya ve siber riskler konusunda bilgi eksikliğinin çocukların dijital ortamlarda karşılaşabileceği riskleri artırdığı ve ailelerin koruyucu rolünü zayıflattığı, değer temelli içeriklerin sınırlı olması ve yaş doğrulama, gizlilik, ayarları ve çocuklara yönelik güvenlik tedbirlerinin yetersizliği, çocukların zararlı içeriklere, siber zorbalığa ve çevrim içi istismara maruz kalma riskini arttırdığı, dijital cihazların yoğun kullanımının aile içi iletişimi azalttığı, ebeveynlerin çocuklarının çevrim içi faaliyetlerinin etkin şekilde takip etmesini güçleştirdiği, dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkilerine ilişkin güncel araştırmalarının sınırlı olmasının süreci zorlaştırdığı, kamu kurumları, eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları ve dijital platformlar arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesine ihtiyaç bulunduğu, platformların çocukların korunması ve mahremiyetin sağlanmasına yönelik sorumluluklarının daha etkin uygulanması gerektiği tespitleri yapılmıştır. Konuyla ilgili olarak önerilerimiz şunlardan ibaret: Güvenli ve mahremiyeti koruyan yaş doğrulama sistemlerinin oluşturulması, belirli yaş altındaki çocuklar için ebeveyn veya yasal temsilcisinin onayının zorunlu hâle getirilmesi, okul rehberlik sistemlerinin daha etkili kullanılarak çocuğun okula devamsızlığından okuldan uzaklaştırıldığı sürece kadar geçen tüm aşamalarda okul, aile ve devlet arasında bilgi paylaşımının yapılması, çocuk hesaplarının var sayılan olarak gizli hesap şeklinde açılması, konum paylaşımının, doğrudan mesajlaşmanın ve yabancılarla iletişimin sınırlandırılması, sohbet odalarında istismar, taciz ve zararlı içeriklerin denetlenmesi, çocukların yetişkinlerle kontrolsüz iletişimini engelleyen filtreleme sistemlerinin uygulanması, dijital platformların belirli yaş grubu altındaki çocukların erişimine yönelik düzenlemelerinin yanı sıra oyun platformlarındaki gruplarda dijital asayiş ve istihbaratın sağlanması bakımından sanal polisin yer alması için teknik ve fiziksel yeterliliğinin sağlanması, platformlarda kimlik doğrulama mekanizmalarının güçlendirilmesi, anonim suç hesaplarının hızlı tespiti ve etkin yaptırımlar uygulanması, çocuk güvenliğini tehdit eden içeriklerin belirli sürelerde kalması, yükümlülüklerini yerine getirmeyen platformlara kademeli idari yaptırımlar uygulanması, çocuklara yönelik özel dijital koruma standartlarının oluşturulması, kişisel verilerin işlenmesi, profilleme ve hedefli reklamlara karşı daha güçlü koruma sağlanması, sınır ötesi siber suçlar ve çocuk istismarıyla mücadelede bilgi paylaşımının arttırılması, ortak standartlar ve iyi uygulama örneklerinin geliştirilmesi şeklinde sayılabilir.

Arz ederim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanımız Sayın Berkay Altuğ'a sunumları için çok teşekkür ediyorum.

Şimdi ise sunumlarını yapmak üzere Diyanet İşleri Başkan Yardımcımız Doktor Hüseyin Hazırlar'a söz veriyorum.

Sayın Başkanım, buyurun.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI DR. HÜSEYİN HAZIRLAR - Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri, değerli hazırun; ben de hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Ben, öncelikle bir kez daha bu elim hadiselerde kaybettiğimiz bütün canlarımıza Cenab-ı Hak'tan rahmet diliyorum. Rabb'im benzer ve beter örneklerden, olumsuzluklardan muhafaza eylesin diyorum.

Aslında kurumlar değişse de meseleye olan yaklaşım değişmiyor. Hepimiz ortak, dönüp dolaşıp "koruyucu, önleyici tedbirler" diyoruz. Dolayısıyla, her kurumun koruyucu, önleyici tedbirlere yönelik çalışmalarını pekiştirmesi gerekiyor. Biz de aslında bu koruyucu, önleyici çalışmaları somutlaştıran ve bu konuda sahada hakikaten örnek çalışmalar yapan bir Kurum olarak çalışmalarımızı yürütüyoruz. Sadece kendi kurumsal kapasitemiz içerisinde değil, 8 farklı bakanlıkla da yaptığımız iş birlikleriyle de bu kurumsal kapasitemizi büyütmenin gayreti içerisindeyiz. Tabii, sorun büyük, sorun büyük olduğu için bir kurumun, bir STK'nın çözebileceği bir mesele değil; kurumların el birliği içerisinde meseleye odaklanması gerekiyor. Aynı zamanda, aileyi ayağa kaldıracak "aileyi güçlü tutan değerler" dediğimiz o değerlerle aileyi bezememiz gerekiyor.

Bir diğer husus, sebepleri ortadan kaldırmadan sonuçlar değişmeyecek, aynı sebepler aynı sonuçları doğuruyor. Dolayısıyla, bu sebepleri ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalara da yoğunlaşmamız gerekiyor. Dolayısıyla, insani, ahlaki, millî ve manevi değerlerle bezeli bir eğitim müfredatını geliştirmemiz lazım. Bu noktada yaptığımız çalışmaları çok özetle Daire Başkanımız sizlerle paylaşacaklar Sayın Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, buyurun.

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÖÇ VE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH YILDIZ - Sayın Komisyon Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz ve değerli katılımcılar; toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum ben de.

Diyanet İşleri Başkanlığı olarak biz İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarıyla ilgili işleri yürütmek, toplumu din konusunda aydınlatmak görevini kanunumuzda görmekteyiz. Değişen toplumsal şartlar, dijital dönüşümün ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçlar, çocukların karşı karşıya bulunduğu güncel riskler dikkate alınarak bu kapsamda çalışmalarımız sürdürülmekte.

Diyanet İşleri Başkanlığımız İslam diniyle ilgili güvenilen ve referans alınan bir kurum olma vizyonu doğrultusunda dijital çağın meydana getirdiği sorunlara yönelik koruyucu, önleyici ve rehberlik edici hizmetlerini sürekli geliştirmektedir. Ülkemiz genelinde, camilerimizde din görevlilerimizle, Kur'an kurslarımızda Kur'an kursu hocalarımızla toplumun her kesimine yönelik hayata dokunan hizmetler sunma gayreti içerisindeyiz.

Son yıllarda, özellikle dijital teknolojinin hayatın her alanına nüfuz ettiği günümüzde çocuklar bilgiye erişim, iletişim ve öğrenme bakımından önemli fırsatlarla karşı karşıya olmakla birlikte, aynı zamanda çocukların gelişim süreçlerini olumsuz etkileyebilecek çok boyutlu risklere de maruz kaldığı hepimizin malumu. Çocukların gelişim süreçlerini etkileyen faktörler ana hatlarıyla dijital bağımlılık, kontrolsüz ekran kullanımı, zararlı içeriklere kolay erişim, siber zorbalık, mahremiyet ihlalleri, tüketim odaklı dijital kültür ve millî manevi değerlerle bağdaşmayan içeriklerin yaygınlaşması çocuklarımızın bilişsel, duygusal, sosyal ve manevi gelişimlerini tehdit eden temel sorun alanları olarak karşımızda durmakta. Bu kapsamda, Diyanet İşleri Başkanlığımız özellikle merkez teşkilatında, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde İrşat Hizmetleri Daire Başkanlığımız vaaz ve hutbeler yoluyla aileye yönelik değerlerin korunmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı ailenin kurulması, korunması ve güçlendirilmesi kapsamında çalışmalar yürütmektedir. Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı ise gençlerin sahih dinî bilgiyle buluşmasını sağlamak, dijital mecralarda karşılaşabilecekleri zararlı akımlara, bağımlılıklara, değer aşınmasına karşı manevi dayan dayanıklılıklarını güçlendirmek amacıyla birtakım faaliyetler sürdürmektedir. Göç ve Manevi Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı ise "dezavantajlı kesim" olarak nitelendirdiğimiz "kırılgan grup" olarak ifade edilen kesimlere yönelik dijitalleşen sosyal yaşam içerisinde karşılaştıkları manevi ve sosyal sorunlara yönelik rehberlik hizmetleri sunma gayreti içerisindedir. Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz bünyesinde ise özellikle Çocukluk Dönemi Yaygın Din Eğitimi Daire Başkanlığı 4-6 yaş, 7-10 yaş, 11-14 yaş yatılı olmayan yaz Kur'an kursu öğrencileri grubundaki çocukların yaş ve gelişim özelliklerine göre yaygın din eğitimi kapsamında programlar hazırlamakta ve bu çerçevede faaliyetler yürütmektedir. Başkanlığımızın bir diğer genel müdürlüğü Dini Yayınlar Genel Müdürlüğümüzün özellikle kendi bünyesinde Dijital Yayınlar Daire Başkanlığı var; çocuklara ve gençlere yönelik güvenilir, sahih, eğitici ve değer odaklı dijital içerikler üretmekte ve bu kapsamda çalışmalar yapmaktadır. Bununla beraber, Başkanlığımız, bir asra yakın yayıncılık tecrübesiyle çocuklara ve ailelere yönelik basılı ve dijital yayınlarını sürekli geliştirme, zenginleştirme gayreti içerisindedir. Sayın Başkanım, süreli yayınlardan Diyanet Çocuk dergisi, Diyanet Cim dergisi, Geçerken dergisi, yine Diyanet Aile Dergisi'nin bu ayki temmuz ayı sayısı "Dijital Çağın Modern Engizisyonu: Linç Kültürü" başlığıyla özellikle yayınlanmış ve vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur. "Koruyucu, Önleyici ve Farkındalığı Artırmaya Yönelik Çalışmalar" üst başlığıyla Başkanlığımız çocukların öznesi ya da konusu olduğu şiddet, zorbalık, istismar, dijital bağımlılık, siber suçlar gibi risklere karşı dinî, ahlaki, kültürel değerleri temel alan koruyucu ve önleyici faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda, ana hatlarıyla ilk önce vaaz ve irşat hizmetlerimizden bahsetmek istiyorum. Başkanlığımız tarafından ülkemiz genelinde 90 bini aşkın camide çocukları, gençleri, aileleri olumsuz etkileyen şiddet, uyuşturucu, bağımlılık, zorbalık, sosyal medyanın kontrolsüz kullanımı gibi, dijital bağımlılık gibi faktörlerin önlenmesiyle aileye yönelik millî manevi değerlerin korunması amacıyla vaaz ve irşat programları gerçekleştiriliyor. Özellikle sizlere arz etmek istediğim bir husus, son bir yıl içerisinde bizim konumuzu ilgilendiren hususlarda müstakil hutbelerimiz

yayınlanmakta. Ekrana yansıdığı için hepsini okumak istemiyorum, birkaçına özellikle dikkatlerinizi çekmek istiyorum: "Bağımlıkla mücadelede ramazan ayı bir fırsattır." Ramazan ayında okuduğumuz bir hutbe. "Şiddetin çaresi: Merhamet eğitimi." "Akran İlişkileri" "Her yaz yeni bir heyecan: Cami, çocuk ve Kur'an" Kur'an kurslarımız kapsamında. "Mahremiyet insanın saygın kılar." Bunlar ve buna benzer birçok konuda özel olarak hutbelerimiz hazırlanmakta ve 90 bini aşkın camimizde okunmakta.

İkinci ana başlığımız, aileye yönelik yürütülen çalışmalar. Ülkemiz genelinde 2003 yılından itibaren özellikle aile ve dinî rehberlik hizmetleri bağlamında şu an itibarıyla 462 aile ve dinî rehberlik büromuz, 55 adet aile ve dinî rehberlik merkezimizde -çeşitli unvanlarda alanında eğitimler alarak- 4.853 personelimiz manevi danışmanlık, rehberlik ve din hizmeti sunmakta. Öne çıkan faaliyetlerden sadece birkaçını dikkatlerinize arz etmek istiyorum. Son yıllarda Başkanlığımızca hazırlamış olduğumuz Değerleriyle Güçlü Ailem Projesi öncelikle 27 pilot ilde uygulanmaya başlanmıştır. Konferanslar serisi şeklinde hazırlanmakta, ilgili bakanlıkların yerel temsilcilerinden ve il müdürlüklerinden uzmanların da katkısıyla ülkemiz genelinde uygulanmaya devam etmektedir. Özellikle bu proje kapsamında paylaştığımız ana konu başlıklarını şu şekilde arz edebiliriz: "Arkadaşlık Bilinci/ Akran Nezaketi" "Ailemde merhamet istiyorum" "Ailemi bağımlılıktan koruyorum." "Ailede Sorumluluk Bilinci" "Teknolojiyi Bilinçli kullanıyorum." "Şiddetle Mücadelede Dinî Referanslar" "Mahremiyet Bilinci" Bunlar ve bunlar gibi konular yer almaktadır.

Bir diğer faaliyetimiz "Baba Okulu" seminerleri. 2017 yılında yine pilot uygulama olarak başlamış olup günümüzde baba adaylarına ve babalara yönelik bu alanda seminerlerimiz düzenli olarak müftülüklerimiz tarafından yapılmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığımız tarafından 2016 yılında başlayan ve her yıl düzenli yapılan aile forumlarımızdan birkaçını sizlerle yine paylaşmış olayım. 2022 yılında dijital dünyada değerleriyle aile olma konusu ele alınmış ve bu alandaki yayınlarımız kitap olarak basılmıştır. Yine, sempozyumlarımızdan özellikle Mevlid-i Nebi Haftası münasebetiyle 2018 yılından itibaren Peygamberimiz ve Gençlik, Peygamberimiz ve Aile, Peygamberimiz ve Çocuk, Uluslararası Gelecekte Aile Sempozyumu -2023 yılında- Peygamberimiz ve Şahsiyet İnşası ve aile ahlakı gibi sempozyumlarımız hazırlanmış, ulusal ve uluslararası akademisyenler tarafından katkılar sağlanmış ve Başkanlığımız tarafından yayımlanmıştır. Bütün bu anlattığımız çalışmaları özetleyen aileye yönelik proje, seminer ve eğitim programlarımız da çeşitli etkinliklerle farklı hedef kitlelere yönelik hem merkez teşkilat hem müftülüklerimiz tarafından uygulanmaktadır. Bununla beraber aileye ve gençlere yönelik hizmet sunan personelimize yönelik hizmet içi eğitimleri de önemsiyoruz ve bu programlarda çeşitli ana başlıklarda onlara alanında uzmanlar tarafından seminerler veriliyor.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; gençliğe yönelik yürütülen faaliyetler kapsamında gençlerimizin millî ve manevi değerler doğrultusunda gelişimlerine katkı sağlamak, iyi ve yararlı işlerde öncü olmalarına rehberlik etmek, özellikle suça sürüklenmelerini, şiddete ve bağımlılığa meyletmelerini önlemek amacıyla ülkemiz genelinde 81 il 922 ilçede 706 Diyanet Gençlik Merkezi, 572 Diyanet Okuma Salonu, 133 tane Diyanet Genç Ofis olmak üzere 1.411 gençlik hizmeti mekânımızda manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulmaktadır.

Burada müsaadeniz olursa sadece bir dakikalık bir örnekle gençlik merkezimizi sunmak istiyorum.

(Video gösterimine başlandı)

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÖÇ VE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH YILDIZ - Sayın Başkanım, bu gençlik merkezimiz -bir örnek sadece- her kesimden, her gence hitap etmekte, bilhassa her bölümde okuyan üniversite öğrencileri buralardan istifade edebilmekte.

(Video gösterimine devam edildi)

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÖÇ VE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH YILDIZ - Sayın Başkanım, amacımız, hedefimiz, inşallah bu gençlik hizmet mekânlarımızın sayılarını artırmak.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet.

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÖÇ VE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH YILDIZ - Müsaadenizle sunuma kaldığım yerden devam etmek istiyorum.

Gençlik ve Spor Bakanlığımıza bağlı öğrenci yurtlarıyla iş birliği hâlinde oralarda TDV öğrenci yurtlarında 2.300 personelimiz manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunmakta. Özellikle bu örneğini gördüğümüz gençlik merkezlerimizde dinî ilimler alanından kişisel gelişime, robotik kodlamaya, spor ve sanat alanlarına kadar çeşitli atölye çalışmaları yapılmakta ve bu alanda da son bir yılda birçok çalışmayla 753.153 gence ulaşılmakta, gençler her hafta düzenli etkinliklere katılmakta. Yansıda bu gençlik merkezlerinde sunulan atölye çalışmaları, birçok faaliyetler, değerler eğitimi atölyeleri, özellikle ahlaki değerler, kültürel faaliyetlere yönelik çalışmalar, kariyer günleri gibi, dinî ilimler atölyesi gibi ana başlıklarda atölyeler düzenlenmekte. Sanat atölyesi, bilişim atölyesi, dil atölyesi, sportif etkinlikler ve benzeri çalışmalar bu gençlik merkezlerimizde yapılmakta.

Bir diğer çalışma olan Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum Projesi Millî Eğitim Bakanlığımız, Gençlik ve Spor Bakanlığımızla iş birliği hâlinde gerçekleştirilmekte ve son bir yılda 457.277 öğrenciye çeşitli etkinliklerle manevi danışmanlık, rehberlik ve din hizmeti sunulmaktadır.

Yine, gençliğe yönelik yapılan projeler kapsamında üniversite öğrencilerine yönelik Benim Kampüsüm, Benim Camim Projesi yapılmakta. Diyanet izcilik çalışmalarıyla Türkiye İzcilik Federasyonuyla iş birliği hâlinde 1.999 izci liderimizle 20 bine yakın gencimize ulaşmaya gayret edilmiştir.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; yaygın din eğitimi çalışmaları kapsamında 4-6 yaş grubunda yaklaşık 250 bin öğrenci bu anlamda her yıl düzenli olarak eğitim almaktadır. 2022 yılından itibaren 7-10 yaş Kur'an kursları yine vatandaşlarımızın

hizmetine sunulmaya başlamıştır. 2025-2026 eğitim öğretim yılında 128 bin öğrenci bu programdan istifade etmiştir. Yetişkinlere yönelik yaygın din eğitimi kapsamında ise 512 bin vatandaşımıza yaygın din eğitimi kapsamında hizmet sunulmuştur. Özellikle Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Çocukluk Dönemi Yaygın Din Eğitimi Daire Başkanlığı kurularak yaygın din eğitimi alan 350 binden fazla çocuğa daha nitelikli hizmet sunabilmenin gayreti içerisinde olmaya devam etmekteyiz, millî ve manevi değerler ışığında yetiştirme gayreti içerisindeyiz, çeşitli projeler ve çalıştaylarla bu hizmetler daha nitelikli hâle getirilmeye çalışılmakta.

Yaz Kur'an kursları kapsamında Başkanlığımızca Kur'an-ı Kerim öğretiminin yanı sıra temel dinî bilgiler, ibadet bilinci, ahlaki değerler, sosyal etkinlikler aracılığıyla yaz tatilinde milyonlarca öğrencinin dinî ve ahlaki yönden gelişmelerine katkı sağlanmaktadır. Malumlarınız bu sene devam ettiği için son rakamı veremiyoruz ama geçen yıl, 2025 yılında 2,5 milyondan fazla öğrenci yaz Kur'an kurslarımızda eğitim almıştır. Oralarda Temel Dinî Bilgiler, Dinimi Öğreniyorum gibi kaynaklardan istifade edilmektedir. 4-6 yaş ve 7-10 yaş gruplarına yönelik kitaplarımız yine her yıl artarak...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hocam, toparlayalım, bunlar sizin faaliyetleriniz.

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÖÇ VE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH YILDIZ - Hemen.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Biz şu anda özellikle buna benzer olayları yani artık bunu söyleye söyleye... Et-tekrârü ahsen velev kâne yüz seksen diyeceksiniz, artık hakikaten yoruluyorum. Yani bunlar size gelen öğrencilerle ilgili yapılan hadiseler. Bazen eğitim öğretimden de önce gelir, belki ahlak dinden de önce gelen bir kavramdır. Yani biz FETÖ olayında da değişik olaylarda da bazen zaman zaman açıklamalarda yapılıyor, dinin dışında, İslam'ın dışında da din adına açıklamalar falan da yapılıyor. Yani bunlarla ilgili ön alarak, hemen onlarla ilgili gerekli refleksler göstererek değerlendirmek lazım. Yani burada size göre Diyanet ne tür bir şeyler yapabilir? Ondan sonra, işte, ailelere şöyle bir tarama yapılması lazım, şöyle bir değerlendirme yapılması lazım, hutbelerde öğrencileri, dijital şeyleri değerlendirerek o noktadan aileleri uyaracak şekilde değerlendirmeler yapılması lazım gibi varsa buna benzer şeyleri...

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÖÇ VE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH YILDIZ - Tabii Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Zaten bunları görüyoruz, biliyoruz. Biz kurumların faaliyetleri dışında bu olayı çözmek için, bunu engellemek için uğraş veriyoruz yani hasta olmadan hastalığı engelleyecek, bu çocukları bu hâle gelmeden...

Bakın, iddianame çıktı, bugün iddianame yayınlandı. Aynı zamanda şu anda bir taraftan iddianameye bakmaya çalışıyorum bir taraftan yorumlamaya çalışıyorum, okuduğum zamanda rahatsız oluyorum, huzursuz oluyorum. Bu problemi Diyanet... Şunlar yapıldı, bu kadar bina yapıldı, şunlar değerlendirildi, bunlar yapıldı, yaz kursları; bütün bunlar size gelen öğrencilerle ilgili olan hadiseler. Yani buna benzer şeyleri artık bu dijital çağı da değerlendirerek bir şeyler söylemeniz lazım Diyanet olarak. Onun için biz kurumsal olarak zatıalilerinizi çağırdık, değerlendirdik. Varsa ona benzer şeyleri kısaca toparlayın, ondan sonra kapatıp şey yapacağım.

Buyurun.

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÖÇ VE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH YILDIZ - Hemen Sayın Başkanım.

Bu kapsamda müsaadenizle hemen önerilerimize geçelim. Zaten ifade ettiğiniz gibi sunumda faaliyetlerimiz, çalışmalarımız var, Diyanet dijital çalışmaları da yine aynı şekilde.

Sayın Başkanım, gelecek perspektifi noktasına hedeflerimiz, önerilerimiz kapsamında çocukların dijital ortamlarda karşılaşacakları risklere ve davranışsal bağımlılıklara karşı koruyucu, önleyici eğitim faaliyetlerinin ülke genelinde artarak devam etmesinin Başkanlığımızca önemli olduğunu düşünüyoruz. Dijital mahremiyet, güvenli internet kullanımı, medya okuryazarlığı, dijital bağımlılık ve sağlıklı kimlik gelişimi gibi çocuk, genç ve ailelere yönelik eğitim içeriklerinin geliştirilmesini önemsiyoruz Sayın Başkanım, bu konudaki çalışmalar devam edecek. Dijital çağın değişen şartları doğrultusunda ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik eğitim, rehberlik ve manevi danışmanlık hizmetlerinin yeni yöntem ve materyallerle desteklenmesi gerektiğini düşünüyor, bu kapsamda çalışmalarımızı sürdürmeyi düşünüyoruz. Aileyi tehdit eden sapkın ideolojilerle çocuk, genç ve aileyi olumsuz etkileyen dijital risklere karşı koruyucu nitelikte basılı, süreli, sesli, görüntülü ve dijital yayınların hazırlanmasına devam edilmesi, bunun herkese erişiminin sağlanmasıyla ilgili çalışmalar yine devam edecek. Özellikle 4-6 yaş Kur'an kursu velilerine yönelik mahremiyet bilinci, arkadaşlık bilinci, akran nezaketi, ailemde sorumluluklarım eğitim modelleri kapsamının genişletilmesini planlıyoruz. Yine, bu konularda dijitalleşme, dezenformasyon ve din, çocuklar ve gençlerimiz için aile rehberi, gençler için sorunlarımız ve sorumluluklarımız konulu yayınlarımızı geliştirmeyi planlıyoruz. Değer odaklı dijital içerik üreticiliği atölyeleri kapsamında da gençlerin dijital medya tüketicisi olmanın ötesinde bilinçli ve sorumluluk sahibi dijital içerik üreticileri olarak yetiştirilmesi konusunda çalışmalarımız devam edecek.

Sayın Başkanım, özellikle yine önerilerimiz burada detaylı olmakla birlikte son olarak Başkanlığımızca sunulan manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğini artırmak amacıyla söz konusu sorunlarda ilgili kurumlarla iş birliği hâlinde hizmetleri devam ettirecek, Bakanlığımız uhdesinde manevi danışman kadrosunun ihdas edilmesiyle bu tür çalışmalarda daha etkin olacağımız düşünülmekte ve bu amaçlı çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle gençlerimizin, çocuklarımızın millî ve manevi değerleri örseleyen yayınlara karşı, çalışmalara karşı ilgili kurumlarla iş birliği hâlinde çalışmaların yapılmasını önemsiyoruz.

Bu şekilde arz ediyorum ve teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Bakın, şimdi, sayın vekillerim, öyle enteresan bir dünyada yaşıyoruz ki şu anda iddianameyi bahis yaparak sosyal medyada bir haber paylaşılıyor. Katil çocuk İsa Aras Mersinli'nin doğum günü pastasıyla, böyle loş ışıklarda onu koyarak veriyor, rol model gibi, örnek verir gibi değerlendiriliyor; anlatabildim mi? Yani olayın boyutunu çok basit bir yerden değerlendirerek söylüyorum ama bu işlerin çok daha farkında olarak değerlendirelim diye düşünüyorum.

Ben arkadaşlarımın, milletvekillerimizin soruları için sözü kendilerine bırakıyorum.

Buyurun Sayın Şenol Hanım.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben bakanlıklarımızın çok değerli bürokratlarına yaptıkları sunum için teşekkür ediyorum.

Evet, ilk önce Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne soracağım birkaç soru var. Son beş yılda kaç çocuk şiddet eğilimi nedeniyle sosyal hizmet desteğine alındı yani kaç çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı uygulandı? Yine, bu tedbirlerin başarı oranını ölçebiliyor musunuz? Çocuk psikiyatristi ve psikolog yetersizliği hizmetlerinizi etkiliyor mu?

Yine, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğüne soracağım sorular var. Şiddet eğilimi gösteren çocukların ailelerine yönelik özel destek programınız var mı? Türkiye'de bir çocuğun okula güvenle gidebilmesi için aile odaklı koruyucu sisteminiz için yeterlidir diyebiliyor musunuz?

Gençlik ve Spor Bakanlığına soruyorum: Gençlik merkezlerine düzenli devam eden gençlerin okul şiddetine karışma oranlarını ölçebiliyor musunuz ya da ölçüyor musunuz? 579 gençlik merkezi olduğunu, bu sene sonunda 660'a ulaşabileceğinizi ifade ettiniz yani 5,2 milyon gencin üye olduğundan söz ettiniz, bir de yeni dönemde üyelik konusunun e-devlet bağlantısıyla başvurmadan olacağını ifade ettiniz. Sorularımdan biri şu: Suça sürüklenme riski taşıyan çocuklara yönelik ücretsiz spor programlarınız hangi illerde uygulanıyor? Bakanlığa bağlı yurtlarda akran zorbalığı, şiddet ve dijital zorbalık vakalarını düzenli olarak kayıt altına alabiliyor musunuz? Yurtlarda kalan gençlerin psikolojik destek alma imkânı yeterli mi? Bazı etkinlik, seminer ve anma programlarının belirli siyasi anlayışı yansıttığı, merkezlerin yönetim ve eğitmen kadrolarının atama süreçlerinin politik tercihlerle olduğu gibi iddialar söz konusu; bu konuda ne diyorsunuz? Ki 5,2 milyon genç üye başvuruyla size üye olmuş, e-devlet üzerinden başvurmadan bütün gençleri kendi uhdenizde toplamayı düşünürken bu tür şeylerin de birçok genci rahatsız ettiğini ifade etmek istiyorum.

Evet, Sağlık Bakanlığından Halk Sağlığı Koruma Genel Müdürlüğüne soruyorum: Son beş yılda depresyon, kaygı bozukluğu ve davranış bozukluğu tanısı alan çocuk sayısındaki değişim nedir? Şiddet eğilimi gösteren çocukların erken tespitine yönelik bir tarama modeli geliştirildi mi? Türkiye'de çocuk ve ergen psikiyatristi sayısı ihtiyacı karşılıyor mu? Bir otizm çalışması yaptığınızı ifade ettiniz, otizm tarama ve takip programı olduğunu söylediniz ve 2026'da 924.096 çocuğu taradınız anladığım kadarıyla. Bu nasıl bir tarama yani istek üzerine mi yoksa rastgele mi, nasıl bir tarama yapıyorsunuz? Yani güzel bir çalışma bu, beğendim ama nasıl olduğunu anlamaya çalışıyorum.

Evet, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürlüğüne sormak istiyorum. Güvenli internet hizmeti kullanan çocuklarda zararlı içeriklere maruz kalmanın azaldığını gösteren bilimsel bir değerlendirmeniz oldu mu veya onun üzerinde bir çalışmanız var mı? Güvenli internet profili mobil uygulamalar ve sosyal medya platformlarında ne ölçüde koruma sağlayabiliyor? Yapay zekâyla üretilen şiddet içerikleri ve sahte videoların çocuklar üzerindeki etkisine ilişkin bir hazırlığınız var mı? Çünkü bunlar da gündeme geliyor.

Evet, Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanlığına sorum: Son beş yılda okul kaynaklı şiddet olaylarında mağdur destek hizmeti verilen çocuk sayısı ne kadardır? Bu çocuklardan kaçının uzun dönem psikososyal takibi yapılmıştır? Hizmetlerinizin etkinliğini hangi performans göstergeleriyle ölçebiliyorsunuz veya ölçüyorsunuz?

Evet, Diyanet İşleri Başkanlığına... Diyanet gerçekten camiler, Kur'an kursları, 4-6 yaş Kur'an kursları, gençlik merkezleri, manevi danışmanlıklar ve vaazlarıyla milyonlarca aileye, çocuğa ulaşabiliyor anladığım kadarıyla. 4-6 yaş ve diğer Kur'an kurslarında görev yapan öğreticilere çocuk psikolojisi ve dijital riskler konusunda hizmet içi eğitim veriliyor mu ve 4-6 yaş Kur'an kursları genellikle ana okulu düzeyinde olduğu için bu çocuklara eğitim veren eğiticilerin pedagojik formasyonu var mı? Kur'an kurslarında çocukların güvenliği ve psikososyal gelişimi düzenli olarak izlenebiliyor mu? Çocuklarda şiddet eğilimlerinin önlenmesine yönelik dinî ve ahlaki eğitim içerikleri güncelleniyor mu? Esas sorum, manevi danışmanlık yapan görevlilerin tahsilleri nedir? Ki siz biraz önce Diyanet Vakfının gençlik merkezlerinden de bahsettiniz. Kaç tane gençlik merkezi var? Onu atlamış olabilirim. Bu manevi danışmanlar aynı zamanda Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlik merkezlerinde de görevli mi ve başka nerelerde görevli? Başkanlığınızda çalışan kaç manevi danışman var?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Arkadaşlar, soruların hepsini hatırlıyorsunuz, bütün soruları aldıktan sonra sırasıyla ben size vereceğim cevapları hazırlarsınız, sözel verebileceğiniz gibi daha sonra yazılı olarak da cevaplarınızı eksik kalanlar olursa bize verebilirsiniz.

İsa Mesih Şahin Bey Sözcümüz.

Buyurun efendim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Teşekkür ediyorum.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Şenol Hocam, bütün soruları sordunuz.

Evet, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz, değerli misafirler; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sunumlar için teşekkür ediyorum bütün genel müdürlerimize, değerli bürokratlarımıza ancak küçük bir sitemde bulunmak isterim kendi adıma Başkanım. Maalesef sunumlarda biz istediğimiz, beklediğimiz notları bulamadık. Sadece Gençlik Spor Genel Müdürümüzün hakkını vermek isterim. Gerçekten çok faydalı bir sunum oldu. Yani biz burada aylardır gerçekten Türkiye'nin bu önemli sorununa ilişkin bir çözüm arayışı içerisindeyiz, bir gelecek perspektifi çizmek istiyoruz. Buradan kurumlarımıza, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisine bir yol haritası sunmak için gayret gösteriyoruz. Tabii, bugüne kadar bürokrasiden çok sayıda değerli yöneticimizden faydalı bilgiler de aldık, o ayrı bir konu.

Şimdi, bu kısa bir girişle başlayayım. Ben genel olarak Diyanetle ilgili birkaç düşüncemi paylaşmak istiyorum Değerli Hüseyin Hocam. Onun haricinde, oraya girmeden önce 2 sorum olacak: Birisi Çocuk Hizmetleri Genel Müdürümüze. "Okulda devamsızlık yapan çocuklarla ilgili genel bir takibimiz var." dediniz değerli Hocam, "Aileleri vesaire bu anlamda destekleyecek çalışmamız var." dediniz. Bu anlamda bizim ciddi devamsızlığı olan ve takibimiz altında olan yani bu şekilde tespitiniz kaç çocuk var değerli Hocam? Ya, bunun elimizde bir verisi var mı? Yani riskli çocuk olarak konuşuyorum. Mesela, Çekmeköy'de öğretmenimizi şehit eden fail çocuk takip edilen bir çocuk muydu? Furkan Bakalım, bu anlamda takip edilen bir çocuk muydu? Bu soruyu özellikle sormak istiyorum.

Bir diğer sorum Halk Sağlığı Genel Müdürümüze: Önemli bir şey dediniz değerli Hocam, risk faktörlerinin okullarda taranmasıyla ilgili bir projeye başlanacağını söylediniz. Bununla ilgili takvimsel bir planlama var mı? Bu çok önemli. Bunu özellikle sormak istiyorum.

Şimdi, Diyanetle ilgili birkaç düşüncemi paylaşmak istiyorum dedim, bir iki sorum da olacak. Maalesef, ne yazık ki karşımızda ciddi bir manevi bunalım, manevi yokluk yaşayan bir kuşak var. Tarihte her zaman kuşaklar arası çatışma olmuştur ama ilk defa bu kadar keskin bir çatışma yaşıyoruz. Günümüzün sahte dijital dünyası gençlerimize sürekli aynı telkinde bulunuyor: Daha fazla tüket, daha fazla görünür ol, daha fazla haz peşinde koş. İnsanın değeri artık sahip olduklarıyla ölçülüyor maalesef bu dünyada. Başarısı sosyal medyanın sanal dehlizlerindeki etkileşimle, mutluluğu ise tüketim gücüyle ölçülüyor; böyle bir sorun var önümüzde. Sabır, kanaat, merhamet, fedakârlık, sorumluluk duygusu gündelik hayatın gerisinde kalıyor maalesef. Mesele hazzı, tüketimi merkeze alan bu dünya düzeninin karşısına gençlerimizin benimseyebileceği güçlü yaşanabilir bir alternatif koyabilmek. Burada, tabii, hepimizin şapkayı önümüze alıp düşünmesi gerekiyor. İmkânları artan fakat huzuru azalan, dünyanın her köşesinde binlerce kişiyle iletişim hâlinde olan ama yan odadaki ebeveynle iletişimi olmayan, kendisini yalnız hisseden çocuklar, hatta kendi çocuklarımızla karşı karşıyayız. Konuşmamın başında ifade ettim, manevi boşluk tam da burada ortaya çıkıyor. İnsan kendisinden daha büyük bir anlamla bağ kuramadığında hayatın yükünü taşımakta zorlanıyor, aidiyet duygusu zayıflıyor, gelecek tasavvuru bulanıklaşıyor. Öfke ise zamanla bu boşluğun en görünür ifadelerinden birine dönüşüyor. Bazen arkadaşına, bazen ailesine, bazen de insanın kendi bedenine ve hayatına yöneliyor. Şimdi, burada biz psikologlarımızdan da dinledik. O çocuk çoğu zaman görülmek, duyulmak ve bir yere ait olduğunu hissetmek istiyor. Şimdi, bu manevi bunalımı, bu kimlik çatışmasını durdurmanın, duygusal boşluğu doldurmanın önemli bir yolu değerlerimizi yaşamaktan geçiyor. Tam da burada din faktörü önemli bir yer ediniyor diye düşünüyorum. Tabii, burada Diyanetin rolünü çok önemsiyoruz. Tabii, ne anlatacak Diyanet, bu çok önemli, nasıl anlatacak ve kimlerle anlatacak? Burası çok önemli. Burada bir örnek vermek isterim: Kuşu öldüğü için üzülen Ebu Umeyr'in kederini fark eden, onunla konuşan ve acısını paylaşan bir Peygamber'in ümmetiyiz. Bir çocuğun kuşunun ölümünü dahi küçümsemeyen, önemseyen bu merhamet çocuklarla kuracağımız ilişkinin bence önemli bir ölçüsü olur diye düşünüyorum. Çocuğun, gencin gönlüne ulaşmadan davranışını değiştiremeyiz. Onları anlamadan, acısını anlamadan, öfkesini anlamadan öfkesinin kaynağını göremeyiz. Çocuklarımıza dinimizi yalnızca kurallar üzerinden değil, hayatı anlamlandıran ve insanı onaran bir ahlak olarak anlatmak durumundayız. Başkanımız da az önce altını çizdi, esasında dinin kendisi ahlaktır yani.

Burada, tabii, biz mükemmel, eksiksiz bir dinin mensuplarıyız, İslam'ın mesajında asla bir eksiklik yok fakat bu dini günümüzün çocuklarına anlatacak insanımızın da taşıdığı mesajın seviyesine uygun bir bilgiye, dile -dil çok önemli burada değerli Hocam- temsil gücüne sahip olması gerekir. Şimdi, burada şunu ifade etmek isterim: Biz öğretmenlerimizi sorguluyoruz. Nasıl bir öğretmenimiz olmalı, nasıl bir temsil gücü olmalı? Aynı şekilde bu anlamda dini anlatacak din görevlilerimizi de bu anlamda sorguluyor muyuz? Bu soruyu ben sormak isterim değerli Hocama.

Tabii, burada değerli Hocam, dini kimin anlattığı da önemli, çok önemli burası. "İslam'ın dışında din adına açıklamalar yapılıyor." dedi Başkanımız. Mesela, şu açıklama çok vahim bir açıklama ve sosyal medyada dolaşıyor bunlar ve yanlış algılara da sebep oluyor. Mesela, "İmam Şafii anne karnında İmam-ı Azam Ebu Hanife'ye saygıdan dolayı dört yıl bekledi." Muhtemelen duymuşsunuzdur Hocam bu açıklamayı ve sonunda da diyor ki: "Şu edebe bak." diyor, edebi anlatıyor. Yani şimdi, onun için dedim, kimlerin dini anlattığı da çok önemli. Bu anlamda, sonunda bununla ilgili bir sorum da olacak Değerli Hocam. Şimdi, bu nedenle, din görevlilerimizin yalnızca dinî bilgiyle değil, çocuk psikolojisi, gençlik dili, dijital kültür, bağımlılık, akran zorbalığı ve şiddetin erken işaretleri konusunda da desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum ben. Burada, tabii, şu da çok önemli: Söz ile hâl arasındaki uyum da çok önemli. Zira, gençler dijital çağda nasihatten samimiyete, hükümden önce anlaşılmaya ihtiyaç duyuyorlar.

Toparlıyorum. Şimdi, gençlerin öfkesini bastırmanın ötesinde, hayatlarını anlamlı kılacak hangi sözü, hangi ilişkiyi ve hangi umudu kurabiliyoruz? Burada bizden eğer beklentileriniz varsa yasal düzenlemeler yönünde yani kültürel ve manevi aktarımlarla ilgili yasal düzenlemelerle ilgili bir şey varsa bunu da paylaşmanız bekliyorum, bu da bir soru şeklinde olsun. Var mı böyle beklentileriniz?

Dilin dili konusunda -ben kendi adıma söylüyorum- bir güncellemeye, dinin dilinin güncellemeye ihtiyacı olduğunu düşünüyorum çünkü nasıl anlatıldığı önemli eksiksiz olan dinin.

Son olarak da az önceki dediğim din adına konuşan, maalesef yanlış şeylere sebep olan kişilerle ilgili de bir yaptırım sorunumuz var mı veya bununla ilgili yapılması gereken düzenlemeler var mı Hocam? Bunu da ifade etmiş olayım.

Şu örnekle de bitireyim: Ben Kadıköy'de uzun yıllar siyaset yaptım. Kadıköy'de bir mahallemizde bir din görevlimiz bir mahalleyi elinde tutuyordu. Yani bir hocamız, muhtemelen isim vermeyeyim burada, siz de tanıyorsunuzdur, bir mahallede bütün mahalleyle etkileşim hâlinde değerli Başkanım, gençlerle ilgileniyor, aşevi kurmuş, gece çorbalar dağıtıyor, bütün mahalleyle iletişim hâlinde. Yani bazen bir kişi bir mahalleye dokunabiliyor ama o mahallede çok sayıda bizim görevlimiz var. Şu da yanlış anlaşılmasın: Ben sadece bu sorun da Diyanetin alacağı sorumluluğa dikkat çekmek istiyorum. Diyanetin de rolünü ne kadar önemsediğini özellikle belirttim.

Bu duygularla tekrar sunum yapan değerli bürokratlarımıza teşekkür ediyorum. Başkanım, size de teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Estağfurullah.

Sayın Şahin, biz de çok teşekkür ediyoruz.

İrfan Bey, size söz veriyorum, sıra sizde.

Buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Ben de bütün Bakanlıklarımızın temsilcilerine teşekkür ediyorum verdikleri bilgiler için.

Birkaç tespitim ve birkaç sorum olacak. Gençlik ve Spordan arkadaşım Doktor Enes Efendioğlu'nun okul dışı zaman kavramı gerçekten önemli, bunun için sosyolojide "Boş Zamanlar Sosyoloji" diye bir ders de verilir çok önemli olduğunu anlatma açısından.

Ben tabii, otuz beş yıl önce Sağlık Bakanlığına girmiş, devlet memurluğu yapmış biri olarak "bürokratik ekosistem" mi diyelim, "bürokratik davranış modeli" mi desem yani bir türlü değişmiyor. Daha dün Kahramanmaraş'ta Sağlık Müdürlüğü yöneticileri ile üniversite sağlık yöneticilerini bir araya getirdim ve bu ilk defa olmuş, çok heyecanlandılar. Yani birbirimizle koordinasyona bir türlü yanaşamıyoruz. Olsa da yüzeysel kalıyor, olsa da bu eş güdüm bir türlü sağlanamıyor. Yani bu sunumlardan da ben onu anlıyorum, herkes kendi başımı çekerim, kendi işimi yaparım, diğerleriyle olan eş güdüm ister sağlansın ister sağlanması açısından bir ortam oluşmuş. İşte, yaptıkları anlatıldı. Dolayısıyla, hani Yunus Emre diyor ya: "Bu akl-ü fikr ile Mevlâ bulunmaz." diye şiirinde. Bence de bulmakta yine zorlanacağız diye düşünüyorum ama yine de dediğim gibi, Gençlik ve Spor Bakanlığının sunumundaki doğru gence ulaşmak, teması sürekli kılmak; tabii, bunlar basit ve geleneksel şeyler ve en sonunda da sonucu ölçmek. Bizim ülkemizde en az yaptığımız iş. "Şunu yaptık, bunu yaptık, şunu yaptık, bunu yaptık..." İşte, en üstte ne var? Diyanet var. Neler yapmışlar, e, ölçtünüz mü, bunu ölçtünüz mü? Yani bu yaptığınız işlemlerin sonuçlarında verimlilik nasıl, etkinlik nasıl, ölçüldü mü? Yok, ölçülmedi. E, biliyorum, zorla kurslara giden çocukları biliyorum ki onlardan biri de bendim. Dolayısıyla, ölçmediğiniz bir şeyi bu kadar bunu yaptık, bu kadar bunu yapmış... Yani bu arada bunu da belirteyim: Hem fizik tedavi uzmanıyım hem dört yıllık ilahiyat mezunuyum hem de sosyoloji mezunuyum. Bunları da hani konuşmalarımda yetkinlik açısından belirtmek isterim. Dolayısıyla, biz zorla bir şey yapıyoruz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - İrfan Bey Vekilim, seni hep ciddiye alıyoruz.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Yok, öyle, ciddiye alınma değil. Yani bazen "Hani niye konuştular?" diye soruyorlar. Evet, muhalefet bir şey diyor karşıdan.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Diyorum ki en az üç üniversite bitirmeden konuşmazsınız siz de.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Eyvallah, tamam, inşallah.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - "Tamam, inşallah." olur mu? Herkes sözünü söyleyecek.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii, dinin sadece ahlak değil, ibadet ve muamelat da olduğunu özellikle ülkemizde de ısrarla ibadet üzerinden dinin sunuma sunulduğunu da belirtmek isterim, bu tespiti yapmak isterim.

"Dinin dili" dendi, çok doğru. Bakın, klasik dilleri kırk senedir kullanıyoruz. Ben de imam hatip okurken hadise başlarlar, senetleri sayılır durulurdu ama bir rap şarkıcısı çıkıyor "Fakirlik korkusuyla ömrü servet peşinde koşan da gördüm, fakirliğin özünü, çevirdim yüzümü." diyor. "Ömrü servet peşinde koşan da gördüm fakirliğin özünü, çevirdim yüzümü." Çok da güzel. İster Hümeze'ye bağlayın, ister Tekasür'e bağlayın, bağlayın ama beni etkiliyor bu sözler. Şimdi, siz etkili bir -İsa Vekilimin dediği gibi- dil kullanmadığınız sürece işte bu akl-ü fikr ile Mevlâ'yı bir türlü yaz kurslarında da diğer kurslarda da bulamıyoruz.

Toparlıyorum. Son olarak ben Gençlik ve Spor Bakanlığının kavramsal çerçevedeki önerilen bir modeldeki gerçekten teorik anlamda güzel modeller. Aile ve akran çevresindeki sizin görev olarak addettiğiniz aklan rehberliği ve riskli ailelere doğrudan ulaşmanın yöntemi nasıl olacak? Gençlik ve Spor Bakanlığının böyle bir benim bu ana kadar bildiğim bir görevi yok, böyle bir şey de fark etmedim. Bu nasıl olacak?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Biz teşekkür ediyoruz İrfan Bey.

İbrahim Bey, söz sizde.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri ve çok değerli misafirler, hoş geldiniz. Ayrıca sunumlarınız için de teşekkür ediyorum.

İbrahim Özyavuz, Şanlıurfa Milletvekiliyim.

Şimdi, bütün bakanlıklara soracağım, önce Adalet Bakanlığı. Çocuklara yönelik şiddet içeriklerini zamanında kaldırmayan veya gerekli tedbirleri almayan dijital platformların hukuki sorumluluğunun artırılmasına yönelik Bakanlığınızın bir çalışması bulunmakta mıdır?

Yine, suça sürüklenme riski taşıyan çocuklara yönelik mahkemeler tarafından verilen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanması düzenli olarak izlenmekte midir?

Üçüncü sorum: Sosyal medya üzerinden yapılan tehdit, şiddet çağrısı veya okul saldırısı hazırlığı niteliğindeki paylaşımların soruşturulmasında dijital delillerin hızlı toplanmasına yönelik mevcut sistem yeterli midir sizce?

Sağlık Bakanlığına sorum: Şiddet eğilimi gösteren veya ciddi davranış bozukluğu bulunan çocukların sağlık sistemi içerisinde takibi ile eğitim kurumları arasındaki koordinasyon nasıl sağlanmaktadır?

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımıza soruyorum: Zararlı içeriklere erişimin engellenmesinde internet servis sağlayıcılarının sorumluluklarının artırılması gündeminizde midir?

Gençlik ve Spor Bakanlığımıza soruyorum: Gençlerin aidiyet duygusunu güçlendirecek, millî ve manevi değerleri destekleyecek eğitim, spor ve gençlik faaliyetlerinin yaygınlaştırılması konusunda yeni projeleriniz planlanıyor mu?

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına soruyorum: Şiddet eğilimi, sosyal dışlanma, davranış bozukluğu veya dijital bağımlılık riski taşıyan çocukların erken tespitine yönelik Bakanlığınızın kullandığı bir izleme sistemi bulunmakta mıdır?

Diyanet İşleri Başkanlığımıza soruyorum: Dijital mecralarda çocukların karşılaştıkları zararlı içeriklere karşı dijital ahlak ve dijital sorumluluk bilincini geliştirmeye yönelik özel programlar hazırlanıyor mu?

Yine, çocuklarımızın millî ve manevi değerlerle yetişmelerini desteklemek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığıyla ortak yürütülen projeler bulunmakta mıdır? Bu çalışmaların yaygınlaştırılması planlanmakta mıdır?

Ve son sorum yine Diyanet İşleri Başkanlığımıza: Dijital çağ dijital çağda çocuklarımızın kimlik, aidiyet ve değer dünyalarını koruyabilmeleri için Diyanet İşleri Başkanlığının üstlenebileceği yeni görev ve sorumluluklar neler olabilir?

Bu önerileri de bizlere gönderirseniz memnun oluruz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın İbrahim Özyavuz, çok teşekkür ediyorum.

İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Mahmut Tanal Bey, sözü size veriyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Efendim, çok teşekkür ederim. Bakanlıklarımızın sunumları için teşekkür ediyorum.

Burada tabii ki Diyanet İşleri Başkanlığından başlamak isterim. Burada bu Komisyonda biz 3 Şanlıurfa milletvekili bulunmaktayız. Siz Şanlıurfa'ya neden il müftüsü tayin etmiyorsunuz da orada asaleten il müftümüz yok yani, geçici olarak il müftüsü göndermişsiniz. Yani, hakikaten sizden istirham ediyorum yani oraya asaleten bir müftü atamanızı istirham ediyorum.

İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Sayın milletvekili katılıyorum size, Urfa Milletvekili olarak.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İki, cuma hutbelerinde temizliğe daha fazla ağırlık basılması. Urfa'da maalesef temizlik anlamında sorduğumuz zaman müftünüze diyor ki: "Git onu belediyeye sor." Yani dinî anlamda da temizlik aynı zamanda dinin direğidir. Ve bir şey daha söyleyeceğim, şimdi, bunlar basında belki manşet alacak. Ya, Sayın Başkanım, Allah rızası için, 3 tane Şanlıurfa milletvekili burada. Sürekli elektrikler kesildiği için suları akmıyor, sular akmayınca insanlar, Urfalılar orada ne abdestini alabiliyor ne de temizliğini yapabiliyor. Yani sizden istirham ediyorum, siz de Diyanet İşleri Başkanlığı olarak bu konunun üzerine eğilmenizi istirham ediyorum. Artık bu olay insanların din ve inanç özgürlüğü açısından, ibadet özgürlüğü asla bunu dahi etkiliyor.

Gelelim dille ilgili. Sizden istirham ediyorum, biz hepimiz ama hepimiz 86 milyon insan biz bu Anayasa'ya bağlıyız. Bu Anayasa'nın çatısı altında temel hak ve özgürlükleri, inanç özgürlüğümüzü, ibadet özgürlüğümüzü yapıyoruz. Hiç kimse bundan muaf değil. Sizde görevli 2 isim söyleyeceğim ben: Halil Konakçı. Ya, Allah rızası için bana diyor ki... Siz yani Diyanet İşleri olarak bünyenizde görevli olarak -kimin imanlı imansız olduğunu- bir terazi mi dağıtıyorsunuz veya bir yerde böyle bir terazi mi satılıyor? Bu arkadaşımız bize sosyal medyada, imanlı-imansız ayrımı yapıyor. Ya, Allah rızası için yalvarıyorum size dinimiz bir adalet dinidir, bir hukuk devleti dinidir. Hukuk devletini ta o Medine Sözleşmesi'nden beri savunuyor, insan haklarını savunuyor, çocuk haklarını savunuyor. Bu tür insanları siz ne yapıyorsunuz? Şikâyeti ediyorum, şikâyeti de sonuçlandırmıyorsunuz. O isim yetiyor mu? Yetmiyor. Aynı şekilde Mehmet Ali Çavuşlu. Bu, yurt dışında, yine sizin personeliniz, yazıktır günahtır güzide olan kurumu biraz da zabıt rabıt altına alın. Yani siyasetle evet herkes uğraşabilir ama lütfen ama din insanı, hele hele toplumun o yapıştırıcı çimentosu olan bu insanları üslupla ilgili -Sayın İsa Bey dedi- hakikaten zarar veriyor.

Bir üçüncü kişi. Yetkili kişiler, doğru, katılıyorum. Cübbeli Ahmet hocanın esas mesleği ne? Çivi fabrikası olan bir arkadaşımız.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Ticaretle uğraşmasın mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstadım, o dönem böyle dinle şeyle vesaire bir uğraşı yoktu. Çivi fabrikası vardı, baktı ondan sonra kalktı bu işlere girişti. Dedikleri doğru, yetkili, etkili insanlarla bu şekilde dinî istismar etmek, hakikaten Diyanet İşleri Başkanlığının kurulmasının gerekçesi bu değil mi zaten? Din istismarını engellemek, kollamak, korumak. Sizden istirham ediyorum yani bu konuda biraz daha hassas davranmanızı istirham ediyorum.

Ve aynı şekilde sizlerle ilgili, mesela burada çok güzel, bir biriminiz var, demişsiniz ki... Göçle ilgili biriminiz. Göçle ilgili biriminizle ilgili -göç demek sadece göç ve manevi destek hizmetleri birimiz- bu sadece yurt dışından Türkiye'ye gelen insanlar için değil ki "göç" kavramı. Bu "göç" kavramı bizim şu anda mevsimlik tarım işçimizin çocuklarıyla da ilgili de söz konusu. Siz mesele yani bugüne kadar mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarıyla ilgili bunlar aynı zamanda diğer kurumlara da ayrı ayrı, tek tek soru soracağım. Bunların eğitiminden, sağlığından, barınma hakkından, koruyucu tedbirlerden, psikososyal destekten, akran zorbalığından, bunlarla ilgili hangi çalışmalar yaptınız? Bunlar yani evde o çadırlarda su bulamıyor, o çadırlarda öğretmen bulamıyor, eğitime gidemiyor, temizlik yapamıyor. O çocuk işçiliğiyle ilgili sizler ne yapıyorsunuz? Onunla ilgili ayrıntılı sorularımız şu: Bir, mevsimlik tarım işçisi çocuklarının eğitim hakkı, çocukların korunması ve çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda toplumsal farkındalık oluşturmak amacıyla Diyanet olarak hangi faaliyetler yürütülmektedir?

İki, vaaz, hutbe, Kuran ve Kuran kursu, aile rehberlik hizmetlerinde çocuk hakları ve eğitim hakkına ilişkin özel içeriklere yer verilmekte midir? Verilmiyorsa neden? Göç eden mevsimlik tarım işçi ailelerinin çocuklarının sosyal hayata uyumu ve korunmasına yönelik yürütülen manevi rehberlik çalışmaları nelerdir?

Sağlık Bakanlığıyla ilgili yine mevsimlik tarım işçilerinin konusuna odaklandım ben çünkü bunlar unutulmuş, terkedilmiş hiç konuşulmuyor. Yani mevsimlik tarım işçisi çocukların düzenli sağlık taramaları, aşıları ve ruh sağlığı hizmetlerine erişimi nasıl sağlanmaktadır? Tarım alanlarında yaşayan çocuklara yönelik mobil sağlık ekipleri görev yapmakta mıdır? Psikolojik destek ihtiyacı bulunan çocuklar için özel bir takip sistemi bulunmakta mıdır? Aynı şekilde, Adalet Bakanlığıyla ilgili mevsimlik tarım işçileri için dediler ki: "Koruyucu programlarımız vesairemiz var." Evet, yani ağırlıklı suç işlendikten sonra kısma geçtik ama öncesinden bir önleyici bir görev olduğu da sayılmıştı bu koruyucu ve önleyici.

Mevsimlik tarım işçisi çocukların eğitim hakkının ihlali. Çocuk işçiliği, ihmal ve istismar vakalarına ilişkin son beş yılda kaç tane adli işlem yapılmıştır? Bu çocuklar yaşlarının altında çalıştırılıyor ve bu çocuklar aynı zamanda çocuk işçiliği suç ama bunların hepsi yapılıyor. Bunlarla ilgili nedir?

İkinci soru yine bu çocukların şiddetten korunması ve adalete erişimin güçlendirilmesi için hangi özel çalışmalar yürütülmektedir?

Üçüncü soru: Çocuk Koruma Kanunu kapsamında bu çocuklara yönelik alınan koruyucu ve destekleyici tedbirler. Kanunda çok fazla var. Desem ki kanunlarımız yok. Vallahi kusura bakmayın yani kanunlarımız Avrupa'daki kanunlardan çok daha ileride ama maalesef uygulama anlamında bu alanı bulamıyoruz, bu alanı bulmak istiyoruz.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından, mevsimlik tarım işçisi çocukların güvenli şekilde okullarına ulaşabilmeleri için servis, ulaşım ve yol güvenliği konusunda hangi çalışmalar yürütülmektedir? Bu çocuklar yani hele hele tarlaya gidiş gelişte, değerli Yavuz Bey buradaydı ama evet yani bizim mevsimlik tarım işçisi insanlarımız için Ulaştırma Bakanı ve İçişleri Bakanının birlikte çalışması lazım. Çadırda kalıyorlar Üstadım, tarlaya minibüsle gidiyorlar. Minibüse diyorlar ki: "Bu minibüs ticaridir, siz özel olarak bu götürüp getiriyorsunuz. Bunun işletme ruhsatı nerede?" Çadırdan tarlaya gidip geliyor ya ceza kesiliyor ya bu minibüslere el konuluyor. Yani Ulaştırma Bakanı aynı zamanda bunu da kapsıyor yani sadece internet olayını vesairesini kapsamıyor. Göç ettikleri bölgelerde internet, haberleşme, altyapısının eğitim faaliyetlerini aksatmaması için hangi tedbirler alınmaktadır? Ha, ben bu soruyu böyle sordum ama vallahi okula bile gitmiyorlar bırak da eğitimin aksayıp aksatmamasını. Eğer varsa elinize bizi mahcup edecek doneler verirseniz sevinirim.

Uzaktan eğitime erişim konusunda bu çocuklara yönelik özel bir altyapı desteği sağlanmakta mıdır? Bu da yok. Umarım ve dilerim bunu yaparsınız.

Gençlik ve Spor Bakanlığıyla ilgili, mevsimlik tarım işçisi çocukların spor, sanat, sosyal etkinliklere katılımını artırmaya yönelik özel projeleriniz var mıdır? Sizden istirhamım, METİP denilen birkaç tane proje var. Bu bir tanesi burada Polatlı'da kurulu, bir tanesi Ordu'da kurulu, birkaç ilimiz daha var Adana'da ama yani bundan 3-4 tanedir ama Türkiye'de aşağı yukarı geçen sene 100 binin üzerinde öğrenci vardı, bunları hesaba katarak söylüyorum. Yaz döneminde tarım alanlarında bulunan çocuklara yönelik gezici gençlik merkezi ve sportif faaliyetler düzenlenmekte midir? Bu çocukların akranlarıyla sosyal uyumunu güçlendirecek çalışmalar nelerdir, yapılıyor mu?

Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza ilgili yani sizden istirhamım, bırakın politikayı, politikacılar var, burada her siyasi partideki arkadaşlarımız yapıyorlar. Yani ısrarla ben onu söyledim, Değerli Başkanımız dedi ki: "Efendim, bu konuyla ilgili bizim dışımızda bu sözleşmeyi imzalayan ülkeler var mı?" "Var." dediniz. Yine aynı şekilde, bakın, sayfa 10: "Dijital dünyada çocuk hakları sözleşmenin ilk imzacısı Sayın Cumhurbaşkanımız destekli." Ya Allah rızası için gittim, bunu üşenmedim çıkardım. Cumhurbaşkanımızın genelgesi var. Bu uluslararası bir sözleşme değil. Uluslararası sözleşme Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde geçen, burada parlamenter olarak arkadaşlarımız, biz hiçbirimiz, böyle bir sözleşme Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçmedi Değerli Müdürüm. Cumhurbaşkanının genelgesi. İyi mi? İyi. Desteklemek lazım mı? Desteklemek lazım

ama bize lütfen, Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uyarınca burada Meclisten geçmeyen bir genelgeyi bize "uluslararası sözleşme" diye söylemeyin. Yani ilk imzacısı ne demek? Sanki birden fazla ülkeler imzalamış, bunu ilk önce Sayın Cumhurbaşkanımız önderlik yapmış. Keşke yapsa seviniriz. Yani bunda sevinmeyecek ne var? Keşke olsa ama değil. Biz ne yaptık? İlk imzacısı olduğumuz kadın hakları sözleşmesi oldu, e, onu da iptal ettiler, rafa kaldırdık. Yani bu, maalesef, sizden istirhamım, sunumu yaparken daha objektif böylece biz Allah'a inanırız sonra da yeryüzünde devletin objektifliğine. Niçin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu diyor ki: "Memur tarafsız olmalı. Bir siyasi partinin lehine ve aleyhine konuşmamalı, propaganda yapmamalı." Çünkü, biz sizin tarafsızlığına inanmak isteriz. Olmayan bir şeyi varmış gibi anlatmayı bırakın, burada siyasiler anlasın bunu. Sizden istirham ediyorum.

Ve burada size yönelik mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitimden kopmasını önlemek amacıyla hangi sosyal devlet programlarını uyguladınız, hangi sosyal destek programı uygulandı?

İki: Bu ailelere yönelik sosyal inceleme, rehberlik ve psikososyal destek hizmetleri hangi sıklıkla yürütülmektedir? Çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda diğer kurumlara nasıl bir koordinasyon sağladınız? Böyle bir çalışmanız var mı?

Ayrıca, burada 5 bakanlığımız var, sizden istirham ediyorum, bu bir yara, mevsimlik tarım işçileri yara, benim de yani bilmiyorum ama hakikaten benim için büyük bir yara, belki yoksulluktan geldiğim için büyük bir yara. Türkiye'de bir kişi bir yerde çalıştığı zaman sigortalı gösterilmek zorunda, gösterilmezse suç teşkil ediyor hem ceza kanunu açısından hem de sosyal güvenlik açısından. Burada Adalet Bakanlığı temsilcilerine özellikle istirham ediyorum: Ne olur, İş Kanunu'nun 4'üncü maddesi diyor ki: "50 kişiden az çalışan tarım işçileri sigortalı olmaz." diyor. Arkadaş, kanun teklifini verdim, değerli Adalet Bakanlığı temsilcimiz, muhtemelen yargıçsınız, değerli yargıcım, bizim kıblemiz adalet. Ne olur, bu işçileri sosyal güvenlik kapsamına alın. Bir vatandaş nasıl bir yerde çalışıyorsa tek başına bir kişi sigortalı gösteriliyorsa bu mevsimlik tarım işçilerini sigorta kapsamına alın, sigorta güvencesine alın. Gidin, şu anda tarlada, aynı tarlada 100 kişi çalışıyor ama 49 kişi deniyor, kimse gidip kontrol de etmiyor, denetim etmiyor. Maaşlar deseniz bin liraya çalışıyor o da bir gün var, bir gün yok. Kanun herkese olur. Kanun nedir? Biz diyoruz, 2'nci madde hukuk devleti. Hukuk devleti yoksulunu koruyan devlettir, güçsüzünü koruyan devlettir, hakkını aramayanı koruyan devlettir. Biz bu devletimizi görmek istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Tabii, bizim kıblemiz bellidir de, sizin maksadınız orada...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Adalettir kıblemiz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Devletin temeli adalettir, devletin dini de adalettir diyerek düzeltelim. Yani "kıble" kelimesi o anlamda söylüyorsunuz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Vallahi, ben onu ısrarla benim kıblem adalettir. Adaletli olan insanın dini de olur, imanı da olur, Allah'ı da olur ama adaletten sapmışsa ben bir şey söylemeyeyim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tam öyle zaten. "..."[1]

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ben Arapça bilmiyorum, Türkçesini söylerseniz iyi olur.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - "Adalet bir şeyi yerli yerine koymak demektir." anlamında söyledim.

Evet, şimdi Beritan Güneş Altın Hanımefendi'ye söz veriyorum. Sayın Vekilim, buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Gelen herkesi saygıyla selamlıyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

Sanıyorum Başkan aynı zamanda buraya gelen bakanlıklar ilerleyen süreçlerde paydaşı da olacaklar yürütülen süreçlerinin her birinden öneri istiyoruz. Bu önerilerin her biri bir değişikliğe, bir katkıya dönüşecek. Eğer bugün buradalarsa demek ki paydaşlar. Tabii, bu paydaşların içerisinde başka bakanlıkları da görmek istediğimizi ifade edeyim ama bugün burada olanları da değerli, kıymetli bulduğumuzun altını çizelim. Yani paydaş yapmayı beklediğimiz, ortaklık kurmayı beklediğimiz bakanlıklar buradalar. Ben bir kısmını dinleyemedim ama bütün sunumlara baktım çünkü aynı zamanda çok önemli ve bence burayı da ilgilendiren bir yasa tasarısı geçiyor. Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonu olarak kamuoyunda bilinen ve kanunla ihtilaflı hâle gelen çocukların durumlarını, toplum güvenliğini nasıl sağlayacağımızı, çocuk güvenliğini, çocuk korumayı nasıl sağlayacağımızı bir arada tartıştığımız bir yasa geliyor ve ben buradaki tartışmaların da buranın yol haritasının da oraya sunulması gerektiğini düşünüyorum açıkçası çünkü bu Komisyon da o Komisyon kadar bağlantılı bir aynı amaç için çalışan Komisyonlar. Dolayısıyla bakanlıkları dinlenmeyi çok isterdim fakat oradaydım.

Şimdi, paydaş olarak gördüğümüz bakanlıkların buraya öneri açısından hazırlıklarının az olmasını ben de eleştiriyorum çünkü eğer paydaş olacaksak ve Türkiye'nin herkesin canını acıtan bu olaya dair bir çare arıyorsak bugün burada ben de önerilerle buranın daha güçlü geçmesini beklerdim açıkçası. Çünkü bir yandan yasama yapılıyor, oradan buraya geldik ve yapılan binaların bizler için şu aşamada çok bir önemi yok. Bu soruna ilişkin spesifik ve çözüm odaklı önerilerin olmasını beklerdik. Bu arada, sunumların ortak noktası olarak da genellikle dijital ortamlara yoğunlaşıldığını gördüm. Mesela, Sağlık Bakanlığının sunumunun başlığı öyle. Çocukların dijital ortamlarda karşılaştıkları riskler. Diyanette yine çocukları dijital ortamlarda koruyan riskler gibi böyle dijital mecralar üzerinden gidiyor ama bu Komisyonun kuruluş amacı yapıp edecekleri sadece dijital mecralarla sınırlı değil.

1. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Dolayısıyla, bizim daha geniş bir perspektife ihtiyacımız var, daha geniş önerilere ihtiyacımız var çünkü dijitalleşme bu meselede rolünü inkâr eden bir yerde değiliz ama bize göre şiddet toplumsal hayatta olanın dijitale yansımasıdır. Yani toplumda çocukların yaşadığı habitusta var olan şiddet, var olan istismarın oraya, dijital mecralara yansımış hâliyle karşılaşıyoruz. Dolayısıyla, bizim reel hayatta, gerçek hayatta, çocukların bulunduğu ortamda değişiklik yapmaya ihtiyacımız, orayı düzenlemeye, çocuklar odaklı çalışmalar yapmaya ihtiyacımız var.

Şimdi, ben Adalet Komisyonuyla başlayayım. Aslında önerileri güçlü bakanlıklardan biriydi Adalet Komisyonu, dinleme şansım da oldu. Bir soru sormak istiyorum: Neden SİR raporunu sadece 15 yaşla sınırladınız? Çocukluk 0-18 yaş biliyorsunuz. Sizi 0-15 yaşa SİR'i zorunlu kılınma önerisindeki motivasyonunuz ne? Çarpıcıdır ki aynı öneri şu an hemen alt katta Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonunda da var. Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonu da 0-15 yaşa zorunlu SİR getirilmesini düzenliyor ama 15-18 yaşı düzenlemiyor. Orada da aynı soruyu sordum: Çocukluk yaşı 18'den 15'e düştü, haberimiz mi yok? Niye 15-18 yaş aralığındaki çocuklara farklı bir muamelede bulunuyoruz? Oraya da SİR gerekiyor. SİR bütün çocuklar için gerekli. Bunu 15 yaşla sınırlamanın sebebini sormak istiyorum, merak ediyorum ve ben öneri olarak da Komisyon eğer bunu öneri olarak yazacaksa SİR raporunu 0-18 yaş olması gerektiğini düşünüyorum. Yukarıda da benzer öneride bulunduk.

Şimdi, bununla ilgili çocuk adalet merkezi (ÇAM)'ların yaygınlaştırılmasından bahsettiniz. Aslında çok güzel bir uygulamadan bahsettiniz. Suça sürüklenen çocuklar için uyguladığınız pilot çalışmalardan bahsettiniz. Bunlardan biri Afyon'da olmuş. Afyon'daki bir İŞ-KUR üzerinden sanırım bir kooperatifle iletişime geçilmiş ve suça sürüklenen çocuğun bir daha suç işlemediği gözlemlenmiş. Bu çok iyi bir model. Bu Komisyonda konuşulan bu modelin ben Suça Sürüklenen Komisyon olarak Adalet Komisyonunda konuşulan bugünkü kanun teklifine de referans vereceğim çünkü demek oluyor ki çocuklar için bireyselleştirilmiş iyileşme planları hazırlarsak çocukların tekrar suç işlemesinin önüne geçeriz. Ceza artırımı değil, çocuklar için profesyonelleşmiş, bireyselleşmiş iyileştirme programlarına ihtiyacımız var. Bence Komisyona öneri olarak da özellikle okullarda rehberlik öğretmenlerinin olursa okul psikologlarının, okul sosyal hizmet uzmanlarının da sıklıkla rehberlik servisine gelen öğrenciler için bireyselleştirilmiş iyileştirme programları, düzenleyebilecek kapasiteye, iş gücüne ve zamana sahip olmasının konunun çözümü için önemli bir yatırım olacağını, önemli bir adım olacağını düşünüyorum. Çünkü çocukların onlar için oluşturulacak bireyselleştirilmiş zeminlere ihtiyaçları var. Yani çocukları bizim keşfetmemiz, çocukları anlamamız dinlememiz, onlara uygun çözüm modelleri sunmamız gerekiyor. Ne yazık ki buraları yürütmekte zorlanıyoruz çünkü gördüğünüz gibi çocuktan bahsederken çocuğun bağlı olduğu bir sürü bakanlıktan konuşuyoruz. Tek kalemden çocuğu bütünlükle ele alan bir yaklaşımdan uzağız. Bunun sonuçları olduğunu düşünüyorum. Umuyorum bu Komisyon raporunda da bir ihtisas komisyonu olarak kendine yer bulacak, çocuklar için çocukları bütünsel olarak ele alacak bir tam zamanlı ihtisas komisyonu. Bunun icracısı olarak da ilerleyen zamanlarda bir çocuk bakanlığının kurulması önerilerimizi dile getirelim.

Yani kurumlara yaptığım eleştirinin benzerini kendim yapmayacağım. Sormak istediğim başka sorular var, Diyanete ÇEDES'le ilgili sormak istediğim sorular var, manevi danışmanlıkla ilgili sormak istediğim sorular var ama bugün buranın konusu olmadığı için yazılı olarak kendilerine ileteceğim; umuyorum cevabını alacağım. Sadece bir şeyi soracağım affınıza sığınarak: Aileye yönelik proje ve seminer eğitim programları yapıyorsunuz, rakamlar var -Evliliğe İlk Adım, sayfa 12'de- bu bir yıllık veri mi beş yıllık veri mi?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Bir yıllık.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bir yıllık veri; bir yıllık veriler olması önemli, bizler onu anlarız.

Son olarak da şunu söyleyeyim: Ulaştırma Bakanlığının 15 yaşını doldurmamış çocuklara hizmet sunmama, 15 yaşını doldurmuş çocuklara ayrıştırılmış hizmet sunma, ebeveyn kontrolü gibi bazı kontrol mekanizmaları var, inşa mekanizmaları var. Yani biz yeni dünya düzeninde çocukların dijital mecralardan koparılmasının ya da buna dair getirilecek yasaklayıcı bir anlayışın çözüm üretmeyeceğini düşünüyoruz çünkü biz bugün bir platformu engellersek -şu anda isim söylemek istemiyorum raporlar okunuyor ama- başka yollarla çocuklar zaten oraya tekrar girebiliyorlar. Dolayısıyla bu meselenin esas çözümünün çocuklara dijital okuryazarlık, ailelere dijital okuryazarlık, bilinçli ebeveynlik, çocuk ve ailemin daha fazla vakit geçirebileceği, o suç saatlerinin bakanlıklarla düzenlenmesi, Çevre ve Ulaştırma Bakanlığı tarafından çocuğun evden, ekran başından kalkıp kent hakkıyla daha çok parka, daha çok oyuna erişebileceği mekânların inşa edilmesinden geçtiğinin dolayısıyla bu Komisyonun raporunda yasaklayıcı bir dijitalleşme odağının yer almaması gerektiğini, buna karşılık çocuğa daha geniş yelpazeli seçenekler sunan ve çocuğu bu sayede dijital bağımlılıktan ve ekran süresini azaltmaya giden daha kapsayıcı, çocuk dostu tedbirlerin alınması gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan dinlediğiniz için.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ederim.

Şimdi Mehmet Emin Bey'e söz veriyorum.

Mehmet Emin Bey, buyurunuz, söz sizde.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Başkanım, size ve Genel Müdürlerimize çok teşekkür ediyorum. Başkanım, ayrıca Gençlik Hizmetleri Genel Müdürümüze teşekkür ederken Gençlik ve Spor Bakanlığımıza teşekkür ediyorum. Yani biraz da sahada yaptıkları işten dolayı Sayın Genel Müdürümüz olayı çok iyi özetledi.

Sayın Başkanım, ben Erzurum'dan bir örnek vermek istiyorum. 2011 yılında Erzurum'da olimpiyatlara 1 milyar dolara yakın yatırım yapıldı ve uzun süre biraz bocalama yaşadık bu tesislerin kullanımıyla alakalı. Fakat son üç yıldır yaz aylarında neredeyse çarşıda, sokakta çocuk kalmadı, hepsini Gençlik ve Spor Bakanlığı o tesislere bir şekilde yönlendirdi ve müthiş bir iş yapıyorlar. Yani Erzurum hakikaten belki Türkiye'ye de örnek olacak bir seviyede. Onun için ben teşekkür ediyorum hem Bakanımıza hem o kıymetli bürokratlarına.

Başkanım, Diyanet İşleri Başkanlığına çok yüklendik ama yine ben de Diyanetle ilgili konuşmak istiyorum.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Yüklenmedik ya.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Yani belki hocalarımız yüklenildi diye anlayacak.

Değerli hocalarım, şimdi, Diyanetin farklı bir özelliği var; çok büyük imkânları var. Mesela, sunumunuzda ben camilerle ilgili düşüncelerinizden bahsettiğinizi görmedim ya da kaçırdım bilmiyorum çünkü yaklaşık 80-90 bin cami var, işte, buna yakın orada imam hatip var; onların yapacağı çok güzel işler var. İsa Vekilim önemli konulara değindi. Bizim camilerde, anlattığınız, özellikle cuma namazlarında ve hutbelerde, klasik tarih metoduyla insanlara bir şeyler anlatıyoruz ama karşımızda genç bir nesil var, onlar sizin anlattıklarınızı anlamakta zorlanıyorlar. Oysa yine, işte, Vekilim söyledi, Peygamber Efendimiz'in bir çocuğun üzüntüsüne nasıl ortak olduğunu. Mesela, biz bir şeyi biliyoruz, gençlere nasıl değer verdiğini biliyoruz. Hazreti Ali'nin Müslüman olmasını istiyor, "Babama sorayım." deyince "Yok, sen kendin karar ver." diyor. Yani 13 yaşında, 12 yaşında bir adama ne kadar değer verdiğini görüyoruz, özgürlüğe ne kadar değer verdiğini görüyoruz. Ama şöyle bir problem var bence: Diyanetin şu tarihselci anlatım tarzına biraz daha sıcak bakması lazım yani o bakış açısından kaynaklanıyor aslında. O günkü tarihi olduğu gibi anlatınca bugünkü gençlik ve nesil çok fazla bir şey anlamıyor. Mesela -değerli hocam, Diyanet İşleri Başkan Yardımcımız burada- şimdi 1348 ve 1350'de büyük bir veba oluyor. Toplumun ağır sorumluluk taşıdığı ve travma geçirdiği dönemlerde tek tutunacağız dal din kalıyor çünkü tıp başarılı olamıyor. Mesela, insanlar o kadar çok fazla ölüyor ki Papa, Ren Nehri'ni mezarlık ilan etmek ve kutsamak zorunda kalıyor. Biz de mesela bir veba geçirdik, çok ağır travmaları atlattık. Bilmiyorum, bu camileri, Diyanet İşlerini yeterince kullanabildik mi? Toplumun bu travmalarına nasıl destek oldu? Bunlarla ilgili ben sahada çok böyle yani bizi tatmin edecek çalışmalar olduğunu görmedim desem yalan olmaz.

Son olarak kıymetli hocam, camilerimiz sabahtan akşama kadar neredeyse boş bir şekilde şehrin de en güzel noktalarında sadece vakit namazlarında emekliler ve yaşlılara amade şekilde çalışmakta. Oysa bizim geleneğimizde... Mesela, yine Erzurum'dan örnek vereceğim ben, Erzurum'da Lala Paşa diye bir cami var; Mimar Sinan'ın Erzurum'da yaptığı İstanbul tarzı bir cami. Caminin içinde balkon var, yatsı namazından sonra, namaz bittikten sonra insanlara tarih anlatıyor birisi oraya çıkıp. Yani camileri biraz işlevselleştirebilir miyiz, nasıl becerebiliriz? İnsanları, özellikle gençleri buraya nasıl çekebiliriz? Caminin o çok resmî havasını nasıl kırabiliriz? Bu konuda sorularım var.

Ben bütün bürokratlarımıza teşekkür ediyorum. Başkanım, size de ayrıca teşekkür ediyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Mehmet Emin Öz Bey'e, Sayın Vekilimize ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi sözü sayın Vekilimiz Nazım Maviş Bey'e veriyorum.

Buyurun efendim.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) - Sayın Başkanım, ben de bugün burada katkı sağlayan bütün kamu kurumlarımızın kıymetli temsilcilerine teşekkür ediyorum.

Müsaadenizle hem birkaç soru sormak hem de katkı sağlamak için söz aldım.

Şimdi, Gençlik ve Spor Bakanlığımızın ilgili temsilcisi gençlik merkezleriyle ilgili yeni bir formattan bahsetti; bu önemli, kıymetli. İkinci bir şey daha söyledi: "Okul çıkış saatleri çocuklarımız için mutlaka gözetilmesi, değerlendirilmesi gereken bir zaman." dedi. Burada aslında bütün kurumlarımızda gördüğümüz bir eksiklik var. Bu eksikliğin giderilmesi bu projede önemli; o da eş güdüm yani okulla, Millî Eğitimle bir eşgüdüm olması lazım ve bu eş güdümün gerektirdiği gerekli lojistiğin de sağlanması lazım. Yani okuldan çıkan çocuğun okul çıkış saatini Gençlik ve Spor Bakanlığımızın imkânlarıyla değerlendirmesi anlamında bu eş güdüme ihtiyaç var, okulla bağa ihtiyaç var.

Şimdi, yeni modelde e-devlet üzerinden bütün gençler gençlik merkezlerinin doğal üyesi hâline geliyor. Bunun sonucu olarak bir risk etkenleri açısından genel bir tarama yapılacağından bahsetti. Tabii, bu taramanın neye göre yapılacağı ve bu tarama yapıldıktan sonra da ne yapılacağının en azından bizim açımızdan bilgilendirilmesinde fayda olduğunu düşünüyorum. Burada bulunan kurumlarımız içerisinde gerek imkân gerek mekân bağlamında okulun ve öğrencinin ihtiyaçlarına karşılık gelebilecek en önemli kurum Gençlik ve Spor Bakanlığı. Dolayısıyla bu 2 kurum arasında sistemin bir bağ kurması, sistemin okulla bağının kurulması lazım.

Bir diğer söyleyeceğim husus şu: Şimdi, biz hep klasik anlayışla, gelenekle gençle ilişkimizi mekânlar üzerinden kurmaya çalışıyoruz. Yani Diyanet gençlik merkezleri yapıyor, Gençlik ve Spor gençlik merkezleri yapıyor, kamplar yapıyor, başka başka mekânlar üzerinden gençlerle ilişki ve iletişim kurmaya çalışıyor. Hâlbuki yeni dönemin temel hususiyetlerinden biri mekânsızlık yani mekâna bağımlılık istemiyor gençler; bir mekânda olmak, bir mekâna gelmek, bir saat dilimi içerisinde bir mekânın içerisinde bulunmak, orada bir şey almak istemiyor. Dolayısıyla bu mekânsızlık meselesini, gerçeğini, hakikatini görerek bizim mekânlara bağımlı hizmet felsefesinden biraz farklı bir açılıma doğru kaymamız gerekiyor çünkü artık bizim bildiğimiz fiziki mekânlardan öte

dijital mekânlar var. Biz bu dijital mekânlarda nasıl olacağız? Koca koca binalara öğrencileri çekmeye ve orada etkinliklere katılmaya çağırıyoruz ama çocuklar mekânsız ortamlarda iletişim ve ağlara katılmayı tercih ediyorlar. Bu meseleye bu açıdan bakmamız lazım. Yani bu mekânsızlık meselesi bizim hizmet felsefemizde de bir değişikliğe bizi yöneltmesi lazım.

Şimdi, gençlik merkezleri benim de çok önemsediğim mekânlar, çok da güzel işler yapıyor, bunun için ayrıca tebrik ediyoruz. Ancak gerek gençlik merkezlerinde gerek Kredi Yurtlar Kurumunun yurtlarında gerekse başka mekânlarımızda etkinlik analizleri yapıyor muyuz? Yani gençlik merkezlerimize, oradaki etkinliklere öğrencilerimiz, gençlerimiz gönüllü bir katılımla mı geliyorlar yoksa işte, Gençlik ve Spor Bakanlığının yurdunda kalan, Gençlik ve Spor Bakanlığının spor salonundan yararlanan çocuklar bir biçimde kendilerini buraya gelmeye mecbur mu hissediyorlar? Bu etkinlik analizini yapalım, kendi kendimize en azından samimi bir gerçeği deşifre etmiş oluruz diye düşünüyorum.

Şimdi, bunun dışında, İsa Mesih Başkanımız gerçekten bence Türkiye'de Diyanet açısından dikkate alınması gereken önemli hususlara temas etti. Komisyon Başkanımızın "et-tekrârü ahsen velev kâne yüz seksen" tekerlemesine sığınarak tekrara kaçacağımı bilsem de teyiden -her tekrar bir teyit içeriyor- ben de bir iki hususu söylemek istiyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, "din dili" dediğimiz mesele... Yani haddim olmayarak Diyanetteki arkadaşlara en azından bir kaygılı vatandaş olarak bunları söylediğimi kabul edin. Din dili meselesi önemli bir mesele, karşımızda yepyeni bir sosyoloji var. Bakın, biz bu Komisyonu kurduğumuzdan bugüne kadar bu Komisyonun en çok duyduğu kelimelerden bir tanesi, kavramlardan bir tanesi nihilizm kavramı. Yani bu okul saldırısı yapan çocuklar ya da suça sürüklenen çocuklarla ilgili gerek Emniyet gerekse diğer kurumların yaptığı tanımlama nihilist aşırılıkçılık. Nihilizm ne demek? Anlamsızlık demek; aslında çok doğru bir tanımlama yapılmış. Yani bir anlam kaybı var, hem gençlerimizde anlam kaybı var hem dünyada anlam kaybı var hem toplumda anlam kaybı var. Şimdi, tam da buradan baktığımızda eğer karşımızda bir anlam kaybı problemi, anlamsızlık problemi varsa bu problemin birincil muhatabı din ve dinle ilgili kurumlar hâline geliyor. Çünkü anlam üreten iki tane mekanizma olabilir: Ya din anlam üretir ya ideoloji anlam üretir insanlar için. İdeolojiler gerçekliğini kaybettiğine göre, din hâlâ hayatta olduğuna göre, din hâlâ toplumlar için canlı olduğuna göre bu anlamsızlık probleminin en önemli cevabını, en önemli karşılığını verecek olan kurum Diyanet ve dinle ilgili kurumlar olacak. O nedenle bu anlamsızlığın karşısında bizim kendimizi yeniden sorgulamamız lazım. Bu sorgulamayı nasıl yapacağız? Yine haddimi aştığımı bilerek söylüyorum: Bakın, şimdi, klasik dinî yöntemler, klasik dinî tebliğ yöntemleri bellidir; birisi birisiyle yüz yüze iletişim kurar, ona bir şey anlatır ya da bir mekânda, bir hiyerarşik yapı içerisinde birisi birisine, bir topluluğa bir şeyler anlatır ama şimdi böyle bir mecra, böyle bir mekân, böyle bir yöntem böyle bir dönemde etkinliğini, işlevselliğini kaybetmiş durumda. Yani biz sırf geleneği sürdürmek bağlamında böyle bir yöntemle dinin yaygınlaşmasını ya da dinî değerlerin toplumsallaşmasını hâlâ sağlayabileceğimizi düşünüyorsak burayı sorgulamamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü dijitalleşme dediğimiz gerçeklik dinsel formları ya da klasik geleneksel dinsel formları da değiştirme zorunluluğunu bizim karşımıza çıkartıyoruz.

İkinci bir mesele... Şimdi, bu anlamsızlık çağında hiyerarşi dediğimiz mesele de -özellikle gençler için söylüyorum bunu- gençlerin -tırnak içerisinde kullanıyorum kelimeyi- neredeyse nefret ettiği bir mesele hâline geldi; hiçbir hiyerarşiyi, hiçbir otoriteyi kabul etmek istemiyorlar. Oysaki klasik din anlayışı baştan aşağı bir hiyerarşi içeriyor yani Allah ile insan arasında hiyerarşik bir ilişki var, peygamber ile insan arasında hiyerarşik bir ilişki var, kutsal kitap ile insan arasında hiyerarşik bir ilişki var, âlim ile insan arasında hiyerarşik bir ilişki var. Dolayısıyla din bir hiyerarşi içeriyor. O hâlde, hiyerarşiye karşı kendisini düşmanca konumlandırmış, hiçbir hiyerarşi kabul etmeyen bir yeni sosyoloji karşısında biz aslında bir hiyerarşiler sistemi olan dinle o ilişkiyi nasıl kuracağız; dikey ilişki mi, yatay ilişki mi? Bunu bizim tartışmamız gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, buradan İsa Mesih kardeşimizin söylediği noktaya geleceğim. Karşımızda yepyeni bir sosyoloji var. Bu sosyoloji bizim bugüne kadar karşı karşıya kaldığımız sosyolojiden farklı. Şimdi, bu sosyolojinin muhatap olacağı din dilini yeniden inşa etmeye ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Yani orta yaş ve üstü insanların geldiği camilerde kullandığımız vaaz ve hutbe diliyle eğer biz gençlerimize karşı gençlerimizin karşı karşıya kaldığı tehdit ve tehlikeleri bertaraf edebileceğimizi düşünüyorsak yanılıyoruz demektir. O nedenle burada bir yenilenmeye, yeniden inşaya hatta benim kendi tabirimle -mazur görünüz- "yeni bir kelam inşası"na ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.

İkincisi, dinî temsil meselesi; üzerinde Sayın Tanal da durdu, Sayın İsa Mesih Şahin de durdu. Dinî temsil meselesinde, burada Diyanetin güçlenmesi lazım; sahih bir temsil ihtiyacı çok açık. Bugün sosyal mecralarda karşı karşıya kaldığımız dini temsil ettiği düşünülen figürlerin ürettiği tahribatı hiçbirimiz tamir etme imkânına sahip değiliz; o nedenle buraya yoğunlaşmamız lazım.

Üçüncüsü, sözün kıymeti kadar sözün söylendiği mecranın kıymeti de önemli, sözü söyleyen kişi de önemli. O nedenle, söz söyleyen insanlarımızın saygınlığını kurmak, o saygınlığı korumak, o saygınlığı üretmek gerekiyor çünkü söz, sözü söyleyenin saygınlığıyla da kıymet kazanıyor. Bu bağlamda Diyanetin, hepimizin üzerine düşen bir vazife olarak, dini temsil pozisyonundaki insanların saygınlığını da güçlendirmeye yoğun bir şekilde zihin yorması gerektiğini düşünüyorum.

Yani sorulardan öte Sayın Başkanım, kusura bakmayın, sanki bir iç dökmesi gibi oldu ama arkadaşlarımız hazır buradayken bunu ihtiyaç gördüm.

Ben tekrar bütün katılımcılara teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Maviş, ben de çok teşekkür ediyorum. Son derece anlamlı, son derece güzel değerlendirmeler; onun için şahsım adına ben de özellikle onu ifade etmek isterim.

Şimdi, Başkan Vekilimize ben söz veriyorum.

Sayın Lütfiye Selva Çam Hanımefendi, buyurun.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Ben de Bakanlık yetkililerimize sunumları için hassaten teşekkürlerimi sunuyorum.

Tabii, bu kadar Bakanlık yetkilisini bir arada görünce sorulacak temel sorunun aslında elimizde olan verilerin nasıl analiz edildiği ve bu analiz sonucunda da politikaları nasıl şekillendirdiğimiz yani temel sorumuzun bu olması gerektiğini düşünüyorum.

Ben de Diyanet İşleri Başkanlığımızdan başlayarak tek tek Bakanlıklarımıza sorularımı yöneltmek isterim.

Öncelikle bu kadar eleştiriden sonra ve tavsiyeden sonra ben sizin yapmakta olduğunuz bir uygulamayı takdir ettiğimi söylemek isterim. Özellikle yaz okullarında futbol turnuvalarına başlamıştınız, yaklaşık üç senesini biliyorum ben. Bu noktada gerçekten hem camiler arasında hem çocuklar arasındaki iletişimin kurulması ve çocukların sadece Kur'an okumaya gelmeye değil, bir nebze de olsun orada eğlenmek için de işte futbol turnuvaları vesilesiyle, işte formalarıyla o aldıkları ödüllerle çok keyifli anlar geçirdiklerine şahitlik ettim kendi ilçelerimde. Bunun için teşekkür ediyorum.

Nazım Bey'in bıraktığı yerden... Özellikle viral olmuş... Yani çok şey söylendi bu konuda; sosyal mecrada viral olmuş bu gayriciddi, Diyanetle ilgili olarak veya dinimizle ilgili olarak yapılan sunumlarda, söylemlerde neden Diyanet anlık inisiyatif almıyor, bunu sormak isterim. Yani her şeye cevap veremezsiniz belki ama viral olanlara en azından dezenformasyonla mücadele kapsamında bir cevap verilemez mi, bunu öğrenmek isterim.

İkincisi, gençler Diyanetten ne bekliyor? Yani sizde çok fazla çalışan insan var, daha önceki sunumda da gördük bunu, pek çok çalışma yapıyorsunuz. Hani buna yönelik bir saha araştırmanız var mı? Ve pek çok konu var, işte, akran zorbalığı, dijital zorbalık vesaire; bunlarla ilgili gençlik ve manevi danışmanlık yapıyor musunuz? Yaptıktan sonraki etki analiziniz var mı? Bu, Diyanete olan sorum olsun.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın yetkililerine... Okula devam etmeyen çocuklarla ilgili bir destek programından bahsettiniz. Biz görüyoruz ki, hafta sonu sunumlarında gördük ki Çekmeköy'de devamsızlık yapan bir çocuk var ama sosyal hizmetlerin, ilçe sosyal hizmetlerin haberi yok. Hani bu ağın kurulması amacıyla, eksik kalan nokta nedir? Burada bir yönetmelik değişikliğine ihtiyaç var mı, mevzuatta mı aksamalar oluyor? En azından hani Komisyonun raporuna yansıyacak şekilde burada ne yapılması gerekiyor? Bir de benim dikkatimi çeken bir husus olmuştu, PDR uzmanının neden aileye, sosyal hizmetlere başvurmadığını söylediğimizde "RAM'a başvurursak da yani Rehberlik Araştırma Merkezi de benim yaptığımın ötesinde bir şey yapmayacaktı. Aileyle uyum içerisinde çalışıyorduk zaten." dedi. Hani, burada RAM'lar yetersiz mi kalıyor ya da ilçe bazlı değişebiliyor mu? Bu da sorularımın içerisinde olsun. Yani haber verme mecburiyetini koyabilir miyiz okullara devamsızlıkta? Bunu sormak isterim. Ayrıca, risk altındaki çocukları olay gerçekleşmeden önce tespit eden erken uyarı aile destek modeli etkili ve aktif mi? Bugüne kadar kaç çocuk ve kaç aileye ulaşıldı, böyle bir veri elimizde var mıdır?

Adalet Bakanlığımıza bir soru: Son beş yılda okul kaynaklı şiddet olaylarına karışan çocukların yeniden suça sürüklenme oranı nedir, böyle bir verimiz var mı elimizde? Denetimli serbestlik ve rehabilitasyon programlarının etki analizi yapıldı mı?

Sağlık Bakanlığımıza, özellikle Halk Sağlığı Genel Müdürümüze ben önerileriniz için çok teşekkür ediyorum. Hakikaten, bu 10-18 yaş grubu davranışsal risk faktörlerinin okullarda taranması, bence bunu başarabilirsek pek çok şeye ön alma noktasında biz bir başarı elde etmiş oluruz diye düşünüyorum. Size soracağım soru: Türkiye'de çocuk ve ergen ruh sağlığı alanında hizmete erişim oranları neler, mevcut kapasite yeterli mi sizce, okul şiddeti riskini tespit etmek için yeterli midir? Bir de kendisine ve çevresini ciddi zarar verme riski olan bireylerin mahkeme kararıyla değerlendirilmesi ve tedavi süreçlerine ilişkin yeni bir düzenleme yapılmalı mı? Yani bu da bizim önümüzde değerlendirmemiz gereken bir konu. Hani, ruh sağlığı kanunuyla ilgili bir farklı bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç var mı? Bunu sormak isterim.

Gençlik Spor Bakanlığımız Gençlik Hizmetleri Genel Müdürümüze hassaten teşekkür etmek istiyorum hem sunum çok güzeldi hem de öneriler çok güzeldi, kavramlar da çok doğru kavramlar. Doğru gence ulaştırma, mesela, bu kavramı çok önemsiyorum ben. Gençlik Merkezleri Dönüşüm Programı kapsamında, az önce Nazım Bey de biraz değindi ona, tüm gençler üye olacak. Burada okullarla iş birliği hâlinde mi bu işi yürüteceksiniz? Çünkü okuldan çıkan çocuk oraya gitmek için nasıl bir metodoloji uygulayacak, servis mi olacak veya ihtiyacı olan çocuklara mı vereceksiniz bu hizmeti, orada benim bir soru işaretim oldu. Bir de şunu sormak isterim: Çok fazla saha araştırması yapıyorsunuz, bunun bilgisi var. 12 bölge 2.500 genç üzerinden bir araştırma yapıldı yani raporu tabii, biz bilmiyoruz, belki Komisyonumuza iletebilirsiniz bu anlamda. Bakanlığımızın gençlerin yalnızlık, dijital bağımlılık, şiddet eğilimi ve aidiyet duygusuna ilişkin son saha araştırmalarının temel bulguları neler? Bu bulgular gençlik politikalarına nasıl yansıyor, bunu öğrenmek istiyorum.

Son olarak, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımıza: Çocukların sosyal medya algoritmaları, şiddet içerikleri ve çevrim içi radikalleşme riskine maruz kalma düzeyini izleyen ulusal bir veri altyapımız var mı?

Çok teşekkür ediyorum değerli sunumlar için.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Başkanım, kısa bir şey söyleyebilir miyim? Çok kısa.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Önce teşekkür etme hakkımı kullanabilir miyim?

Sayın Başkan Vekilimiz, çok teşekkür ediyorum. Son derece kısa, öz, net sorularla olayı değerlendirdiniz, Allah razı olsun.

Buyurun Mehmet Emin Bey.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben yine Diyanet İşleri Başkan Yardımcımızla bir şeyi paylaşmak istiyorum, bu 15 Temmuzun günlerini yaşadığınız için bunu paylaşmak istiyorum Sayın Başkanım. Şimdi, bu FETÖ'yle ilgili mücadelede devletin güvenlik birimleri çok etkili mücadele etti fakat benim kanaatim yani uzun süredir cevabını bulamadığım bir soru bu, onun için soruyorum, FETÖ'yle mücadelede en etkin Diyanet İşleri Başkanlığının mücadele etmesi gerekirdi. Niye bunu söylüyorum? Mesela, Osmanlı Devleti'nde düzene karşı gelen bir dinî grup varsa ona bir tabir kullanmış, "mülhit" ve "zındık" demiş. Mülhit ve zındık deyince o insanlar toplumdan dışlanmışlar, tanımı yapılmış, çerçevesi çizilmiş. Diyanet İşleri Başkanlığı mesele, tamam, devletin şekli farklı ama bu grup dinî bir gruptu, dinî söylemi ağır olan bir gruptu. Bu FETÖ'cülerle alakalı yani dikkatimi çeken çok etkili bir dil kullanmadı. Ya, bunu şunun için... Suçlamak adına asla söylemiyorum. Yani buna dinî bir tabir kullanılıp insanların onlara bakışı değişebilirdi. "Terörist." diyorsunuz, bu insanların kafasında teröristsin bir tipi var, o tipe uymuyor çünkü adam namaz kılıyor, tipi...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sorunuzu alalım.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Yani bu, FETÖ'yle ilgili şeyiniz düşünceniz, bu cemaatle ilgili ve buna benzer de cemaatlerle ilgili düşünceleriniz nasıl?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz.

Evet, Sayın Latif Selvi, buyurun, söz sizde.

LATİF SELVİ (Konya) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, kıymetli konuşmacı arkadaşlarım; ben bir kısmına katılamadım, bundan dolayı da özür dilerim, bir başka programa gitmem gerekiyordu.

Ben de birkaç noktaya değineceğim Sayın Başkanım. Birincisi, bir iki de konuya açıklık getirelim, 0-15 yaş, 0-18 yaş değerlendirilmesi şunun için: 0-15 yaş temel eğitim yaşıdır çocukların, bundan dolayı 0-15 yaş kullanılır yoksa bir çalışan olarak değerlendirdiğimiz zaman 18 yaş dikkate alınır. Bu bilinsin diye söyledim.

Yine, bir başka konuyu Mahmut Bey ifade etmişti, bu mevsimlik işçilerle ilgili bir gün dahi çalışsa sigortası yapılmak zorunda ancak burada uygulama kusurları var. Uygulama kusurlarıyla da hep birlikte mücadele etmemiz gerekiyor. Yine, bu konuda çocukların okula erişimiyle ilgili de Millî Eğitim yetkilileri her nerede çalışırsa çalışsın ailesi, çocukların mutlaka okula ulaştırılması için gerekli tedbirleri almak zorunda. Bu konuda da mutlaka hep birlikte uğraş vermemiz gerekiyor.

Ben de birkaç soru soracağım. Diyanetin gençlik faaliyetlerinin çok yoğun olduğunu biliyoruz ve Diyanet gençlerle ilgili, yaş gruplarına uygun olarak uzman arkadaşlarla da çalışıyor. Bu çok takdire şayan bir durum. Son yıllarda hızla da kendilerini geliştiriyorlar, bunu biliyoruz. Yine, Diyanet TV çizgi film çalışmaları yapıyor ancak buradan bir noktanın altını çizelim, daha seyredilir hâle gelmesi için ve aynı zamanda da Diyanetin oyunlar ve benzeri çocukları geliştirecek çalışmaları var. Bu çalışmaları daha verimli hâle getirip o faydayı üretmek gerekiyor. Çocuklar bunlara ilgili duymuyorsa veya daha az ilgi duyuyorsa bunları ilgi duyulur hâle getirmeliyiz. Bunu bir öneri olarak ifade etmiş olayım.

Tabii, dinin anlatılması ayrı bir şey. Bütün sorunlar arkadaşlar, bütün sosyal meseleler kamu kurumları yoluyla çözülmez, bir toplumsal meseledir. Dinin anlatılması ayrı bir şey, anlaşılması ayrı bir şey. Bu tartışmalara bence bu oturumda çok gerek yok diye değerlendiriyorum. Bunu başka zamanlarda değerlendirebiliriz.

Yine, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığındaki arkadaşlara, Sosyal Hizmetlerin çocuk esirgeme kurumlarında kalan öğrencilerin haricinde devamsız veya sorunlu olarak size bildirilmiş çocukların ayrıca takibi yapılıyor mu? Evet, şehirlerde uzman arkadaşlar okullarda çocuk esirgeme kurumlardan gelen çocukları yakından takip ediyorlar, sık sık ziyaretler yapıyorlar ve burada çocukların gelişimine dönük, eğitime ilgisine dönük çalışmalar yapıyorlar. Bu konuya da bir açıklık getirirseniz memnun olurum.

Yine, Adalet Bakanlığıyla ilgili 12'nci yargı paketinde bazı düzenlemeler yaptık, özellikle suç işleyen çocuklarla ilgili. Bu konuları yetersiz görüyorsanız bu konuda önerileriniz var mı? Yine, önleyici tedbirler açısından önerileriniz var mı?

Yine, Ulaştırma Bakanlığı sağlayıcı olarak önemli bir görev yapıyor, ülkenin bütün sathına interneti ulaştırıyor, eksik olan yerleri de biz duyuruyoruz çünkü bizlere de arkadaşlar geliyor, "Bizim burada internet çekmiyor." diyor, sizler de bu konuda önlem almaya çalışıyorsunuz. Burada içerik ve içeriğin işleyişine dönük olarak, içeriğin kullanımına dönük olarak bir çalışmanız var mı? Sağlayıcı olarak çalışmanız var ama yani içerik üretmekten bahsetmiyorum, içerik ve onun oluşturmuş olduğu sorunlara dönük önleyici bir tedbir çalışmanız var mı?

Yine, Sağlık Bakanlığına bir sorum olacak. Bağımlılıkla ciddi bir mücadele veriyorsunuz ancak bunun sizce çözüm üretici noktada katkısı nedir? Özellikle öğrenmek istiyorum.

Yine, RAM'la ilgili bizim arkadaşlarımızdan bir soru olmuştu. Doğru, İstanbul'da rehber öğretmen RAM'a bildirmediğini söyledi. Burada aralarında bir hiyerarşik üst makam uygulaması olmadığı için bunu bildirmiyor ama eğer böyle bir yapılanma olursa RAM'da bu mümkün olabilir.

Yine, Gençlik Spor Bakanlığımız hem gençlerle ilgili hem de sosyal tesisleriyle çok önemli katkılar veriyor, Millî Eğitim Bakanlığıyla da yakın çalışmaları var. Beden eğitimi öğretmenlerinin birçoğu buralarda eleman olarak çalışıyor, katkı veriyor ve özellikle dezavantajlı kesimler ve engelli bireyler için de çok önemli çalışmalar, ailelerle ilgili de yapıyor ancak burada ifade etmek istediğim, biz o Komisyonda da çalıştığımızda kurumlarla eşgüdümü daha güçlü hâle getirmesi gerektiğini tespit ettik. Millî Eğitim Bakanlığının dışındaki kurumlarla çok yakın çalışması, kısmen Aile Bakanlığıyla da var, bunun daha yaygın olmasını öneriyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, ben teşekkür ediyorum.

Şimdi değerli arkadaşlar, sizlere söz vereceğim, yalnız çok kısa kısa cevaplar verin, diğer sorularla ilgili cevapları daha sonrasında yazılı olarak bunları siz bize ulaştıracaksınız çünkü bütün sorulara burada cevap verme durumunda olmanız tabii ki beklenemez.

Öncelikle, Gençlik Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürümüz Enes Efendioğlu Bey'e söz veriyorum.

Buyurun Enes Bey.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI GENÇLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENES EFENDİOĞLU - ? - Evet, Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum ben de.

Buradaki ortak gayemiz Komisyon olarak somut çıktıya dayalı, Komisyon raporuna da girebilecek ve akabinde de hepimizin kardeşi, evlatları için, gençlerimiz için, çocuklarımız için sağlıklı, huzurlu bir ortam oluşturabilmek. Dolayısıyla da burada ortaya koyulan her önerinin bir öz değerlendirmeyle beraber kurumlar açısından da sunulması gerektiği düşünüyorum. Bu bağlamda da sunum içerisinde benim belirtmiş olduğum noktalar aynı zamanda Bakanlığımızın veya bizim Genel Müdürlüğümüzün bir öz değerlendirmesi hükmünde ben bunu görüyorum. Elbetteki geliştirilmesi gereken noktalar var, bunların da notlarını alıyoruz, bunları da değerlendirmeye almak bizim açımızdan da kıymetli oluyor.

Hızlı hızlı değinilen noktalardan bazılarına yanıt vermek istiyorum, kalanlarını sizin de buyurduğunuz gibi yazılı olarak inşallah iletiyor olacağız.

Düzenli olarak gençlik merkezlerine devam eden gençlerin suç oranlarında herhangi bir düşüş olup olmadığına dair bir soru sorulmuştu Şenol Sunat Vekilimiz tarafından. Bunu biz Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonunda da benim sunmuş olduğum bir çalışma vardı, bizim ülkemizdeki durum çok komplike olduğu için ve gençlik merkezleri sayısı geride kalan yıllarda çok hızlı arttığı için birbiriyle karşılaştırabileceğimiz çok başarılı örneklem bulmak noktasında biraz zorluk çekiyoruz yani uzun yıllar içerisinde gençlik merkezleri artık oturmuş bir yapıya kavuştuğundan bir ilçede gençlik merkezi yokken nasıl bir suç oranı var, olduğunda nasıl bir suç oranı var, bunu tespit etmekte zorlanıyoruz fakat bunun alakalı İngiltere'de yapılmış çok net, tam olarak sorulan soruya yanıt veren bir çalışma var. Az önce o zaman yapmış olduğumuz sunuma da açıp tekrardan baktım. İngiltere'de gençlik merkezi inşa edilen köylerde, mahallelerde gençlerin suç oranlarında yapılan her 1 milyon pound yatırım karşılığında suç oranında yüzde 1,5 oranında bir düşüş olduğu görülmüş çocuk ve genç yaş grubu için. İngiltere'de "Fiscal Studies Institute" diye bir kurum var, bu tarz çalışmalar yapıyor doğrudan. Biz bunu Komisyonun da o zaman huzurunda sunmuştuk. Bunun Türkiye'deki örneklem açısından da benzer ve örnek bir çalışma teşkil ettiğini düşünüyoruz. Bununla beraber okul başarısını da tabii, çok etkileyen bir durum. Çocuklar buralarda ders çalışıyorlar, sosyalleşiyorlar, arkadaşlarıyla bir araya geliyorlar, önemli bir durum.

Suça sürüklenme riski taşıyan çocukların spora teşvikiyle alakalı yine benzer bir soru sorulmuştu. Bizim genç ofislerimizi ben özellikle dile getirdim, genç ofislerin bu noktada özel bir yeri var. Bunun mesela, yine bir örneği Manisa'da bizim hayata geçirmiş olduğumuz Mevlevihane Genç Ofisi adında -örnek olması açısından söylüyorum, internet üzerinden kolayca aranarak bulunabilir- suç oranının çok yüksek olduğu, özellikle çocuklar arasında çok yüksek olduğu bir mahallede metruk hâlde bulunan bir binayı Valiliğimizin desteğiyle alıp bir genç ofise dönüştürdük ve burada çocukların bütün istedikleri maçları izleyebilecekleri, arkadaşlarıyla sosyalleşebilecekleri, içeride isterlerse oyun oynayabilecekleri bir alana dönüştürdük ve mahalle içerisindeki suç oranlarında bizim kolluk kuvvetlerinden de almış olduğumuz bilgiler doğrultuda ciddi bir düşüşe sebebiyet verdiğini görüyoruz şu anda net oransal olarak da yani bizim genç ofislerimiz özellikle hızlı kurulup gerektiğinde tekrar kapatılabilen, tekrar açılabilen merkezler bu noktada çok büyük bir fayda sağlıyor. Sportif yetenek taraması programı var bir de Bakanlığımızın, spor bağlamında söylemek istiyorum. Sayın Osman Aşkın Bak Bakanımızın bir önceki Bakanlığı döneminde başlatmış olduğu bir çalışmaydı. Geride kalan dört sene içerisinde, bu çalışmanın uygulandığı dört sene içerisinde 3'üncü sınıf seviyesindeki 5,4 milyon çocuğumuzu biz taradık bu programla. Bu program şu anlama geliyor: Okullarda bütün okullara bizim Bakanlığımızın antrenörleri gidip hangi çocuğun hangi spora yatkınlığı var, bunu tespit ediyor ve velilerine doğrudan birebir bilgi veriyoruz biz Bakanlık olarak. Bunun neticesinde de bütün çocukların aslında spora bir yönüyle yönlendirilmesini ve o branşa yatkın olduklarını söyledikten sonra da o branşı nerede bulabileceklerini de söylüyoruz. Eğer burada 3'üncü sınıfta evladı olan herhangi bir hazirundan bir kişi varsa o da bilecektir, bir karne veriyoruz böyle ellerine, bu aslında sporun yaygınlaştırılması açısından da çok önemli ve kıymetli bir nokta.

Yurtlardaki psikolojik destek faaliyetleriyle alakalı olarak Bakanlığımız geride kalan üç yıl içerisinde çok yoğun bir psikolog istihdamı gerçekleştirdi, kamuoyundan da takip edenler bilecektir. Buradaki sayı artırılıyor, gençlerimize bu noktada destek sunmaya devam ediyoruz.

Boş zaman sosyolojisinden bahsedildi, çok önemli olduğunu düşünüyoruz biz de. Bununla bağlantılı olarak özellikle gençlik merkezlerimizin biz sadece yıl içerisinde çocukların okula gittiği zamandan sonra eve geçirene kadar arada vakit geçirdikleri bir alan olarak görülmemesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu bağlamda, yaz tatillerinde veya okulların ara dönemleri oluyor, bir haftalık tatillerde dahi özel programlar başlatıyoruz. Bunlara "kulüp faaliyeti" adını verdik, "yaz kulübü" ve "kış kulübü" diye sosyal medya üzerinden veya arama motorlarından çok kolaylıkla bilgi edinilebilir. Yaz tatili boyunca okul kapandığı gün itibarıyla başlayan, çocuğun sabahleyin gelip gençlik merkezine akşama kadar dilediğince tam bir program kapsamında vakit geçirebildiği ama bir okul formatında değil, çok daha sosyal bir formatta bizim gençlik çalışanlarımız tarafından yürütülen programlarımız var. Boş zamanlarını çocukların daha verimli, etkili geçirmesini sağlayacağımız ve onların dilediklerinde iyi alternatiflerle karşılaşmalarını sağlayacağımız bir programımız var. Bunu da biraz bu motivasyonla biz de gerçekleştiriyoruz.

Gençlerin aidiyet ve millî, manevi duygularının gelişmesiyle alakalı yaygınlaştırma noktasında ne tarz faaliyetler olduğuna ilişkin de bir soru vardı. Özellikle gençlik merkezlerimizin sayısını arttırma noktasındaki gayretimizden bahsettim. Şu andaki gençlik merkezi sayımız 579; önümüzdeki yıl sonuna kadar bahsetmiş olduğum gibi 660'a ulaşacak sayı şu anda inşaatı devam eden gençlik merkezlerimizle beraber. Şunu da tabii belirtmek lazım bazı vekillerimiz tarafından, Komisyon üyelerimiz tarafından dile getirildi: Elbette ki gençlere ulaşma noktasında fiziksel bir bina inşa etmek yeterli bir unsur değil ama altyapınız olmadan, doğru binaları, doğru enstrümanları sağlamadan gerekli olduğu gibi hizmet de sunamıyorsunuz. Gençlik merkezlerinin fiziksel olarak, bina olarak inşa edilmesi bu işin ancak giriş aşamasıdır. Biz bununla beraber, şu anda hayata geçiriyor olduğumuz dönüşüm programıyla beraber -birazdan çok kısa bir iki cümle ondan da bahsedeceğim- aslında o binaların içini doldurmaya, oraya bir ruh kazandırmaya, özellikle de orada çalışan gençlik çalışanlarımızın, görev yapan mesai arkadaşlarımızın profesyonel bir şekilde bu süreçleri yönetebilmesine gayret ediyoruz. Bizim gençlik merkezlerimizdeki hizmeti esas sunduğumuz taşra birimimiz Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün gençlik çalışanları.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Toparlayalım Enes Bey.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI GENÇLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENES EFENDİOĞLU - Hemen Sayın Başkanım.

Bu arkadaşlarımızın da bu doğrultuda hizmeti sunma noktasında kapasitelerini artırmak için Yetkinlik Çerçevesi adını verdiğimiz bir programı uyguluyoruz.

Bu doğrultuda, mevsimlik tarım işçileriyle alakalı özellikle bir soru soruldu. Bizim genç ofislerimizden dört tanesi şu anda mevsimlik tarım işçilerimizin çocuklarının yoğun olduğu bölgelerde bulunuyor, daha fazla artırılması için gayret gösteriyoruz. Özel olarak biz de bu konuya ihtimam göstereceğiz çünkü az önce sunum içerisinde dile getirdiğim gibi risk faktörleri önemli. Bu çocuklar da dezavantajlı kesimlerden geliyorlar, risk faktörünün yoğun olduğu gruptalar. Özellikle tütün kullanımı...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Hangi bölgelerde, mahzuru yoksa verebilir misin? Ben de bir kontrol etmek isterim.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI GENÇLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENES EFENDİOĞLU - İleteyim, tabii ki ileteyim Sayın Vekilim.

Bu çalışmaların da özellikle risk faktörünün yoğun olduğu bölgelerde daha fazla olmasının önemli olduğunu biz de düşünüyoruz. Bu noktada diğer sorulara da yanıtlarımız var fakat yazılı olarak arkadan ulaştırıyor olacağız.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, çok teşekkür ediyorum.

Diğer, cevaplandırmadığın veya da unuttuğunuz şeyler varsa daha sonrasında onları da veya bu konuştuğun şeyleri de bize yazılı olarak onları değerlendirebilirsiniz.

Şimdi, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürümüze, Sayın Erdoğan Öz Hocamıza söz vereceğim. Sorulara net ve kısa cevaplar verilirse... Çünkü sunumda anlattınız, açıkladınız.

Buyurun hocam.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDOĞAN ÖZ - Anladım Sayın Başkanım.

Şöyle, okullarda risk faktörlerinin tanınmasıyla ilgili takvimsel çalışma sorulmuştu sayın vekilimiz tarafından. Millî Eğitim Bakanlığıyla görüşmeler devam ediyor. Buradaki taramanın dijitalize edilmesi hususu özellikle önemli. Burada hem okuldaki öğretmenler tarafından hem öğrenciler tarafından e-nabız üzerinden, veliler tarafından bir form doldurulacak, anket dolduracak bunun dijitalize edilmesinden sonra Millî Eğitim Bakanlığı son aşamasına gelip bu taramayı yapacağız Sayın Başkanım.

İkincisi: Çocuk ve ergen psikiyatrisi ve psikolog yeterli mi? Evet, birinci basamakta görev yapan sağlıklı hayat merkezimizde 527 psikoloğumuz var. Ayrıca çocuk ve ergen psikiyatristi sayımız 1.006 olup çocuk ve ergen psikiyatrisinden randevu alma oranı yüzde 79,46 yani hâlâ yüzde 20'nin üzerinde boş bir kontenjanımız bulunmakta.

Otizm taraması aile hekimliğinde yapılıyor. Burada 18'inci, 24'üncü ve 36'ncı aylarda 3 tarama mevcut.

Erken taramadan biraz önce bahsetmiştim. Son beş yılda depresyon, kaygı bozukluğu, davranış bozukluğu tanısı alan çocuk sayı değişimini yazılı olarak müsaadeniz olursa arz edeceğim Sayın Başkanım.

Şiddet eğilimi ve davranış bozukluğu gösteren çocukların sağlık sistemindeki takibi sorulmuştu. Biraz önce yine bahsettiğim üzere Millî Eğitim Bakanlığıyla çalışmamız sonrasında yapılacak. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığındaki tarama sürecinde sağlıklı hayat merkezlerimizdeki psikososyal destek çalışanları tarafından Millî Eğitimdeki rehber öğretmenlerle koordineli bir şekilde çalışmalar devam etmekte.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hocam, o çok önemli yani bu gerçekten son derece önemli. Eğer siz Sağlık Bakanlığı olarak bunu tüm okullarda yaptığınız zaman zaten o riskli çocukları da tespit etmiş olacaksınız. Bir taraftan bunların tedavisi de sizin Bakanlığınızın konusu. Yani buna çok özel bir ihtimam göstermenizi arzularız, çok önemli unsurlardan biri.

Evet, buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDOĞAN ÖZ - Sayın Başkanım, gerçekten aylardır bunun üzerinde çalışıyoruz. Çok ciddi bir çalışma yapıldı. İnşallah memleketimiz için faydalı olur ve bu çocukların en azından tespiti ve telafi edilmesi kısmını halletmiş oluruz.

İkincisi: Şöyle Sayın Başkanım, mevsimsel işçilerle ilgili bizim mobil hizmetlerimiz var. İl sağlık müdürlükleri tarafından, ilçe sağlık müdürlükleri ve TSM yani toplum sağlığı merkezleri tarafından koordine ediliyor. Oradaki tüm hizmetler aşılama hizmeti yani bağışıklama hizmeti veriliyor, demir tedavisi veriliyor, D vitamini tedavisi veriliyor. Aslında normal çocuklara birinci basamakta verilen tedavilerin hepsi mevsimsel işçilerin çocuklarına da verilmekte. Psikososyal destek ihtiyacı olduğu zaman da mobil sağlık ekiplerine bu personellerin de eklenmesi mümkün. Psikolojik destek ihtiyacı olan çocukların ihtiyacı hâlinde, diyelim ki Millî Eğitim Bakanlığına çocuk ve ergen psikiyatrisine başvurdu, oradaki öğretmenlerden biz form talep edip ve onlara daha geniş geri dönüş sağlıyoruz; şu an zaten sistemimizde var olan bir durum.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, ben dikkat ederseniz dönüşümlü olarak değil, kendime göre bir program dâhilinde veriyorum. Çünkü şu soruyu soracağım da değerli arkadaşlar, şimdi, bakın: Kahramanmaraş'taki çocuk Siverek'teki olayı kendisi paylaşıyor, ondan tetikleniyor, etkileniyor "O bunu yaptı ama ben daha iyisini yapacağım." diyor. Rehberlik hocaları bunları tespit ediyor, değerlendiriyor. Emniyetin psikologlarına gidiyor, özel psikologlara gidiyor, RAM'a gidiyor, gitmiyor o ayrı bir tartışma konusu, değerlendirme konusu. Daha sonra çocuk intihar girişiminde bulunuyor, kendisine zarar veriyor, çocuk Sağlık Bakanlığının hastanesine getiriliyor, adli vaka olarak geliyor aslında sorarsınız. Yani orada tedavi edilmemiş bir çocuk aynı zamanda nihilizm ve aşırıcılığın etkisinde. Dijital mecralarda tetiklenmiş tamamen bir katil pozisyonunda ve bunu kendi manifestosunda da detaylı bir şekilde bunları yazıyor, bunları değerlendiriyor. Biz dinlerken bütün bu kurumları, birbirinizin sunumu dinleyin, değerlendirin, eksiklikler nelerdir, bunları görün o nedenle de bir şey yapılsın... Sorulara cevap verirken de daha sonrasında zaten yazılı olarak verirken bunları da zaten dikkat ederek şey yapacaksınız. Baktığımız zaman İstanbul'da da aynı olayı, yine benzeri olayları paylaşıyorlar, değerlendiriyorlar, işte, zarar vereceklerini, öldüreceklerini söylüyorlar; Siverek'tekinde de oluyor. Sonra, Siverek'te öğretmen bunu tespit ediyor sosyal mecrada, geliyor karakola, karakolda işte şöyle oluyor, böyle oluyor, savcılığa bildiriliyor. Savcılık o nedenle belli bir karar veriyor çünkü kendisine nasıl intikal edilirse işte "Bunu ifadesini alın." şeklinde değerlendirilmiş oluyor.

Şimdi, dikkatinizi çekmek istediğim konu şu arkadaşlar: Bunlara baktığım zaman hep ortak bir alan var bu çocuklarla ilgili ve burada etkilenen bir mekanizma var. Onun için, mesela İçişleri Bakanlığı sadece çocuk suçları falan değil, belki örgütlenirken biraz daha değişik şekilde örgütlenmesi lazım. Sağlık Bakanlığının belki bu hadiseyi sadece koruyucu olarak görmesi lazım ama bunu değerlendirirken de bu çocukla ilgili bunu tespit ederken, bunun dijital etkilendiğini var sayarak onu... Toplumun içerisine siz bir katil gönderiyorsunuz ve okula gönderiyorsunuz. Yani sonuç itibarıyla onunla ilgili bir müeyyide yaptırım değil, bir mevzuat değişikliği ise değişiklikle ilgili bir şey söylenmesi gerekiyor, belki yapılması gerekiyor. Adalet Bakanlığımız yine sosyal mecralarda ve dijital medyanın bir tetikleme bir etkilenme görüyorsa bunun normal bir şey değil, direkt artık bir terör gibi, bir bomba ihbarı gibi değerlendirerek hemen bir harekete geçilmesi gereken bir mekanizma olarak bunu görmenizi istiyoruz. Yani şimdi yine Ulaştırma Bakanlığında BDDK'miz, bizim Bilgi Teknolojileri Başkanlığımız, Genel Müdürlüğümüz buna benzer olaylarda direkt müdahil olması lazım. Yani hepsinde ayak izleri var, olaylar var, bunlar o anda engellenebilecek pozisyonlarda. Yani siz birbirinizi dinlediniz, değerlendirdiniz, ona göre bütün bunlar içerisinde değerlendirmenizde fayda görüyorum. Aksi takdirde, değerli arkadaşlar, bu vebalden hiçbirimiz kurtulamayız, bu sorumluluktan hiçbirimiz kurtulamayız. Bakın, milletvekili arkadaşlarımız da söylediler, Komisyonumuz çok yoğun çalışıyor, çok da iyi niyetli çalışıyor ve bu meseleleri çözmek için, çözmenin yollarını bulmak için gayret gösteriyor. Burada bütün herkese sorulan sorularda milletvekillerimiz fikirlerini söylerken bir tavsiye, bir değerlendirme, sorudan daha fazla "Bir de böyle bakın, bir de böyle değerlendirin, bir de böyle düşünün." demek istiyor. Özellikle Diyanet İşleri Başkanlığımıza yapılan değerlendirmeler de hep bunu gördük, bunu değerlendirdik. İhmaller zincirinin normal bir sonuç doğurmadığını... Yani manifestosunu lütfen okuyun; bakın, Maraş'taki çocuğun 60 sayfalık manifestosunu bir okuyun. Siverek'teki çocuğun paylaşımlarına lütfen bir bakın, lütfen ama bakın, İstanbul'dakine bakın. Hepsinin ortak noktası "Ben öldüreceğim, öbürünün şey yapacağından daha fazlasını yapacağım, bunu göreceksiniz." diyor. Eğer Maraş'taki olay teneffüsü beklenmiş olsa bu katliam çok daha fazla... Silahlanmayla ilgili konuda, değerli arkadaşlar, niye o kadar fazla silah ediniyor? Bunlarla ilgili yasal düzenlemeleri yapın, bunları söyleyin, değerlendirin bunları. Sizler artık kurumlarınızın en yetkili insanlarısınız. Biz şu anda Bakanlarımızı değil, bu işi en iyi bilen sizi kurumların en yüksek yetkili kurum temsilcileri olarak dinlenmeyi tercih ettik. Bunları hiç değerlendirmeden fikirlerinizi de düşüncelerimizi de bu olayı nasıl çözüleceğini de "Kurum olarak şunları yapıyoruz, bunları yaptık, mesele tamamlandı." değil, bu olay artarak devam edecek gidecek. Yani artık örgüt üyelerinin birisi Arjantin'de, birisi Amerika'da, birisi İngiltere'de, birisi bilmem nerede, bir anda kapalı devre içerisinde bunlar, bunları tespit edebiliyorlar, değerlendirebiliyorlar. O nedenle, bunu biraz sizden istirham ediyorum bu konuyla ilgili yani Gençlik ve Spor Bakanlığımızla ilgili... Okullar öğretmenleri alsın, götürsün kim neyse, yüzme ise yüzme, öbür tarafsa öbür tarafa, buralarda bunlar bütün etkinliklerini yapsınlar en azından şeyleri değerlendirsinler. Yani, sınav, sınav, sınav, sınav haz merkezli... Eğer hazzını siz doğru tatmin edemezsiniz bir gencin, bu sefer başka türlü bu hazzını tatmin etme noktasına geçecektir ve geçiyorlar da zaten.

Benim üzüldüğüm nokta şurası: Yani kurumsal bir zaviyeden bakarak değerlendirmeyelim bu hadiseleri, bir bütün olarak, bir problemi görerek bunu değerlendirelim, bunu görelim. Yani "akran zorbalığı" falan diye geçmeyelim. 3 çocuğun 3'üne de baktığımız zaman yerinde incelemelerimizde benzeri davranışlar gösteriyorlar ama öğretmen bu çocuğun ona benzer şeyini bilmezse, öbürü değerlendirilmezse bunları yapmak mümkün değil. O nedenle, sizin şu yaptığımız çalışmayı Sayın Genel Müdürüm

çok kıymetli buluyorum. Bütün okulları tarayın, bunları tespit ettikten sonra ne yapılmalı... "Efendim, biz okula bu bilgiyi vermeyiz." Niye veremezsiniz? "Efendim, kişisel veri var." Ya, bunu veremediğiniz zaman bu katil. Suçu, ihbar etmek, suçu bilmem şey yapma gibi bir zorunluluğu var, doktor bunu görecektir yani o çocuğun bu şekilde bir potansiyeli olduğunu değerlendirecektir. O bilgilerin oralarda paylaşılması lazım, değerlendirilmesi lazım. Bununla ilgili kanun engelse -işte Adalet Bakanlığımız burada, Meclis burada, sonuçta bütün bu konuştuklarınızın hepsi tutanaklara geçiyor, Meclisin kayıtlarına geçiriyor- neyse problemlerimiz, neyse değerlendirmelerimiz bunu özellikle bilmeniz gerekiyor.

Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Çok teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Efendim, açıklamalarınız için teşekkürler.

Şimdi, sağlıkla ilgili Değerli Genel Müdürümüz, şöyle bir sorun var: Bir, aileler diyorlar ki genellikle: "Çocuğumuzun kaydında bu göründüğü zaman, böyle bir tedavi ve ilaç görüldüğü zaman çocuk bir askerî okula, iki polisliğe, üç pilot olmak istediği zaman kayıtlarda görülüyor ve mümkün olduğunca bunları kayda geçirmeyecek şekilde ya dışarıda kendi imkânlarla kayıt yapılmadan gösteriyor veya başka yöntemlerle o ayrı bir sorun.

Burada değerli Adalet Bakanlığımızın temsilcileri de burada. Şimdi, bir insanı öldürmenin zaman aşımı yirmi beş yıl. Ben bir tedavi gördüm bu ömür boyunca niye kayıtlarda görülsün? Yönetmeliğinizi okudunuz, son kısmında "müracaat etmesi hâlinde silinir." Değerli Genel Müdürüm, insanların "unutma hakkı" denilen bir şey var. Unutulabilir, silmemiş olabilir. Değerli bir arkadaşımız sordu, bir süre konularak bu silinemez mi? Bence belli bir süreden sonra... Orada diyorsunuz ki "Rapor alması, vesairesi." işi zorlaştırıyor. Ben müracaat etmedim yani beni ömür boyunca takip etmeyin. İnsan öldürdüğüm zaman bunun zaman aşımı yirmi beş yıl ya. Bilmiyorum, bunu böyle bir düşünmenizde fayda var.

İkincisi: Bir de bu ilaçlarla ilgili İstanbul'da sorduk ama arkadaşlar dediler ki yani "Evet, Sağlık Bakanlığının bir genelgesi var, işte 18 yaşından küçük çocuklar gerek özel olsun gerek devlet olsun ücretsiz tedavi yapılması gerekiyor." deniliyor ama yani bu tür ilaçlarla ilgili bir yerde de şikâyet geldi bize Değerli Başkanım, hatırlarsanız, denildi ki: "Sosyal güvenlik kapsamında olmadığımız için ilacı alamıyoruz, çocuğun tedavisi yapılamıyor." Ne olur, küçük çocuklarla ilgili sosyal güvenliğin kapsamı içinde olsun olmasın bence onların hepsi ücretsiz verilmeli. Biz çocuğu kazanacağız yani maksat bu. Yani, parası olmuyor, yoksa bu fakir çocuk böyle mi kalacak? Hani bunun dayanağı da var bu Anayasa "Sosyal devlettir." diyor 2'nci maddesinde, sosyal devletin gereği ben bu çocuğuma ücretsiz olarak bu ilacı verebilmeliyim diyorum.

Bitiyor Başkanım, özür dilerim.

Burada Adalet Bakanlığıyla ilgili... Şimdi, değerli üstadım, özen yükümlülüğünün Değerli Başkanım altını çizdi. Anne ve babanın dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmediği için Maraş'taki anne ve baba tutuklu ama daha fazla tedavi gören İstanbul'daki hakkında bize verdikleri bilgi kadarıyla hiçbir işlem yapılmamış. Ya, 81 ilde aynı Anayasa geçerli, aynı Ceza Kanunu'nu geçerli, aynı Medeni Kanun geçerli, aynı özen ve yükümlülüğü var tüm velilerin. Neden Maraş farklı uygulama, neden İstanbul farklı uygulama? Bu konuda bizi aydınlığa kavuşturursanız sevinirim.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şimdi de Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanımız Sayın Berkay Altuğ Bey'e söz veriyorum.

Berkay Bey, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI BERKAY ALTUĞ - Sayın Başkanım, Bakanlığımıza yöneltilen sorularda son beş yılda okul kaynaklı şiddet vakalarını psikososyal destek sayılarını sorulmuştu. Aynı zamanda kaçında vaka yönetimi yapıldığı? Bu, özel bir çalışmayı gerektirdiği için çocuklara ve büyüklere yönelik işlemlerden ayırt edilmesi gerekiyor. Bunun için yazılı cevap vereceğiz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yazılı cevap vereceklerinizi söylemenize gerek yok. Siz cevaplarınızı söyleyin, diğerlerini zaten yazılı vereceksiniz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI BERKAY ALTUĞ - Biz bu vakalarla ilgili olarak Adli Destek Müdürlüklerimizde bulunan uzmanlarımız aracılığıyla, Kırılgan Destek Bürosu aracılığıyla hizmet vermekteyiz. "Performans göstergeleri nelerdir?" sorusu vardı. Burada biz yönetmenimizin 90'ıncı maddesi uyarınca hizmet sunulan kişilerin ve ailelerin geri bildirimlerini almak için geri bildirim formları bulunduruyoruz. Burada yine yönetmeliğimiz uyarınca da doldurulması konusunda teşvikte de bulunuyoruz. Bunlar doldurulup müdürlükler tarafından her yıl Başkanlığımıza gönderiliyor ve Başkanlığımızın her yıl sonunda yıl son değerlendirme toplantılarında bu hususlar görüşülüyor.

Evet, yine Başkanlığımıza bağlı taşra teşkilatı olan ADM'ler şiddet mağdurlarına tüm adli süreç boyunca psikososyal destek sunmaktadır. Ancak Sayın Vekilimiz Şenol Sunat'ın sorusuna yazılı cevap vereceğiz.

Sayın İbrahim Özyavuz'un sormuş olduğum soru vardı: "Koruyucu ve destekleyici tedbirlerin izlenmesi nasıl yapılıyor? Hangi süreler aralığıyla yapılıyor?" Bu da zaten 5395 sayılı Kanun'un 8/2 ve Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in 18/4 maddesi uyarınca üç ay aralıklarla mahkeme tarafından takibi sağlanmakta.

Sayın vekilimiz Mahmut Tanal'ın çocuk işçiliğiyle ilgili olan bir sorusu vardı: Çocuk işçiliğiyle ilgili olarak Anayasa'nın 50'nci maddesinde kimsenin yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamayacağı dair hüküm var. Aynı zamanda, 4857 sayılı

Kanun'un 104'üncü maddesinde çocuk işçiliğinin yasaklandığına dair, bunun idari para cezası karşılığı olduğuna dair düzenleme var. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından bu hususta bir tespit yapıldığı takdirde ve başsavcılıklara ihbarda bulunulduğu takdirde bunlarla ilgili soruşturmalar yürütülmektedir.

Evet, Sayın Beritan Güneş Altın'ın bir sorusu vardı 12-15te SİR alma zorunluluğu önerisi var, şu anda kanun teklifinde. "15-18'i neden zorunlu kılmıyoruz?" demişti. Burada 5237 sayılı TCK'nin ceza sorumluluğunu azaltan veya ortadan kaldıran nedenler arasında 31'inci maddesi yaş küçüklüğü olarak düzenlenmiş. Burada yaş küçüklüğünde 12-15 ve 15-18 yaş aralığı belirlenmiş. 12-15 yaş aralığındaki çocukların işledikleri fiillerin anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneklerinin gelişmemiş olabileceği ihtimaline binaen cezai sorumluluğu ortadan kaldırması söz konusu. Burada SİR raporu alınması, zorunlu olarak alınması hâlinde buna ilişkin ya güvenlik tedbiri uygulanacak ve kamu davası da açılmayacak. Bunu yapmak için, bunu sağlayabilmek için, yargılama sürecine böyle bir çocuk varsa bunun gitmemesi için böyle bir zorunluluk getiriyoruz.

Sayın Başkan Vekilimiz Lütfiye Selva Çam'ın sorusu vardı. Orada da yine bir istatistik var. Bunlarla ilgili olarak sadece şunu söyleyebiliriz... Birden fazla soruşturma kaydolan, mükerrerlikle ilgili okul kaynaklı sorulmuştu, pardon. Bu da yine ayrı bir çalışmayı gerektiriyor ama elimizde sadece birden fazla soruşturma kaydı olan SSÇ sayısı var. Bu da 2025 yılında 190.451, 2026 yılında ise 110.893.

Denetimli serbestlik programlarının etki analizi sorulmuştu. Denetimli Serbestlik Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan bir kurumumuz, bununla ilgili olarak da yine yazılı cevap vereceğiz.

Sayın Latif Selvi'nin sorusu vardı. "On ikinci yargı paketinde SSÇ'lerle ilgili düzenlemeler yeterli mi? Öneriniz var mı? Koruyucu, destekleyici başka bir tedbir öneriniz var mı?" Bunun ilgili olarak da Mevzuat Genel Müdürlüğümüzün bünyesinde akademisyenlerin de katılmış olduğu bir bilim komisyonu var. Burada konuyla ilgili öneriler ortaya konuluyor.

Arz ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ederim.

Şimdi, Haberleşme Genel Müdürümüz Sayın Aysel Kandemir, size de söz veriyorum.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI HABERLEŞME GENEL MÜDÜRÜ AYSEL KANDEMİR - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Şenol Sunat Milletvekilimizin sormuş olduğu "Aile profili ya da güvenli internet hizmeti mobil uygulamalarda veriliyor mu?" diye bir sorusu var idi. Güvenli internet hizmeti hem mobilde geçerli hem sabit internet erişiminde geçerli, uygulanabiliyor. "Güvenli internet hizmeti çocuk profiline yeterince koruma sağlıyor mu?" nevinden bir sorusu var idi. Sadece beyaz liste olduğu için güvenli internet modunu seçen, çocuk profilini seçen kullanıcılar açısından koruma sağlıyor.

Etki analiziyle ilgili bir soru olmuştu. Onunla ilgili olarak da çeşitli raporlamalarla etki analizi söz konusu. Şöyle değerlendirebiliriz: Muhtelif raporlar düzenliyor BTK çeşitli araştırmalar yaparak, o araştırmaları da "web" sayfasında yayınlıyor. Oralarda bu tür uygulamaların etki analizinin değerlendirilmesi söz konusu ama spesifik bir değerlendirme, "Kaç çocuk bu profili seçti. Sonucu ne oldu?" aslında subjektif şeyler olduğu için onu bire bir değerlendirme imkânı yok ancak saha araştırmaları ve sualnamelerle, anketlerle bunu değerlendirmemiz mümkün.

Diğer bir soru, Sayın Selva Çam'ın bir sorusu olmuştu: "Bu algoritmaları inceleyecek bir altyapı var mı?" Böyle bir teknik altyapı mümkün olamayabilir, normalde de hiçbir servis sağlayıcı ya da sosyal ağ sağlayıcısı bu algoritmaları tamamen açmazlar. Ama şöyle bir bizim düzenlememiz var Ek 4 sayılı maddede maddede bizim 5651 sayılı Kanun'da: BTK istediği zaman sosyal ağ sağlayıcının raporlama yükümlülüğü var. Bu raporlama yükümlülüğü kapsamında da başlık etiketleri, öne çıkarılan etiketler, çocukların önüne çıkan etiketler gibi konularda BTK'ye bilgi sağlamakla yükümlü, BTK istediğinde bu bilgileri ilgili sosyal ağ sağlayıcılarından temin edebiliyor. Böyle bir uygulama var. Özellikle reklam politikaları ve algoritmaları konusunda da BTK bilgi talep ettiğinde vermekle yükümlü sosyal ağ sağlayıcı.

Bir diğer konu, Sayın Tanal milletvekilimizin mevsimlik işçilerle ilgili, oradaki internet altyapısıyla ilgili bir sorusu olmuştu. Onunla ilgili Bakanlığımızın ve BTK'nin 3 fazda evrensel hizmet sunumu söz konusu oldu yıllara sari; Faz 1, Faz 2, Faz 3. Burada murat, işletmecilerin ticari olarak hizmet götürmek mümkün olmayan alanlar bakımından ve yetkilendirilmeleri kapsamında da yükümlü olmadıkları bölgeler bakımından evrensel hizmet fonu kapsamında hizmet götürme modellerimiz var. Bugüne kadar yapılan 3 proje de yani Faz 1, Faz 2 ve Faz 3'te toplamda 6 bin yerleşim yerine, özellikle kırsalda olan yerleşim yerine internet hizmeti götürülmüş durumda.

Bir diğer soru, özellikle yasaklama değil de 15 yaş altı için yasaklama ya da 15-18 yaş için yasaklama gibi bir yaklaşım değil de bilinçlendirme yaklaşımı üzerinde bir değerlendirmesi oldu Sayın Vekilimizin. Hem BTK'nin hem Bakanlığımızın özellikle bilinçlendirme portallerine bakıldığında çok sayıda kaynağa erişim söz konusu olabilecektir; özellikle çocuklara, ebeveynlere, farklı gruplara yönelik bilgilendirme, raporlamalar, saha çalışmaları, çok sayıda kaynak var. Bizim en önemli hedefimiz aslında yasaklama değil, bilinçlendirme. Özellikle Açık Kaynak Projesi kapsamında, üretme projesi kapsamında da çok sayıda rapora Dijitalleşmenin Teknolojik Boyutu, Dijitalleşmenin İnsan Boyutu, Sosyal Politikalara Yönelik Güncel Gelişmeler, Dijital Okuryazarlık, Dijital Oyunlar gibi -başlıkları sadece söylüyorum Sayın Başkanım- kapsamlı raporlara ulaşmak mümkün. Bu raporlar sadece uluslararası araştırmalar ya da teorik bilgiler değil, aynı zamanda saha araştırmaları, anketlerle desteklenen -okullarda yapılmış anketler ya da ebeveynlerle yapılmış anketlerle desteklenen- çalışmalardır. Somut örneklerini de orada görmek mümkün. Tabii, burada hepsini

aktarmak söz konusu değil. Yani, amacımız öncelikle bilinçlendirmek çünkü ne kadar yasaklarsanız yasaklayın, sonuç itibarıyla çocuk kendi başına kalıyor veya aileyle beraber kalıyor. Aile bilinçli olacak, çocuk yeterince aile tarafından kontrol edilecek yapıda olacak ve örneğin çocuk profilini aile seçmiş olacak. Eğer seçmediği durumda biz tabii ki teknik tedbirleri söylüyoruz ya da kullanıyoruz ya da uyguluyoruz, seçim sonuç itibarıyla ailelerin, ebeveynlerin. Bu anlamda da bilinçlendirme faaliyetini biz çok önemli görüyoruz.

Diğer bir soru da internet servis sağlayıcılarına gerekli düzenlemelerin yapılmasıyla ilgili özellikle içerik bakımından. Zaten 5651'in kapsamı bu, özellikle suç oluşturan içeriklerle ilgili "katalog suçlar" dediğimiz Türk Ceza Kanununda suç olarak belirlenen kısımlar bakımından BTK ve ilgili servis sağlayıcıları, artı içerik sağlayıcıları nezdinde gerekli tedbirler uygulanıyor. Yani, içerik sağlayıcılarla ilgili de 5651 sayılı Kanun'da bir düzenleme var.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Aysel Hanım, sözünüzü keseceğim yine.

Ben zannediyorum meramımı çok "indirekt" mi anlatıyorum, bilmiyorum. Şimdi, katalog suçların ötesinde bir suç olgusu var, daha büyük bir suç olgusu var. Yani, çocuklar hasta, problemleri var ama zeki çocuklar, interneti çok rahat kullanıyorlar, yabancı dili çok çok çok iyi biliyorlar. Hizmet sunucuları, hizmet sunanlar ise bu konuda gereken tedbirleri alma noktasında o kadar iyi niyetli değiller. Bunlar kapalı devre bahsettiğimiz şeylerde yapıldığı zaman onun üzerinde bir eylem... Yani, yok Hitler'in doğum günüydü, yok bilmem neredeki olaydı, birbirleriyle yarışılan bir hadise var. Yani, beklediğimiz cevap, bulmak istediğimiz cevap, buna benzer bir şeyler girildiği zaman, bu ayak izleri verildiği zaman otomatikman bir işleme geçilsin. Bilmiyorum, anlatabildim mi demek istediğimi? Onunla ilgili tabii, sizin kurumdaki bazı yetkiler de Bakanlıktan başka bir noktaya evrildi, onun da farkındayız ve siz buna benzer bir şeye yazılı olarak bir cevap daha sonrasında bilgi verilme noktasında olursanız bizim Komisyonumuz için en önemli unsurlardan biri olacaktır diye düşünüyorum.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI HABERLEŞME GENEL MÜDÜRÜ AYSEL KANDEMİR - Tabii, olur Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şimdi, size teşekkür ediyorum.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürümüz Hasan Basri Alagöz Bey, buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Sayın Başkanım, Kıymetli Komisyon üyelerimiz; sayın vekillerimiz tarafından yöneltilen sorular için teşekkür ediyoruz. Birkaç tanesine değinmek istiyorum.

Tedbir kararları konusu soruldu. Son beş yıl itibarıyla 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında verilen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin içeriği aslında soruldu, şiddet içerikli olanlar. Burada elimizde son beş yıl için verilere baktığımızda yüzde 8'inin suça sürüklenme kaynaklı olduğunu görüyoruz, yüzde 37'si ihmal, yüzde 13'ü istismar gibi farklı sebeplerle bu koruyucu ve destekleyici tedbir kararları verilmiş son beş yılda. Tabii, bu tedbir kararının uygulanmasında temelde iki tane problem ön plana çıkıyor etkinliği noktasında: Birincisi, ailenin veya çocuğun bu kararların uygulanmasına gönüllü olmaması, yeterince katılım göstermemesi, buna ilişkin bir yaptırımın olmaması. İkincisi de kurumlar arası koordinasyonun yeterince iyi olmaması zaman zaman. Şimdi bu iki hususa ilişkin de bazı adımlar tasarlandı şu an Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan kanun teklifi içerisinde TCK 233'teki aile hukukundan doğan yükümlülüğün ihlali maddesinde biraz daha ağırlaştırılmış hükümler getirildi gönüllü katılımının olmaması hususuna ilişkin olarak. İkincisi de, tedbir kararının koordinasyonu konusunda da yine bir düzenleme yapıldı. Bu kararlarının koordinasyonunun merkezde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza, illerde valilere ve ilçelerde kaymakamlara verilmesi tasarlandı.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Onları biliyoruz. Yani, başka bir yeni önerimiz var mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Bu tasarımla beraber inşallah bu etkin koordinasyon biraz daha daha etkin bir hâle gelecek.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yeterli mi onlar size göre?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Yani bu atılan bir adım, daha eksiklikler görüldükçe...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Adım değil Sayın Genel Müdürüm, yeterli mi? Yeterli değilse daha ne olmalı? Yani, burası Meclis ya.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Uygulamasını bir görmemiz lazım Sayın Başkanım yani şu anda bu koordinasyonun verildiği yapılarda uygulanmasını inşallah izleyeceğiz, ona göre de gereken adımları atacağız.

İkinci husus, bu Çocuklar Güvende konusu. Çocuklar Güvendiği ekiplerimiz illerimiz de okullarda rehberlik servisleriyle, okul yönetimleriyle ve öğretmenlerle görüşmeler yapıyor. Bizim Millî Eğitim Bakanlığıyla bir iş birliğimiz var protokoller kapsamında. Özellikle okul devamsızlığı olan çocuklarımızla ilgili bize bildirimler yapıyorlar. Tabii, bu protokol kapsamında yürüyen süreç zaman zaman aksamalara şahitlik edebiliyor. Belki buna ilişkin mevzuatın biraz daha kuvvetli bir mevzuat olması gerekebilir. Buna ilişkin çalışmalarımızı da biz şu anda gözden geçiriyoruz. 2026 yılının ilk altı ayına baktığımızda 2.906 çocuğumuz bize bildirilmiş okullardan, bunlardan 676 tanesinde devamsızlık riski olduğu belirtilmiş. Biz bildirilen çocuklarımızla ilgili şu adımları atıyoruz: Ya aileye rehberlik veriyoruz ya sosyal ve ekonomik destek bağlıyoruz veya sosyal yardıma yönlendiriyoruz ya da 5395 sayılı Kanun kapsamındaki tedbirlere yönlendiriyoruz çocuklar güvende kapsamında tespit ettiklerimizi.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür diliyorum, bunların içinde mevsimlik tarım işçisi çocuklar da var mı? Çünkü Urfa'da bildiriliyor yani bahsettiğiniz içinde onlar da var mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - O bilgi o ayrım elimde yok şu an Sayın Vekilim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Orada ne kadar var? Çünkü mart ayından itibaren geliyorlar çocuklar bu taraflara...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yazılı verirsiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Evet, yazılı cevap verebiliriz Sayın Vekilim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Devamsızlık riski olan çocukları da özellikle bizim yine Çocuklar Güvende ekiplerimizin bir ileri aşamada uygulamasında izleme ekiplerimiz var, bu izleme ekiplerimiz ayrı bir izlemeye tabi tutuyorlar.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Genel Müdürüm, ya, aynı şeyi söylüyoruz, izlenememiş, var. Var, anlatabildim mi? Var, kurumlarda var ama olmaması, bunun yapılmamasının gerekçesi ve çözümünü istiyorum sizden.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Yani, sunumunda da bahsettim, Sayın Vekilim, şimdi de bahsettim, kurumlar arası koordinasyonun daha güçlenmesi lazım. Gereken mevzuatı biz gözden geçiriyoruz, ilave çalışmalar yapılması gerekiyorsa mevzuat olarak bunlar da önümüzdeki dönemde inşallah yapıyor olacağız.

Son olarak da Sayın Başkanım...

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - "Çekmeköy'deki çocuk izlenen bir çocuk muydu?" diye de bir sorumuz vardı Hocam, devamsızlık yapan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Evet, onunla ilgili şu an bana bir bilgi ulaşmadı, yazılı olarak cevap verelim Sayın Vekilim.

Son olarak da Sayın Başkanım bu Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi'yle ilgili yanlış anlaşılmayı gidermek istiyorum müsaadenizle. Sunumumda bahsettiğim ifade şuydu: Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesinin ilk imzacısı olarak...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - "Uluslararası sözleşme" demediniz, siz direkt "sözleşme" dediniz anlaşıldı, geçin onu.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Bu bir sözleşmedir, ulusal...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yeni bir tartışmaya meydan vermeyelim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Yok, estağfurullah, bu bir farkındalık çalışmasıdır.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Anladım, iç hukuk düzenlemesi o yani biz sözleşme dediğimiz zaman sözleşmenin bir tanımı vardır. Sözleşme de Anayasa'ya göre, uluslararası platformda geçen sözleşmelerdir. Dijital ortamlarda iç hukuka tabi sözleşme yaptınız. Ben zaten, onu, Tanal Bey'le konuşurken orada değerlendirdim. Yeni bir tartışmaya açmadan çünkü zamana ihtiyacımız var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani iç sözleşmede ilk imza koyan zaten Cumhurbaşkanıdır, bunun üzerinde bir makam var mı? Benim imza yetkim var mı? Varsa ben de koyayım...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Alagöz, teşekkür ediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Tuncay Cevheroğlu Bey, size de çok kısa bir söz veriyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ TUNCAY CEVHEROĞLU - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, detaylara girmeyeyim efendim. Soruları yanıtlayacağız. Yalnız şöyle: Eğitim, danışmanlık, PSD, sosyal uyum; bu bütün faaliyetlerimiz, gelişen durumlara göre de bu modellerin erişimini artıracak -az önce ifade ettiğim gibi- çevrim içi. Şimdi, bütün hepsini kapsayacak efendim. Sizin de ifade ettiğiniz gibi ne yapabiliriz? Sosyal risk haritası şu anda mayıs ayında uygulamaya başladı. 2 tane harita var burada. Suça sürüklenen çocuk ve kadına yönelik şiddet, en hassas olunan konular. Yaklaşık şu anda başta Millî Eğitim, İçişleri, Sağlık, Gençlik ve Spor Bakanlığı olmak üzere efendim, ilk defa bu denli kurumlardan veri temini gerçekleşti ve buna göre verileri şu anda bu haritalarla illere göndermeye başladık. Hatta daha sağlıklı olması açısından Sayın Başkanım, örnek veriyorum, suça sürüklenen bir çocuk ise eğer bu kişi, meslek elemanı yetkinliği, kıdemi olan çocuk evleri sitesindeki bir meslek elemanına düşecek o vaka; eğer ki kadına yönelik şiddet vakasıysa ŞÖNİM dediğimiz şiddet önleme merkezindeki nitelikli bir meslek elemanına düşecek. Dolayısıyla, efendim, şu anda gerçekleşmiş, az önce siz ifade ettiniz "Bu çocuk hastaneye gitmiş, kayıtlara girmiş." dediniz Sayın Başkanım, işte, önceden olmayan bir veri transferi gerçekleşecek bize efendim. Biz de haneye gidip, bütüncül ama efendim, sadece o çocuğa yönelik bir vakayı değil, orada bir yaşlı kadın var ise eğer -hani bakıma muhtaç anlamında söylüyorum- bu da dâhil, eğer baba işsiz ise, onun da İŞKUR'a yönlendirilmesi... Sayın Başkanım, sadece yönlendirme değil, bu

sistem aynı zamanda kurumlara yapılan yönlendirmede kurumların işlem tesis edip CİMER'deki gibi geri bildirme zorunluluğu getiriliyor, daha önce pek olmayanı.

Son olarak, efendim, şununla bağlayacağım: Aile Rehberi uygulaması, ilk defa uygulanacak. Yeni model, haklı olarak yeni ne yapabiliriz sonuç odaklı? Aile hekimi gibi, efendim, her hanenin aile rehberi uygulaması süreci; şu anda da söz konusu bu hanelere gittiğinde oradaki kıdemli meslek elemanı, aynı zamanda artık o ailenin rehberidir, her sorunuyla ilgilenecek noktaya gelecektir.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Vallahi, çok teşekkür ediyorum çünkü aradığım sorunun cevabını en azından sizde bulmuş olmanın rahatlığı içerisindeyim. Bu konuda biraz daha ayrıntılı bize değerlendirirsiniz.

Ben en son sözü Diyanet İşleri Başkan Yardımcımız Sayın Doktor Hüseyin Hazırlar Bey'e vermek istiyorum.

Hocam, sorulara cevap vermeden önce, milletvekili arkadaşlarımızın değerlendirmelerinde Komisyonumuzla çok ilgili olmayan alanlara da girildi. Bunlar temenni, değerlendirme ve düşünceye sizi sevk etme açısından olaylar; onlara girmeden, o tür olaylara girmeden siz varsa maddi sorularla ilgili bir cevaplandırma yapmanız da uygun olur diye düşünüyorum. Ama milletvekili arkadaşlarımızın o değerlendirmelerini dikkate almanızda gerçekten yarar var. Büyük büyük camiler yapılıyor, yaşlar yükselmiş, insanları yukarı katlara çıkamıyor, altlarında böyle geniş geniş alanlar... Ya düz bahçeler içerisine girilip, eğer ille de bir şey yapılacaksa böyle kurs murs, Osmanlı'nın yaptığı gibi, Selçuklu'ların yaptığı gibi bir mantık içerisinde etraflarında yapılsa, değerlendirilse. Minareler almış başını gidiyor. Ya, Osmanlı'nın mescitlerine baktığımız zaman kubbenin üstü 1 şeyse minarede 1,5'tur; altın oran denen bir hadise vardır. Yani, bilmiyorum, Diyanette biraz bu konularla ilgili konuda ciddi anlamda bir şey var.

Bir de zaman zaman sosyal medyada falan -arkadaşların hep yakınmaları onlardan oldu- çıkıyor birisi, din adına bir şeyler söylüyor, her şeye cevap vermek durumunda değilsiniz ama Diyanetin ki Diyanet İşleri Başkanlığı ilk kurulan kurumdur yani Türkiye Cumhuriyetinde ilk kurulan kurumdur. Evkaf ve Şeriye Bakanlığı kaldırıldığı zaman Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel müdürlüğü 1924 yılında ilk kurulan, T.C.'nin kurduğu kurumlardan biridir ve Mustafa Kemal Atatürk'ün de bu kurumu kurarken son derece hassas davrandığını ben şahsen bilmeleri açısından bunu söylemek istiyorum. Yani, biraz orada birisi şey yaptığı zaman rutinin dışına çıkılması... Mesela işte, Kadıköy'de Başkanlık Divanı üyemiz Sayın İsa Mesih Şahin Bey güzel bir örnekten bahsetti. Ondan sonra, aynı şey, benim de bildiğim bayramda, bir imamın çocuklarla ilgili ödüllendirerek yaptığına tanık olduğum Silivri'nin Selimpaşa'sının Ortaköy'ündeki bir şeyde. Ya, Diyanetin yayınları var, Diyanet televizyonları var, bu güzel örnekleri, sevimli örnekleri, onları televizyonlara çıkarsanız, onları örnek olarak gösterseniz, değerlendirilse. Yani bu olaylara bir sevgi yumağı içerisinde, bir barış ortamı içerisinde, bir huzur, sükûn ortamı içerisinde değerlendirmek, bunların hepsi bir temenni. Hazır sizi bulmuşken diye değerlendirildi. Sorularla ilgili...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bu konuda bir cümle söyleyeceğim...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Bizi konuşturmaya niyetleri yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şanlıurfa'da Karaköprü'den Balıklıgöl'e kadar Allah rızası için engellilerin kullanacağı bir cami yok. Hani düz olması bakımından...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Vali Camisine direkt girebilirsiniz Sayın Vekilim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani, rahat, düz girilebilir...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Orası düz ayak.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Neresi?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Vali Camisi...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstad bir iki tane var.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Yani, o arayı sorduğunuz için söyledim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Engelliler ulaşamıyor yani engellilerin ulaşabileceği rampalar olması gerek.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Bu pası ben verdim Mahmut Bey ama hakikaten yani gerçekten söylüyorum. Yani, şimdi, bunları değerlendirirken, bunlara bakarken, bunları şey yaparken genel şeye ihtiyacımız var. Bunların hepsini "Deme kalbura kallabur/ Lugatifasihten evladır galatımeşhur." darbımeseliyle ben size sözü veriyorum, kısaca cevaplandırın. Çünkü bir tezkerenin oylaması var. Diğerlerini de yazılı olarak bize bildirirseniz memnun oluruz.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Aslında söyleyecek çok şey var. Bu konular özelinde müstakil bir oturum yapmamız lazım. Her biriyle alakalı detaylı, ayrıntılı, bir meramımızı anlatmalı...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hocam, Sayın Başkanım, keşke şöyle başlasanız: "Söylenecek çok şey var." değil de "Söylemiş olduğunuz güzel şeyler var, biz bunları dikkate alalım, değerlendirelim." diye başlayın. Ne olur Hocam, niyetimiz...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Hayır, hayır, bunları önemsediğimi söylüyorum. Bu dediğiniz şeyi önemsiyorum, bunu uzun uzadıya anlatacağımız özel oturumlar olsa daha mutlu olurum diyorum.

Teşekkür ediyorum değerlendirmeleriniz için. Aslında, bu kurumu, bu kurumun çalışmaları ne kadar önemsediğinizi anladığımı ifade etmek isterim ama şu var Kıymetli Başkanım: Diyanet İşleri Başkanlığı sadece camiye hapsolmuş, sadece ibadet ve erkânı yürütmeye çalışan bir kurum olmanın ötesine çıkmanın gayreti içerisinde. Cami merkezli din hizmetleriyle yetinmeyen... Cami dışı din hizmetlerini geliştirmeye çalışan, 4-6 yaş Kur'an kursları ki bu on yıllık bir serüvenidir, 7-10 yaş grubu çalışma ki iki yıl

önce başlamış bir çalışma, 11-14 yaş arası çalışma ki geçen yıl başlayan bir çalışma, halkımızın, vatandaşımızın aslında rağbet ettiği, önemsediği, değer verdiği bir çalışma, bunu da geliştirmenin gayreti içerisindeyiz. Eksiklerimiz var mı? Var ama geliştirmenin gayreti içerisindeyiz. Yalnız şunu ifade etmek isterim: Yani Diyanet İşleri Başkanlığı, aslında, sadece kendisine sunulan alanla yetinmeyip şartları, bütün imkânları, fırsatları değerlendiren, örneğin, Ceza ve Tutukevlerinde şu an binlerce tutukluya manevi danışmanlık hizmeti yürütmeye çalışan bir kurum. Aynı zamanda, Kredi Yurtlar Kurumundaki gençlere manevi danışmanlık ve rehberlik yürütmeye çalışan bir kurum. Aynı zamanda, sağlık tesislerinde hasta, hasta yakınları ve hastane çalışanlarına yönelik manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti yürütmeye çalışan bir kurum. Bunları sadece iyi niyetle yapmıyor, hakikaten ehil insanlarla yapıyor. Örneğin, bu manevi danışmanlık çalışmalarını lisans mezunu olanlardan yapıyor, sadece bununla da yetinmiyor, bunların aynı zamanda alanla ilgili, biliyorsunuz, Diyanet İşleri Başkanlığımızın Akademi Başkanlığı kuruldu, Akademi Başkanlığı bünyesinde sertifikasyon çalışması var ve bu sertifikasyon çalışmasını almayanlar bu çalışmayı yürütmüyor. Mesela, şuraya serdiğimiz bu çalışmalar böyle eskiden çalışmalar değil, sadece parantez arası bilgi vereyim, o söylendiği için onu paylaşmak zorundayım. Vefa sosyal destek çalışmalarında aslında Diyanet İşleri Başkanlığımız çalışanları diğer kurumlar gibi, aktif olarak alanda yer aldım, sadece bir örnek vermek istiyorum. Ben Kütahya İl Müftüsü olarak da çalıştım. Orada, vatandaşın, yaşlılarımızın maaşlarını dağıttık, camide kalmadık, "Cami cemaati yok, cuma namazı yok." vesaire deyip sinemize çekilmedik, yaşlılarımızın maaşını dağıttık. Bir vatandaşımızın bir hikâyesi var ki beni çok etkilemiştir. Vatandaşımıza maaşını götürdük, maaşını götürdüğümüzde bize söylediği söz şuydu: "Allah Cumhurbaşkanımızdan razı olsun, benim maaşımı artırmış." dedi. Amca bir zam yok dedim, meğer kendi evladı maaşını verirken ona eksik veriyor. Yani Diyanet çalışanları böyle güveni tesis eden, alanda var olan arkadaşlar. Deprem döneminde, sadece Gaziantep'te görev yaptım, il dışından gelenlerin sayısı 3.500'ü aşkın. Dolayısıyla kendisini geliştirmeye çalışan ve bu konuda inisiyatif kullanan, her türlü zorluğun üstesinden gelmeye çalışan bir kurum olduğunun altını çizeyim.

Birkaç hususu paylaşıp bitireceğim: Birincisi, Halil Konakçı'ya alakalı soruşturma devam ediyor.

İkincisi "Mehmet Ali Çavuşlu" isminde bir personelimiz bulunmuyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Hollanda'da.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Cübbeli Ahmet bizim personelimiz değil. Devam edeyim "Manevi danışmanların eğitimi var mı?" Sertifikası var, onlar olmadan olmuyor.

Bir diğer husus, "Personele bu eğitim veriyor musunuz?" diye söylendi. Personele verdiğimiz eğitimin sadece 3 tane başlığına veriyorum: Medya okuryazarlığı, dijital dünyanın çocuklar ve gençler üzerindeki etkisi, dijitalleşen dünyada insan olmak, konu bağlantılı aile ahlakı, sağlıklı kimlik gelişimi başlığı altında konular zikrediliyor.

Bir husus daha söylendi, onu önemsiyorum. "FETÖ'yle alakalı ne diyorsunuz?" dendi.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yok öyle denmedi Hocam. "FETÖ bu kadar belli olmadan önce niye Diyanet bu konuda ön almadı?" dendi.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - "FETÖ'yle ilgili isimlendirmeniz nedir?" dendi.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Terörden ziyade daha etkili bir isim koyamaz mısınız?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Biz ifsat hareketi diyoruz, örgütlü din istismarı diyoruz, örgütten darbeye diyoruz. Dolayısıyla Başkanlık bu konuyla alakalı öncesinde de söyledi, sonrasında da sözünü söylemeye cesaretle devam ediyor.

Diyanet vatandaşla iç içe olan sivil bir kuruluş aslında. Şöyle söyleyeyim: Şu an biz burada otururken binlerce telefon Diyanet İşleri Başkanlığına dinî hayatıyla alakalı, manevi hayatıyla alakalı, aile hayatıyla alakalı meseleleri Diyanete sormaya devam ediyor, yüz yüze görüşmeler hariç binlerle rakamlar var. Dolayısıyla Diyanet, dinî konuları tartışma, polemik konusu hâline getirmeden sahih dinî bilgiyi aktarmanın gayreti içerisinde oluyor.

"Hutbe meselesi" dendi. Hutbe meselesiyle alakalı da elbette geliştirmemiz gereken yönümüz var ama biz ibadet meselesinin ötesinde dinin toplumsal boyutuyla alakalı, insanı insan yapan, bizi değerli kılan, değerleri ön plana çıkartan konuları anlatmaya çalıştığımızı sunumumuzda da söyledik. Mesela, birkaç başlığı ben bir kez daha söylemek istiyorum. Mesela ne demişiz? Ailede huzurun kaynağı merhamet ve muhabbet demişiz, güçlü bir toplumun inşasında anne ve babanın rolü demişiz, akran ilişkileri hutbesi yayınlamışız. Yani bu, aslında hiç kimsenin konuşmadığı dönemde, daha o hafta akran ilişkileri hutbemize Komisyonun ben bakmasını ve değerlendirmesini özellikle arzu ediyorum, o hafta konuşmuştuk yani. Dolayısıyla, kurum olarak geliştirmemiz gereken yönler var, bu söylediğiniz hususlar önemli ama şunun altını çizmek istiyorum: Sadece bir kurumun çalışması olmuyor, şu üçlüyü sacayağına oturtmamız lazım; cami, okul ve aile, bu üçlü sacayağıyla yola gidersek devam ederiz. Biz, öteden beri dillendiriyoruz ama şimdi sağlıktan gelen hocalarımız dillendirince, Aile ve Sosyal Hizmetlerden gelenler dillendirince biz de aynı şeyi dillendirmek istiyoruz. Aile hekimi var, aile rehberi var, aileye yönelik manevi danışman olan hocalarımızla alakalı da serüvenin açılmasını ve bu anlamda da hizmet vermeyi istiyoruz.

Bir soru soruldu, onun altını çizeyim. Bu eğitim zorunlu eğitim değil, bize gelen eğitim zorunlu eğitim değil, bizimki tamamen yaygın eğitim, din eğitimi kapsamında sunulan bir eğitim. Okul döneminde 1 milyona yakın insanla muhatabız, yaz Kur'an kurslarında 2,5 milyona yakın insanımızla, yavrumuzla muhatabız. "Etki değerlendirmesi var mı?" Var. Yüzde 80-90 civarında çıkan olumlu dönüşler var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli arkadaşlar, biz de teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Müftümüzün tayini yapılacak mı hocam?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI HÜSEYİN HAZIRLAR - Müftümüzün tayini bir hafta içerisinde inşallah olacak.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Gözünüz aydın.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Öncelikle, kurumlarımızın, bakanlıklarımızın çok yetkin, etkin bürokratlarına çok teşekkür ediyorum. Emeğinize, yüreğinize sağlık ama bütün bunları yine bir çerçeve içerisinde bize sunarsanız değerlendiririz.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, biz, yarın Kahramanmaraş ve Şanlıurfa milletvekillerini dinleyeceğiz, ondan sonraki gün ise, RTÜK, dijital yayın platformları, Netflix, HBO, Disney film ve dizi yapım şirketlerini de dinleyeceğiz ve toplantıyı kapatıyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati:19.48